
Strateginen sopimus 2018, kj-toimiala

1.1 Kuvaus toiminnasta (kh)

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä kaupunginvaltuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallituksessa on konsernijaosto. Konsernijaoston tehtävänä on huolehtia keskitetyistä palveluista, joita ei ole annettu kaupunginhallituksen, lauta- tai johtokuntien tehtäväksi sekä konserniohjauksen kehittämisestä ja niiden yhtiöiden, osuuskuntien ja yhdistysten sekä säätiöiden omistajaohjauksesta sekä valvonnasta, joiden osakkaana tai jäsenenä kaupunki on tai joissa kaupungilla on määräysvalta tai yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin perustuva oikeus nimittää hallituksen tai muiden toimielimien jäseniä.

Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii konsernihallinto, seitsemän palvelukeskusta,

Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos, sekä 23 strategista yhteisöä. Strategisten yhteisöjen osalta kaupunginhallitus on delegoinut valvontavastuunsa konsernijaostolle, joka huolehtii yhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrittelystä ja seurannasta.

Kaupunginjohtaja johtaa ja valvoo kaupunginhallituksen alaisena kaupungin hallintoa ja taloutta sekä toimielinten ja laitosten toimintaa ja muuta kaupungin toimintaa. Kaupunginjohtaja johtaa konsernihallintoa, kaupungin edunvalvontaa ja kansainvälisiä suhteita. Kaupunginjohtaja vastaa kaupungin yleisestä elinkeinopolitiikasta, tiedottamisesta sekä tarpeellisen vieraanvaraisuuden ja huomaavaisuuden osoittamisesta. Kaupunginjohtaja edustaa kaupunkia koti- ja ulkomaisissa sidosryhmätilaisuuksissa ja neuvotteluissa.

Kaupunginjohtajan välittömässä alaisuudessa toimivat kolme konsernihallinnon ryhmää: hallintoryhmä, talous- ja strategiaryhmä sekä kaupunkikehitysryhmä. Kullakin ryhmällä on kaupunginjohtajan välittömässä alaisuudessa toimiva johtaja. Palvelukeskusten hallinnollisen johtamisen kaupunginjohtaja on delegoinut konsernihallinnon ryhmiin kuuluville johtajille.

Konsernihallinnon tehtävänä on huolehtia kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja sen konsernijaoston päätöksenteon valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä avustaa kaupunginhallituksen puheenjohtajaa tälle johtosäännössä annettujen tehtävien osalta, avustaa kaupunginjohtajaa ja apulaiskaupunginjohtajaa kaupungin hallinnon ja taloudenhoidon johtamisessa sekä toiminnan ja talouden johtamisessa.

Palvelukeskuksen tehtävänä on tuottaa kaupunginhallituksen päättämiä palveluja kaupunkikonsernille ja ulkoisille asiakkaille. Palvelukeskuksen johtaja johtaa ja valvoo kaupunginhallituksen konsernijaoston ja kaupunginjohtajan alaisena palvelukeskusta ja vastaa sen kehittämisestä, taloudesta ja toiminnasta sekä asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta.

Kaupungissa toimivat johdon tukena talouden, henkilöstön, viestinnän, strategian ja kehittämisen, hankintojen sekä lakipalveluiden matriisitoiminnot, joiden tehtävänä on ohjata tehtäväalueensa toimintojen ja resurssien käyttöä kaupungissa.

1.2 Toimintaympäristön muutokset (kh)

Talouden näkymät

Tilastokeskuksen syyskuussa julkistamien ennakkotietojen mukaan Suomen BKT:n kasvu on nopeutunut huomattavasti vuoden 2017 aikana.

Valtiovarainministeriön (VM) syyskuussa 2017 julkistamassa taloudellisessa katsauksessa ennustetaan koko vuoden 2017 talouskasvuksi 2,9 %. Kasvun osatekijöinä ovat erityisesti viennin ja investointien suotuisa kehitys.

Vuoden 2017 kuluessa Suomea koskevia talouskasvuennusteita on nostettu selvästi ylöspäin. Kesä-syyskuussa julkistettujen muiden tärkeimpien talousennusteiden arviot talouskasvusta vaihtelevat välillä 2,0 - 3,6 % vuodelle 2017 ja välillä 1,5 - 2,6 % vuodelle 2018.

Varsinais-Suomen liiton julkistaman aineiston mukaan maakunnan taloudessa on tapahtunut voimakas positiivinen käänne, kun yritysten liikevaihto kasvaa kaikilla päätoimialoilla, ja etenkin maakunnan suurimman toimialan, teollisuuden, liikevaihto on kääntynyt syvän notkahduksen jälkeen nopeaan kasvuun. Työllisyysaste nousee maakunnassa nopeasti ja kasvu on vahvempaa kuin koko maassa keskimäärin. Myös työttömyysaste laskee ripeästi.

Termillä positiivinen rakennemuutos on alettu viitata siihen, että varsinkin alueen meri- ja autoteollisuuden kasvun turvaaminen edellyttää työmarkkinoiden kysynnän kannalta relevantin

koulutuksen ja liikenneyhteyksien pikaista kehittämistä sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon parantamista. Maakunnassa petyttiin siihen, että Turun yliopistolta evättiin oikeus laajentaa omaa DI-koulutustaan, ja se joutuu ainakin toistaiseksi tyytymään tekniikan alojen ns. yhteistyöyliopistoon.

Syyskuussa 2017 julkaistussa työ- ja elinkeinoministeriön ja ELY-keskusten Alueelliset kehitysnäkymät 2/2017-katsauksessa arvioidaan Varsinais-Suomen lähitulevaisuuden (6 kk ja 12 kk eteenpäin) talousnäkyä sekä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan että työttömyyden osalta siten, että tilanne on nykyistä parempi. Pienille ja keskisuurille yrityksille suunnatun PK-yritysbarometrin syksyn 2017 tuloksissa tulevan vuoden suhdannetilanne nähdään koko maata myönteisemmin, kun liikevaihtokehityksen odotetaan olevan kaikissa Varsinais-Suomen seutukunnissa Salon seutukunta pois lukien koko maata suotuisampaa.

Tilastokeskuksen tuottamien Turun seutukunnan vuoden 2017 ensimmäistä neljänestä koskevien tietojen mukaan kaikkien toimialojen liikevaihto oli nopeassa 12 %:n kasvussa, kun se koko maassa kasvoi 9 % verrattuna vuoden 2016 ensimmäiseen neljännekseen. Henkilöstömäärä kasvoi Turun seutukunnassa vastaavasti vajaa 4 % ja koko maassa 3 %. Toimialoittain liikevaihto kasvoi Turun seutukunnassa nopeimmin rakentamisessa (23 %), meriteollisuuden yritysryhmässä (18 %) ja teollisuudessa (15 %) vuoden takaiseen verrattuna. Muiden palvelujen liikevaihto kasvoi vastaavasti 9 % ja tukku- ja vähittäiskaupan 6 %.

Keskeinen positiivinen muutos Turun seutukunnan taloustilanteessa on se, että Meyer Turku on saanut risteilijämarkkinoiden kansainvälisessä noususuhdanteessa hankitukseksi vuoteen 2024 ulottuvan tilauskannan. Tuotannon merkittävä kasvuvaihe ajoittuu syyskauteen 2018 ja kapasiteetti kaksinkertaistuu vuoteen 2020 mennessä. Pitkä tilauskanta on mahdollistanut yhtiön ison investointiohjelman käynnistämisen kilpailukyvyyn turvaamiseksi. Myös alueen muu meriteollisuus, muun muassa turkulaiset suunnittelutoimistot, on saanut merkittäviä vientitilauksia suoraan ulkomailta.

Turun seutukunnan muu teollisuus koostuu mm. lääkkeiden, muun kemian teollisuuden, elintarvikkeiden, sähkötekniisten laitteiden sekä koneiden ja laitteiden valmistuksesta. Lääkeala on keskeinen Turun korkean osaamisen tuotannonala, jonka yrityksistä Bayerin Turun tehtaan valmistaman Mirena-tuoteperheen myynti on ylittänyt miljardin euron rajan ensimmäisenä suomalaisena lääkevalmisteena.

Uudisrakentaminen indikoi hyvin talouden parantunutta suhdannetilannetta. Turussa käänne ylöspäin on ollut voimakas. Turun rakennusvalvonnan tietojen mukaan asunnoille myönnettyjen rakennuslupien määrä oli vuonna 2016 yli kaksinkertainen vuoteen 2015 verrattuna. Vuoden 2017 tammi-elokuussa asuntoaloitusten määrä kasvoi nopeasti, 35 %, verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan.

Nopean talouskasvun odotetaan Turun seutukunnassa edelleen jatkuvan. Alueelliset kehitysnäkymät 2/2017-katsauksessa arvioidaan sen lähitule-

vaisuuden (6 kk ja 12 kk) talousnäkyviä kokonaisuudessaan siten, että sekä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan että työttömyyden tilanne on nykyistä parempi.

Kuntatalouden yhteenlaskettu tilikauden tulos ja rahoitusasema ovat muodostumassa kuluvana vuonna selvästi kevään 2017 kuntatalousohjelmassa esitettyä vahvemmaksi. Etenkin verotulojen odotetaan kasvavan aiemmin arvioitua paljon suotuisammin. Kuluvana vuonna kuntataloutta vahvistaa toimintamenojen supistuminen, mikä on seurausta kilpailukykysovimuksen toimenpiteistä, kuntatyönantajan eläkemaksujen alentumisesta sekä kuntien omista ja hallituksen linjaamista sopeutustoimista.

Kuntatalouden kehitysarvion mukaan kuntatalouden tilikauden tulos heikkenee kuitenkin jo vuodesta 2018 alkaen sote- ja maakuntauudistuksen voimaantumisen saakka. Sote-uudistuksen myötä kuntatalouden tehtävät painottuvat jatkossa muun muassa koulutukseen, johon ei väestön ikärakenteen muutoksen vuoksi kohdistu vastaavia menopaineita kuin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tästä syystä kuntatalouden menopaineen arvioidaan helpottuvan vuodesta 2020 alkaen ja velkaantumisen arvioidaan hidastuvan.

Kuntatalouden nettoinvestointien arvioidaan pysyvät edelleen korkealla tasolla. Kuntien nykyisen rakennuskannan kunnossapito edellyttää edelleen mittavia korjausinvestointeja.

Lisäksi sairaalarakentaminen jatkuu vilkkaana huolimatta vuoden 2016 kesällä voimaan astuneesta sote-investointeja koskevasta rajoituslaista. Kevään 2017 arvion mukaisesti julkisen talouden suunnitelmassa paikallishallinnon netto-luotonannolle asetettu rahoitusasematavoite olla saavuttamassa.

Väestönkehitys ja työllisyys

Vuoden 2016 lopussa Turun väkiluku oli 187 604, jossa oli lisäystä edellisvuodesta 1 696 henkeä. Vuonna 2015 lisäys oli 2 087. Kaupungin väestönkasvu on vuosina 2010-2016 ollut aiempiin vuosiin verraten nopeaa ja se ylitti Tilastokeskuksen vuonna 2015 laaditun väestöennusteen vuoden 2016 luvun yli 1700 hengellä. Etenkin 15-64 -vuotiaiden ja 0-14 -vuotiaiden määrän kasvu on ollut ennustetta nopeampaa. Turun väestönkasvu kuitenkin hidastui hieman vuonna 2016 kuntien välisen lähtömuuton kasvun ja syntyneiden määrän vähentymisen johdosta.

Kuntien välinen nettomuutto oli tappiollista vuosina 2004-2009, mutta vuodesta 2010 alkaen tulomuutto on ylittänyt lähtömuuton. Vuodesta 2012 alkaen kuntien välinen nettomuutto on ollut suurempi kuin nettosiirtolaisuuden määrä. Maahanmuutto on ollut Turussa suurempaa kuin maastamuutto yhtäjaksoisesti 1980-luvun lopulta alkaen.

Turun suomenkielisten määrä oli vuoden 2016 lopussa 157 536 ja ruotsinkielisten määrä 10 175.

Äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvan väestön määrä oli vuoden lopussa 19 893 henkeä ja sen osuus koko väestöstä kohosi yli kymmenen prosenttiin.

Turvapaikanhakijoiden tulo Suomeen on tasaantunut ja vähentynyt huomattavasti vuoden 2015 ennätyslukuihin verrattuna, mutta vuoden 2016 tulijamäärä oli edelleen selvästi vuotta 2014 korkeammalla tasolla. Vuonna 2015 saapuneet turvapaikanhakijat saivat oleskelulupapäätöksiä ennakoitua hitaammin ja suuri osa kielteisen päätöksen saaneista on valittanut päätöksestä. Myönteisen päätöksen saaneiden asettuminen kuntiin jatkuu vuonna 2017. Lisäksi on oletettavaa, että Turun alueen positiivinen rakennemuutos ja kasvanut työvoiman tarve tulevat kasvattamaan työperäistä maahanmuuttoa.

Kuluva vuosi näyttää lupaavalta työllisyyden suhteen Turun työttömyysasteen ollessa voimistuvassa laskussa kesäkuusta 2016 alkaen. Vuonna 2016 sekä pitkäaikaistyöttömien että nuorisotyöttömien määrät kääntyivät laskuun. Kymmenen suurimman kaupungin vertailussa Turun työttömyysaste oli elokuussa 2017 kolmanneksi korkein yhdessä Oulun kanssa. Turku korkeampi työttömyysaste oli Lahdessa ja Tampereella. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä oli Turussa viidenneksi ja nuorisotyöttömien osuus neljänneksi matalin.

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (kv)

Turun kaupungin kehittämisen lähtökohtana toimivat Turku 2029 -kaupunkistrategian visio, toimintalupaukset ja päämäärät sekä strategisten ohjelmien linjaukset. Strategiset ohjelmat sisältävät yhteensä 41 linjausta.

Turun sijainti joen, meren ja saariston äärellä tarjoaa ainutkertaisen vetovoimatekijän kaupungin kasvulle. Vetovoimaisuutta vahvistaa arvokas ja monimuotoinen luonnonympäristö sekä Suomen vanhimman kaupungin historiallinen rakennettu ympäristö. Näitä vahvuuksia hyödyntäessään kaupunki kantaa vastuunsa niin luonnon kuin kulttuuriympäristönkin säilymisestä.

Kaupungin toiminnan päämääränä on kaupunkilaisten kestävä hyvinvointi. Väestön ikääntyminen, työttömyys, hyvinvointiin liittyvien ongelmien kasaantuminen ja resurssien oikea kohdentaminen ovat esimerkkejä toimintaympäristöön liittyvistä haasteista, joiden ratkaiseminen edellyttää kokonaisvaltaista toimintatapojen muutosta. Kaupungin palvelurakennetta on muutettava siten, että kallis erityistyö ja korjaava työ vähenevät ja toimintaa suunnataan mahdollistavaan ja ehkäisevään työhön. Palvelumuotoilulla ja -ohjauksella parannetaan erityisesti paljon palveluja käyttävien palveluketjuja. Kun investoidaan oikealla tavalla ehkäiseviin, tarpeenmukaisesti monialaisiin ja yhteen sovitettuihin palveluihin, syntyy sekä hyvinvointihyötyjä että taloudellisia säästöjä.

Palvelut järjestetään vaikuttavien palveluketjujen avulla siten, että asiakaspalvelu on toiminnan keskiössä. Palveluja toteutetaan kiinteässä ja laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Turun alueella on monipuolinen elinkeinorakenne, jonka tukena on laadukkaat ja joustavat yritys- ja innovaatiopalvelut. Paras tapa hoitaa työllisyyttä on kehittää ja tukea yritysten syntyä, kilpailukykyä ja kasvua, jolloin työvoimalle syntyy aitoa ja pysyvää kysyntää. Turun logistinen sijainti EU:n TEN-T (Trans European Network) runkoverkossa ja osana Tukholmasta, Turun ja Helsingin kautta Pietariin ulottuvalla kasvuvyöhykkeellä tarjoaa kaupungille mahdollisuudet kehittyä merkittävänä logistisena solmukohtana.

Turun erityisenä vahvuutena ovat laadukkaat yliopistot, ammattikorkeakoulut ja muut oppilaitokset. Ne tukevat kaupungin jatkuvaa uudistumista luomalla pohjaa laaja-alaiselle osaamiselle ja luovuudelle. Turun 40 000 opiskelijaa ovat merkittävä potentiaali kaupungille ja sen yrityksille.

Matkailu- ja kongressikaupunkina kehittymisen näkökulmasta Turun historia, kulttuuripalvelut, tapahtumatoiminta, saaristo, merellisyys ja joki ovat merkittäviä vetovoima- ja elinvoimatekijöitä.

Kaupungin uudistumisen lähtökohtana ovat toiminnan läpinäkyvyys ja tietoon perustuva johtaminen, joita tuetaan ajanmukaisilla tietojärjestelmillä. Tämän vuoksi kaupunki haluaa tuntea asukkaansa ja asiakkaansa paremmin. Keskeisiä elementtejä tuottavuuden parantamisessa ovat lisäksi kaupungin tilojen käytön tehostaminen, aktiivinen omistajaohjaus ja tukipalvelujen tuoteistaminen. Yhteiset pelisäännöt varmistavat

kaupungin voimavarojen tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen käytön.

Palvelujen ja toimintojen digitalisointi mahdollistaa organisaatio- ja kustannusrakenteen keventämisen ja henkilöstön ajankäytön kohdentamisen vaativampiin tehtäviin. Asukkaille ja asiakkaille tämä tarkoittaa aikaisempaa parempia mahdollisuuksia käyttää kaupungin palveluja ajasta ja paikasta riippumatta.

Uudistamalla palveluja laajalla innovaatioyhteistyöllä avoimuuden periaatteita noudattaen kaupunki edistää myös uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja palvelumuotojen syntymistä. Jotta kehittäminen olisi tehokasta, tarvitaan kaupunkitasolla yhteisiä menetelmiä ja työvälineitä, joilla kehittämistä hallitaan.

Aktiivinen rakentaminen, joka tarkoittaa sekä määrätietoista uudisrakentamista, että täydennysrakentamista, on aina ollut eräs kasvavan kaupungin tunnusmerkeistä. Kaupungin kehittäminen laajoina kokonaisuuksina tukee elinkeinoelämän kilpailukykyä ja asukkaiden viihtyvyyttä.

Ilmastotietoinen kaupunkikehitys edellyttää entistä kestävämpää rakentamista ja uudenlaista innovatiivisuutta kaikessa toiminnassa aluesuunnittelusta korjausrakentamiseen. Tämän ymmärryksen ja osaamisen arvo korostuu tulevaisuuden yhdyskuntarakennetta luotaessa.

Kehittämismalli

Turun kaupungissa kehittäminen perustuu kaupungin kehittämismalliin (Kh 29.9.14, § 368). Peruskaupunki noudattaa kehittämismallia kaikessa kehittämisessä. Strategiaa toteutetaan pääosin hankkeina ja projekteina. Merkittävimmät hankkeet ja projektit nostetaan toimialojen ja konsernihallinnon strategisiin ja operatiivisiin sopimuksiin.

Kehittämismalli yhtenäistää kehittämiseen liittyvät käsitteet, rakenteet ja työtavat. Kehittämismalli sisältää sekä kehittämiskokonaisuuden johtamisen (=salkunhallinta) että yksittäisen projektin johtamisen (=projektinhallinta).

Jokainen hanke ja projekti sijoitetaan kaupungin strategiarakennetta mukailevaan salkkuun tai toimialan salkkuun. Kehittämissalkkua ohjaa nimetty salkunomistaja ja salkun ohjausryhmä. Kehittämismallin käytössä hyödynnetään Thinking Portfolio -salkunhallintavälinettä.

Kaupungin kärkihankkeet

1. Keskustan kehittäminen

Kaupunginhallitus käynnisti päätöksellään 2.5.2016, § 177 Keskustan kehittämisen kärkihankkeen. Hankkeen tavoitteena on kaupunkikeskustan elinvoiman turvaaminen ja uudistaminen.

Kärkihankkeen käynnistämisen jälkeen kaupunginhallitus nimesi päätöksellään 19.9.2016 § 372 monialaisen työryhmän vision laatimiseksi. Ryhmän puheenjohtajaksi kutsuttiin Turun yliopiston tule-

vaisuuden tutkimuskeskuksen professori Markku Wilenius.

Työryhmä on saanut työnsä valmiiksi ja luovuttanut Keskustavisio 2050 asiakirjakokonaisuuden kaupungille 14.8.2017.

Keskustavisio 2050 tuodaan syyskauden 2017 aikana luottamusmieskäsittelyyn. Tavoitteena on laatia visioon liitteeksi toimenpidesuunnitelma / ohjelma jonka avulla on mahdollista edetä kohti visiossa esitettyä keskustan kehittämisen tavoitetta. Luottamusmieskäsittelyn linjausten ja päätösten mukaisesti lähdetään toimeenpanoa edistämään.

Keskustavisio 2050 tulee toimimaan keskustan kehittämisen lyhyen-, keskipitkän- ja pitkän aikavälin strategisen- ja operatiivisen suunnittelun ja toteutuksen ohjausasiakirjana. Keskustavisio 2050 on kytketty ja toteuttaa kaupunkistrategiaa.

2. Turun kampus ja tiedepuisto

Kaupunginhallitus on 25.4.2016 § 163 päätöksellään käynnistänyt Turun kampus ja tiedepuisto kärkihankkeen. Hankkeella tavoitellaan kunnianhimoista alueen älykaupungin toiminnallista konseptia, maankäytön, asumisen, rakentamisen ja liikenteen suunnitelmaa sekä palveluiden ja elinkeinotoiminnan yhdistämistä fyysisen ympäristön toteutukseen. Keskeinen elementti on alueen logistinen saavutettavuus - erityisesti tunnin juna-hanke, jolla kampus- ja tiedepuistoalue kytketty vahvasti pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueeseen.

Kampus ja tiedepuisto hanketta on edistetty 2016-2017 aikana vahvassa yhteistyössä eri sidosryhmien ja kumppaneiden kanssa. Hankkeen tiimoilta on järjestetty Turku Future Forumien työpajasarja, joiden avulla on haettu palveluiden ja kaupunkirakenteen kehittämisideoita ja ajatuksia sekä osallistettu hankkeeseen kaikkia kaupungin käyttäjiä. Lisäksi prosessissa on avainkumppaneiden kanssa työstetty yhteinen visio tavoitteineen.

Kampus ja tiedepuiston kehittämisvisio sekä masterplan tullaan julkaisemaan marraskuun 2017 aikana.

Hankkeen kannalta olennaista on kumppanuusajattelu sekä kytkeä hankkeeseen monipuolinen korkeakoulu- ja yritysmaailman innovatiivisuus. Monipuoliselle älykaupungin kokeilu-, kehitys-, ja tutkimustoiminnalle kärkihankke tarjoaa näyteikkunan ja houkuttelevan kehitysalustan. Hankkeessa haetaan yhdessä tekemisen ja kumppanuuden mallisuorituksia.

Kärkihankkeen menestymistä tulevat osoittamaan alueelle kohdistuvat investoinnit, hankkeen avulla kehittyvä liiketoiminta ja syntyvät työpaikat sekä aluebrändin kansallinen ja kansainvälinen tunnistettavuus.

3. Smart and wise Turku

Turun kaupunginvaltuusto päätti 14.11.2016 vuoden 2017 talousarvioehdotuksen hyväksymisen yhteydessä kaupungin viidennestä kärkihankkeesta, jossa yhdistyvät hiilineutraalisuustavoite sekä Smart City -konsepti. Kaupungin strategisena tavoitteena on edetä ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä kohti kaupunkiseudun hiilineutraa-

liutta vuonna 2040. Tavoitteen saavuttamiseksi kaupunki vähentää kasvihuonekaasupäästöjään, lisää uusiutuvien energialähteiden osuutta energiatuotannossaan, parantaa energiatehokkuutta sekä edistää kiertotaloutta. Keskeisenä mahdollistajana toimii digitalisaatio ja sen synnyttämä data, jonka merkitystä on alettu yhä laajemmin painottaa kaupunki-laisten hyvinvoinnin ja kaupungin kilpailukyvyyn edistämässä.

Kärkihanketta on valmisteltu kevään ja kesän 2017 aikana työnimellä Smart and Wise Turku. Nimivallinnalla kaupunki haluaa yhtäältä nostaa esille digitalisaation mahdollisuuksia kestävässä kaupungin ja sen palvelujen kehittämisessä (Smart City). Toisaalta onnistuminen edellyttää kaupungin asukkaiden, asiakkaiden ja sidosryhmien saamista mukaan muutokseen. Palvelujen teknistyessä ja niiden käytön vaatiessa yhä kehittyneempiä taitoja kaupungin on huolehdittava siitä, että kaupunkilaisten osallisuutta tuetaan riittävästi (Wise City).

Digitaalisten palvelujen kehittämisen ja palveluluohjauksen uudistamisen kärkihankkeet sulautetaan uuteen kärkihankkeeseen.

1.4 Lausekkeet (kv)

Lausekkeet

Otetaan käyttöön kaupungin työntekijöille Fölin työsuhdematkalippu. Tavoitteena on kasvattaa joukkoliikenteen käyttöä ja vastaavasti vähentää yksityisautoilua työmatkaliikenteessä. Tavoitteen toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain sen toteutumisen riittävyttä.

Taloussuunnitelmakaudella käynnistyvistä kouluinvestoinneista valmistellaan erikseen päätettävä kokonaisuus yhdessä päivitettävä kaupunkistrategian sekä huomioiden maankäytön ja asumisen suunnittelu. Talousarvion yhteydessä hyväksyttävä toimitilojen investointiohjelma 2018-2021 on näiltä osin suuntaa antava ja sitä voidaan valmisteltavan kouluinvestointikokonaisuuden osalta tarkentaa ja muuttaa.

Valmistellaan kattava toimialojen rajat ylittävä syrjäytymisen ja alueellisen eriytymisen ehkäisyn toimenpideohjelma, jolla parannetaan kaupungin asuinalueiden välisen tasa-arvon toteutumista. Toimenpideohjelman ohella kartoitetaan Turun alueen asunnottomien tilanne ja laaditaan samassa yhteydessä suunnitelma asunnottomuuden vähentämiseksi.

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kv)

	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TAM 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Kaupunginhallitus, konsernihallinto ja palvelukeskukset							
Toimintatulot	55 085	55 079	191 334	191 134	191 326	193 239	195 944
Valmistus omaan käyttöön	571						
Toimintamenot	143 019	166 808	245 876	245 534	243 548	245 983	249 427
Toimintakate	-87 363	-111 729	-54 542	-54 400	-52 222	-52 744	-53 483
Muutos-%		27,9 %	-51,2 %	-53,3 %	0,1 %	1,0 %	1,4 %
Investointimenot	12 542	39 754	9 911	9 511	3 292	2 689	2 689
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	20						
Pysyvien vastaavien luovutustulot		128 000					
NETTO	-12 522	88 246	-9 911	-9 511	-3 292	-2 689	-2 689
Muutos-%		-804,7 %	-111,2 %	-110,8 %	-65,4 %	-18,3 %	0,0 %

Kj-toimialalle kaupunkiympäristötoimialalta siirtyneet määrärahat

1.000 €		
KH, Kaupungin yhteiset toiminnot	TA 2018	TAM 2018
Toimintatulot	0	20 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0
Toimintameno	0	0
Toimintakate	0	20 000
Muutos-%		100,0 %

1.000 €		
KH, Kaupungin yhteiset toiminnot	TA 2018	TAM 2018
Investointimenot	0	79 074
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	22 500
NETTO	0	-56 574
Muutos-%		100,0 %

Kj-toimiala, määrärahat ja investoinnit yhteensä (KV)

1.000 €		
Kaupunginjohtajan toimiala	TA 2018	TAM 2018
Toimintatulot	183 566	211 134
Valmistus omaan käyttöön	0	0
Toimintamenot	255 908	264 486
Toimintakate	-72 342	-53 352
Muutos-%	-	-26,3 %

1.000 €		
Kaupunginjohtajan toimiala	TA 2018	TAM 2018
Investointimenot	9 511	88 585
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	22 500
NETTO	- 9 511	-66 085
Muutos-%		594,8 %

2.2 Määrärahat palvelualueittain (kh)

€	TAM 2017			TAM 2018			Muutos eur	Muutos %
	Toiminta- tuotot	Toiminta- menot	Toimintakate	Toiminta- tuotot	Toiminta- menot	Toimintakate		
Kaupunginhallitus yhteensä	193 495 286	256 121 652	-62 626 366	191 134 420	245 534 000	-54 400 000	8 226 366	-13,1 %
Yhteiset	4 716 539	24 217 226	-19 500 687	4 716 539	24 657 000	-19 640 000	-139 313	0,7 %
I Konsernihallinnon ryhmät	6 660 450	20 052 945	-13 392 495	11 213 490	26 985 092	-15 771 602	-2 379 107	17,8 %
II Hankkeet ja käyttotalousinvestoinnit	2 098 322	5 624 975	-3 526 653	1 414 276	4 728 917	-3 314 641	212 012	-6,0 %
III Edelleen kohdistettavat määrärahat	0	32 355 090	-32 355 090	0	21 317 017	-21 317 017	11 038 073	-34,1 %
Sote-valmistelu	0	0	0	0	454 287	-454 287	-454 287	-
IT-palvelut	18 439 102	21 418 443	-2 979 341	18 425 982	22 944 025	-4 518 043	-1 538 702	51,6 %
Henkilöstöasiain palvelukeskus	830 200	864 661	-34 461	830 200	807 567	22 633	57 094	-165,7 %
Matkailun palvelukeskus	1 354 690	4 774 504	-3 419 814	567 690	3 747 973	-3 180 283	239 531	-7,0 %
Velkaneuvontatoimisto	259 193	607 921	-348 728	259 193	574 850	-315 657	33 071	-9,5 %
Työterveyshuollon palvelut	7 454 123	6 380 072	1 074 051	7 568 153	6 348 543	1 219 610	145 559	13,6 %
UBC	835 000	829 728	5 272	905 000	889 316	15 684	10 412	197,5 %
Työllisyyspalvelukeskus	6 461 525	43 725 321	-37 263 796	4 756 743	40 318 731	-35 561 988	1 701 808	-4,6 %
Tilapalvelukeskus	-	-	-	138 416 154	89 660 442	48 755 713	48 755 713	-
Ruokapalvelut - toiminta	600 047	600 047	0	2 061 000	2 061 000	0	0	-

2.3 Muutokset (kv)

Kaupunginjohtaja

1.000 €, Kaupunginhallitus	2018	2019	2020	2021
KIKY-työnantajamaksualennus, Kh	-336			
Varaus palkantarkistuksiin	4 000			
Määrärahan siirto, Kaupunginteatteri Oy:n vuokra-avustus	-2 700			
Määrärahan siirto, eFöli	-480			
Toiminnan tuottavuustavoite	-175			
Suunnitelmakauden tavoitteiden tarkistaminen		84	565	-3 039
Investointimäärärahan siirto	-400			

1.000 €, Kaupunginhallitus, omarahoitusosuudet	2018	2019	2020	2021
Suunnitelmakauden tavoitteiden tarkistaminen		-79	-597	-873

2.4 Sidotut investoinnit

	TA 2018
Investointihankkeet	9 511 000
Uus- ja laajennusinvestoinnit	5 740 000
Muut pitkävaikutteiset menot	5 740 000
Varaus Suomen Joutsenen kunnostusta vart	150 000
IT-palvelukehitys	1 770 000
Toiminnanohjauksen kehittäminen	1 660 000
Talouden ja henkilöstöhallinnon ohjauksen kehittäminen	450 000
Digitaalinen palvelukehitys	1 710 000
Muut pysyvien vastaavien hankinnat	371 000
Koneet ja kalusto	371 000
KH/Asiakaspalvelupiste	371 000
Sijoitukset	3 400 000
Osakkeet ja osuudet	3 400 000
Osakkeet ja osuudet, varaus	3 400 000

Konserniyhtiöiden toteuttamat taseen ulkopuoliset kohteet ja vuokrahankkeiden toteuttaminen

TASEEN ULKOPUOLISET KOHTEET

Palloiluhalli		20.4.2015		13 200 000					2018
Syvälahden koulu		13.10.2014		29 130 000					2018
Yli-Maarian koulu ja päiväkoti		26.10.2015		24 440 000					2019
Tallimäen kentän päiväkoti		28.9.2015		5 011 000					2018
Raunistulan päiväkoti		28.9.2015		4 367 000					2018
Turun Suomalainen Yhteiskoulu		23.3.2015		8 355 000					2018
Tehostetun palveluasumisen yksiköt									
Vaihe 1 Kulkurinvalssi Kuralankatu 2		20.4.2015		21 530 000					2019
Vaihe 2 Vuokkokoti Murkionkatu 10		20.4.2015		15 700 000					2020
Kurjenmäkikodit peruskorjaus ja laajennus	22.4.2014	2017		13 500 000					n/a

2.5 Kaupunginhallituksen omarahoitusosuudet (kv)

	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Kaupunginhallitus, omarahoitusosuudet							
Toimintatulot							
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintamenot	20 418	19 513	18 952	18 952	19 100	19 100	19 100
Toimintakate	-20 418	-19 513	-18 952	-18 952	-19 100	-19 100	-19 100
Muutos-%		-4,4 %	-2,9 %	-2,9 %	0,8 %	0,0 %	0,0 %
Investointimenot							
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustulot							
NETTO							
Muutos-%							

2.6 Kaupunginhallituksen omarahoitusosuudet kohteittain (kh)

Talousarvio 2018							
	€	TA 2017	Toiminta- tuotot	Toiminta- menot	Toimintakate	Muutos eur	Muutos %
Omarahoitusosuudet		-19 512 731	0	18 951 993	-18 951 993	-560 738	-2,9
Alpe		-13 128 089	0	13 328 791	-13 328 791	200 702	1,5
Maaseutuelinkeinoasiat		0	0	22 000	-22 000	22 000	-
UBC		-145 000	0	220 000	-220 000	75 000	51,7
Eläkkeet		-6 239 642	0	5 381 202	-5 381 202	-858 440	-13,8

3.1 Työvoiman käyttö (kv)

Henkilötyövuodet (htv) ja kustannukset (1.000€)	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TAM 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Kh yhteensä (htv)	552,3	538,0	570,5	616,5			
Kh, palkat ja palkkiot (€)	32 259	33 544	34 604	35 849			
Konsernihallinto (htv)	200,0	201,0	216,0	305,0			
Konsernihallinto, palkat ja palkkiot €	11 297	11 790	11 927	14 656			
Palvelukeskukset (htv)	352,3	337,0	354,5	311,5			
Palvelukeskukset, palkat ja palkkiot (€)	20 962	21 754	22 677	21 193			

Lisätietoja:

TA2017 Palkat ja palkkiot ovat toimintasuunnitelman 2017 mukaiset oikaistut luvut.

TA2018 sisältää Tilapalvelukeskuksen (HTV 37).

TAM2018: Henkilöitä siirtynyt organisaatiouudistuksen myötä vanhoista ympäristö- ja kiinteistötoimialoilta.

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Käytössä olevat tilat ja alueet, konsernihallinto	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tilat yhteensä (m ²)	6 038	6 038	9 886	9 886	9 886	9 886	9 886
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	6 038	6 038	9 886	9 886	9 886	9 886	9 886
Muut tilat (m)							
Alueet yhteensä (ha)							
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	1 290 889	1 290 889	1 625 444	1 625 444	1 625 444	1 625 444	1 625 444
Lisätietoja: Työllisyyspalvelukeskus tulee muuttamaan vuonna 2017 Ruissalontien tiloista osoitteeseen Käsityöläiskatu 10. Käsityöläiskatu 10 tilat ja vuokrat on huomioitu kokonaisuudessaan konsernihallinnon vuosien 2018-2021 vuokra- ja neliömäärissä, sillä ei ole vielä tiedossa kuinka paljon niistä kohdistuu Työllisyyspalveluille.							

Käytössä olevat tilat ja alueet, palvelukeskukset	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tilat yhteensä (m ²)	15 746	19 054	15 378 (+ 1 003)*	15 378 (+ 1 003)*	15 378 (+ 1 003)*	15 378 (+ 1 003)*	15 378 (+ 1 003)*
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	15 746	19 054	15 378 (+ 1 003)*	15 378 (+ 1 003)*	15 378 (+ 1 003)*	15 378 (+ 1 003)*	15 378 (+ 1 003)*
Muut tilat (€)	365 600	365 600	365 600	365 600	365 600	365 600	365 600
Alueet yhteensä (ha)	-	-	-	-	-	-	-
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	2 418 025	2 926 016	2 400 898 (+ 144 084)*	2 400 898 (+ 144 084)*	2 400 898 (+ 144 084)*	2 400 898 (+ 144 084)*	2 400 898 (+ 144 084)*

Lisätietoja:

Työllisyyspalvelukeskus tulee muuttamaan vuonna 2017 Ruissalontien tiloista osoitteeseen Käsityöläiskatu 10. Käsityöläiskatu 10 tilat ja vuokrat on huomioitu kokonaisuudessaan konsernihallinnon vuosien 2018-2021 vuokra- ja neliömäärissä, sillä ei ole vielä tiedossa kuinka paljon niistä kohdistuu Työllisyyspalveluille.

Muut tilat (€) luku kertoo Matkailun palvelukeskuksen laivahostel Boreasta maksaman sisäisen vuokran.

*) Päivitys 23.8.2017: Perustettava Tilapalvelukeskus lisää näillä näkymin vuoden 2018 alusta palvelukeskusten neliömäärää 1 003 m² ja vuosivuokraa 144 084 €.

4.1 Strategiset tavoitteet (kv)

Kärkihanke 1: Keskustan kehittäminen	<i>Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.2</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.1</i>			
Arviointikriteeri 2017: Keskustan kehittämisen visio-työ sekä siihen liittyvä toteutus suunnitelma mittareineen valmis.	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Arviointikriteeri 2018: Projektisalkun hallintamalli (omistajuus, ohjaus, priorisoinnit, ym.) ja sidosryhmäyhteistyön toimintamalli sovittu ja käytössä. Toteutusprojekteja käynnissä.	Käynnistetty	Visio työ valmis	Toteutus	Toteutus			
Tavoitteen kuvaus: Keskustan kehittämisen kärkihankkeen tavoitteena on kaupunkikeskustan elinvoiman ja ympärivuotisen vetovoiman vahvistaminen.							

Kärkihanke 2: Turun kampus ja tiedepuisto	<i>Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.3, 3.3.7, 3.3.10</i>			
Arviointikriteeri 2017: Turun kampus ja tiedepuiston masterplan valmis ja purettu soveltuvilta osin etenemismalleihin. Toteutusprojekteja käynnissä.	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Arviointikriteeri 2018: Projektisalkun hallintamalli (omistajuus, ohjaus, priorisoinnit, ym.) ja sidosryhmäyhteistyön toimintamalli sovittu ja käytössä. Toteutusprojekteja käynnissä.	Käynnistetty	Masterplan valmis ja toteutus käynnistetty	Toteutus	Toteutus			
Tavoitteen kuvaus: Kärkihankekokonaisuudella tavoitellaan kunnianhimoista alueen älykaupungin toiminnallista konseptia, maankäytön, asumisen, rakentamisen ja liikenteen suunnitelmaa sekä palveluiden ja elinkeinotoiminnan yhdistämistä fyysisen ympäristön toteutukseen.							

Kärkihanke 3: Smart and Wise Turku	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.3</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>			
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Arviointikriteeri:			Alkuvuodesta hankkeen toteuksen käynnistyminen	Alkuvuodesta hankkeen toteuksen käynnistyminen			GHG-päästöjen vähennys 50 % (2005-tasosta, asukaskoht.) Smart city osaaminen ja liiketoiminta on kasvanut merkittävästi.
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Syksyn 2017 kestävän valmisteluvaiheen jälkeen hankkeen toimeenpanosuunnitelma tuodaan kaupunginhallituksen käsittelyyn viimeistään vuoden 2018 alussa. Esitys sisältää painopiste-aluekohtaiset toteuttamisohjelmat sekä niille asetettavat tavoitteet ja mittarit. Poikkeuksena on hiilineutraalius ja resurssiviisaus - painopistealueen toteuttamisohjelma, joka tuodaan erikseen kaupunginhallituksen käsittelyyn kesäkuuhun 2018 mennessä.</p> <p>Nykyiset digitaalisten palvelujen kehittämisen ja palveluohjauksen uudistamisen kärkihankeet sulautetaan uuteen kärkihankeeseen.</p>							

4.2 Strategiset tavoitteet, kh (kh)

Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen

Terveiden elämäntapojen edistäminen	<i>Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.1.1</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.2, 2.3.1, 2.3.7</i>			
Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Ylipainoisten lasten ja nuorten osuus: - 4 vuotiaat - 5 lk - 8 lk	tieto ei vielä saatavilla	pohjaluku käyttöön	osuus laskee osuus laskee osuus laskee	osuus laskee osuus laskee osuus laskee			
Turkulaisten koululaisten fyysinen toimintakyky (Move). Vertailu kansalliseen viitearvoon: 5 lk tytöt ja pojat - 20 m viivajuoksu - vauhditon viisiloikka - ylävartalon kohotus - Etunojapunnerrus - Heitto-kiinniottoyhdistelmä	Turku/Suomi alin kolmannes tytöt 33/32 %, pojat 37/36% tytöt 36/30%, pojat 46/42 % tytöt 44/38%, pojat 47/42% tytöt 26/22%, pojat 25/20% tytöt 38/36%, pojat 36/37%	pohjaluku käyttöön	toimintakyky kasvaa	toimintakyky kasvaa			
Hyton terveysasemilla asioineet DM 2-pysyväisdiagnosin (tyypin 2 diabetes) omaavien turkulaisten määrä	8158	määrä laskee	määrä laskee	määrä laskee			
Terveytensä vähintään hyväksi kokevien turkulaisten osuus (turkulaiset vrs. kansallinen taso)		osuus kasvaa	osuus kasvaa	osuus kasvaa			
Tavoitteen kuvaus: Kaupungin horisontaalinen tavoite. Tavoitteena turkulaisten kannustaminen terveiden elämäntapojen omaksumiseen. Toimenpitein lisätään lasten ja nuorten liikku- mista ja aktiivisuutta sekä vähennetään ylipainoa.							

Yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentäminen	<i>Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.1.1</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.3, 3.1.4</i>			
Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus % (ATH)		laskee	laskee	laskee			
- 20-54 -vuotiaat (turkulaiset vrs kansallinen ka)		laskee	laskee	laskee			
- 55-74 -vuotiaat (turkulaiset vrs. kansallinen ka)		laskee	laskee	laskee			
- +75-vuotiaat (turkulaiset vrs kansallinen ka)		laskee	laskee	laskee			
Ei yhtään läheistä ystävää % oppilaista (Kouluterveyskysely 2013)		laskee	laskee	laskee			
- 8-9lk (turkulaiset vrs. kansallinen ka)	-*	laskee	laskee	laskee			
- Lukion 1. ja 2. vuosikurssit (turkulaiset vrs. kansallinen ka)	-*	laskee	laskee	laskee			
- Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (turkulaiset vrs. kansallinen ka)	-*	laskee	laskee	laskee			
Kiusaamiseen ei ole puututtu koulun aikuisten toimesta % (Kouluterveyskysely 2013)		laskee	laskee	laskee			
- 8. ja 9. luokan oppilaat (turkulaiset vrs. kansallinen ka)	-*	laskee	laskee	laskee			
- Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat (turkulaiset vrs kansallinen ka)	-*	laskee	laskee	laskee			
Tavoitteen kuvaus: Kaupungin horisontaalinen tavoite. Tavoitteena lasten ja työikäisten yhteisöllisyyden lisääminen ja ikäihmisten yksinäisyyden vähentäminen mm. palveluohjauksen keinoin. *Vuoden 2015 sähköinen tiedonkeruu epäonnistui eikä tietoja ole saatavilla.							

Yrittävä ja osaava kaupunki

Nuorisotyöttömyyden vähentäminen Pitkäaikaistyöttömien aktivointi	<i>Strateginen teema: Yrittävä ja osaava kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.1.4</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.7</i>			
Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Nuorisotyöttömien osuus	13,36 %	13,0 %	11.5 %	11.5 %			
Työllisyysmäärärahan vaikuttavuus:							
Henkilöitä aktivointi- ja työkykypalveluiden piirissä	1574	1400	4000	4000			
Kokonaisasiakasmäärä	2679	3300	7500	7500			
Uusien asiakkaiden määrä	2713	2300	4500	4500			
Työmarkkinatuen kuntaosuudella olevien ohjaus aktivointitoimiin	1164	1100	1300	1300			
Aktivointiaste *	59 %	42 %	50 %	50 %			

Tavoitteen kuvaus: Kaupungin horisontaalinen tavoite. Tavoitteena nuorisotyöttömien osuuden vähentäminen ja kunnan maksuosuuden vähentäminen toimenpiteillä, jotka toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa huomioiden opiskelu ja toimintakyky.

* Asiakkuuden lopettamisyyinä on: työllistetty, opiskeluun siirtynyt, kuntouttavassa työtoiminnassa olevat, Koho-harjoittelussa olevat).

Maahanmuuttajat elinkeinopolitiikan voimavaraksi	<i>Strateginen teema: Yrittävä ja osaava kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.1.4</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.3, 2.2.4</i>		
Arviointikriteeri toteutumiselle: - Kasvusopimuksen toimenpiteet: 1. Edellytykset innovaatiotoimintaan ja työllistymiseen 2. Suomen kieli ja kulttuuri 3. Osaamisen hyödyntäminen paikallisessa elinkeinoelämässä Työllisyyselvityksen maahanmuuttajiin liittyvät toimenpiteet	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
	Kasvusopimus allekirjoitettu, rahoituspäätöksiä odotetaan Työllisyyselvityksen toimenpiteiden toteutus osin käynnissä	ks. arviointikriteerit	ks. arviointikriteerit	ks. arviointikriteerit			
Tavoitteen kuvaus: Vahvistetaan alueellista kilpailukykyä tukemalla ja luomalla mahdollisuuksia hyödyntää Suomeen muuttaneiden osaajien työpanosta ja innovaatiokykyä.							

Vaikuttava ja uudistuva kaupunki

Asiakaspalvelun uudistaminen	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.7</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>		
Arviointikriteeri toteutumiselle: kokonaisuuden eteneminen suunnitelman mukaan	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
			Ks. arviointikriteeri	Ks. arviointikriteeri			
Tavoitteen kuvaus: Dipake ja monikanavaista asiakaspalvelua tukevat 6Aika osakokonaisuudet ja projektit.							

Palvelujen ja prosessien digitalisoiminen	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.3</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>		
Arviointikriteeri toteutumiselle: - sähköisen potilastietojärjestelmään linkitetyn terveystarkastuksen luominen - raportointijärjestelmän kehittäminen - verkkokauppa kohti kuntalaistiliä tuotteisiin on lisätty 3-4 tuotetta/palvelua - prosessien kehittäminen; tehtävät kirjautuivat prosesseittain työntekijöille - asiointitilin laaja käyttöönotto ja tuki suoritetaan päätökseen. - keskitetty asiakaspalvelu toiminnassa 2018	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
		ks. arviointikriteerit	ks. arviointikriteerit	ks. arviointikriteerit			
Tavoitteen kuvaus: digitaalisten palveluiden kehittämistoiminnan vakinaistaminen, työnkulkumootorin; KTA:n käyttöönoton laajentaminen, avustusanomusten uuden prosessin käyttöönotto, ennustus-pohjainen palveluohjaus Työterveyshuoltoon, hankintaprosessiin kaupunkitason yhtenäinen prosessi ja yhteiset työvälineet hankintasopimushallintaan ja pienhankintojen hallintoi- tiin, palvelujen ja prosessien digitalisoiminen (IoT- ja robot).							

Parempi johtaminen	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.4</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.2, 2.3.3-</i>		
Arviointikriteeri toteutumiselle: 2017: • Paremman johtamisen periaatteiden jalkautuminen • Tiedolla johtamisen koulutusohjelmaan osallistuminen • Turku DW koko kaupungin käyttöön 2018: • hallinnon edelleen kehittäminen kaupungin kokonaisajattelua tukevasti • tiedolla johtaminen ottamalla johdon työpöytä käyttöön • muutosjohtajuuden tukeminen - esimiehille ja johtajille valmiudet tukea organisaatiota muutoksessa rakentavasti ja palvelutuotantoa edistäen • Asiainn ja asiakkuuden hallintamallin käyttöönotto	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
		ks. arviointikriteerit	ks. arviointikriteerit	ks. arviointikriteerit			
Tavoitteen kuvaus: Paremman johtamisen hanke organisaation toiminnan parantamisen, johtajuuden kehittämisen sekä tiedolla johtamisen kehittäminen.							

Datan ja rajapintojen avaaminen	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.3</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>		
Arviointikriteeri toteutumiselle: ks. TA-sarake	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
		Päätöstiedon julkisten osien avaaminen kaikkien kuntalaisten käyttöön. Palvelukonfiguraattori käytössä ja siihen tuotu 2-4 uutta palvelukokonaisuutta	Vakiinnuttaa palvelu osaksi älykaupungin palveluja.	Vakiinnuttaa palvelu osaksi älykaupungin palveluja.			
Tavoitteen kuvaus: 6Aika -kokonaisuuteen sisältyvät hankkeet/projektit.							

Uusien työ- ja tilankäyttökonseptien kehittäminen	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.7</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>		
Arviointikriteeri toteutumiselle:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
	Toimistotilojen tilakonsepti	Tarveselvitys keskustan toimistotilaratkaisusta	Tarveselvitys keskustan toimistotilaratkaisusta jatkuu	Tarveselvitys keskustan toimistotilaratkaisusta jatkuu	Selvitys mahdollisuuksista muiden tilatyyppeiden (koulut ja päiväkodit) konseptointiin		
Tavoitteen kuvaus: 2016 käynnistetään työympäristöjen kehittämishanke, joka jatkuu vuoteen 2017. Ensivaiheessa tavoitteena on määrittellä toimistojen tilakonsepti ja laatia tarveselvitys keskustan toimistotilaratkaisusta. Jatkossa haetaan myös mahdollisuuksia muiden tilatyyppeiden (esim. koulut ja päiväkodit) konseptointiin.							

Kestävän kehityksen budjetointi	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.6</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>		
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
		Ekotukitoimenpiteet Energiatehokkuustoimenpiteet	Ekotukitoimenpiteet (energiatehokkuus, liikkuminen, materiaalit ja toimintakulttuuri)	Ekotukitoimenpiteet (energiatehokkuus, liikkuminen, materiaalit ja toimintakulttuuri)			

		Osahankkeiden toteutuminen	Osahankkeiden toteutuminen	Osahankkeiden toteutuminen			
<p>Tavoitteen kuvaus: Resurssiviisauden tavoitteet (hiilineutraalius, jätteettömyys ja kestävä kulutus) toteutetaan kaikessa kaupungin/konsernin toiminnassa. Sisältökokonaisuudet: Ekotukitoiminta, Investointien elinkaari vaikutusten arviointi yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa, Resurssiviisauksen- ja energiapilotit.</p> <p>Ekotukitoiminnassa keskitytään konserniyhtiöiden ekotukitoiminnan aktivointiin, ekotukitoiminnan jatkokoulutuksen kehittämiseen, liikkumiskokeiluihin sekä laajempaan ympäristötietoisuuden lisäämiseen kaupungin yksiköissä.</p> <p>Investointien elinkaari vaikutusten (ilmasto, ympäristö, kustannukset) arviointimallin toimenpidesuosituksien ja niiden vieminen käytäntöön ja kiinnittäminen prosessiin. Arviointimallin pilotointikohteet Turussa: 6aikahanke/Innovatiiviset kaupunkialustat/Skanssin kaavahanke sekä Kaupungin sairaala-alueen mittarointiprojekti.</p> <p>Resurssiviisauksen pilotointina Kalustekierrätysjärjestelmä integroidaan osaksi kaupungin jatkuvaa toimintaa ja osana toimintaa kehitetään materiaalien kierrättämistä yhteistyössä yritysten kanssa.</p>							

Rakentava kaupunki ja ympäristö

MAL-sopimus 2016-2019	<i>Strateginen teema: Rakentava kaupunki ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>			
Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
<ul style="list-style-type: none"> - Pohjoisen kasvuyöhykkeen vahvistaminen - Matkailun edistäminen - Keskukset ja täydennysrakentaminen - Kehittyvät asemaseudut - Joukkoliikenteeseen tukeutuva yhdyskuntarakenne - Monipuolinen asuntotuotanto - Palveluiden saavutettavuus ja turvalliset matkat 			ks. arviointikriteerit + MAL-sopimuksen seurantaliedot	ks. arviointikriteerit + MAL-sopimuksen seurantaliedot			
<p>Tavoitteen kuvaus: MAL - sopimuksella tuetaan kaupunkiseudun kuntien sekä kuntien ja valtion yhteistyötä yhdyskuntarakenteen ohjauksessa sekä maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamisessa. Tavoitteena on parantaa kaupunkiseutujen toimivuutta ja kilpailukykyä sekä kuntien tasapuolista kehittämistä. Sopimuksissa määritetään esimerkiksi tavoitteet lähivuosien maankäytön kehittämiselle ja asuntotuotannolle sekä liikenneverkon keskeiset kehittämishankkeet.</p>							

4.3 Strategiset hankkeet (kh)

Hanke	Projekti	Vaihe	Tavoite ja tulokset	Alku	Loppu	Strategia- kytkös
Pohjoinen kasvuvyöhyke (PKV)		P4	Turun kaupungin, Uudenmaan liiton ja työ- ja elinkeinoministeriön välisten neuvottelujen perusteella on valmisteltu kasvusopimus, jonka tavoitteena on Pohjoisen kasvuyöhykkeen toiminnallisen kokonaisuuden kokonaisvaltainen kehittäminen siten, että kasvuyöhyke linkittää eri keskuksia laajemmaksi työmarkkina- ja talousalueeksi, joka tarjoaa yrityksille kansainvälisesti houkuttelevia investointikohteita. Sopimusluonnos on luonteeltaan mahdollistava ja strateginen ja sen strateginen painopiste on elinkeinoelämän kannalta keskeisten kuljetusketjujen ja logistiikkaratkaisujen kehittäminen yli hallinnollisten tai alueellisten rajojen, tavoitteena kitkattomat ja sujuvat logistiset tavaravirrat. Sopimus on luonteeltaan aiesopimus ja se tehdään vuosille 2016 - 2018. Hallitus on linjannut tavoitteet sopimuksellisen politiikan toteuttamiselle talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa 20.10.2015.		31.12.2018	Yrittävä ja osaava kaupunki: 3.1.3 Elinkeinoelämän kilpailuetua kasvatetaan vahvistamalla Turun logistista asemaa ja logistiikkapalveluja
Tunnin juna		P6	Tunnin junan yleis- ja ratasuunnittelu aloitetaan vaalikaudella 2015-2019 ja suunnitteluun haetaan TEN-T -tukea. Elinkeinoelämän kilpailuetua kasvatetaan vahvistamalla Turun logistista asemaa ja logistiikkapalveluja.	9.2.2015		Yrittävä ja osaava kaupunki: 3.1.3
Työllisyyden hoidon toimintamallin kehittäminen	Ohjaamo	P4	Tuetaan työllisyyden paranemista uudistamalla kaupungin työllistämistoimintaa ja lisäämällä maahanmuuttajien työelämäyhteyksiä			Yrittävä ja osaava kaupunki: 3.1.4
UIA Turun kiertotalouden kehittämishanke		P1	Turun alueen yritysten sekä kuntalaisten ja julkisen sektorin kiertotalouskompetenssin vahvistaminen ja liiketoiminnan kasvattaminen.			Yrittävä ja osaava kaupunki: 3.1.4
Turku Logistics Hub		P0 Valmisteluvaihe	Turun seudun merkityksen kasvattaminen logistisena keskuksena pohjautuen erinomaiseen maantieteelliseen sijaintiin ja olemassa olevien multimodaalijärjestelmien luomaan potentiaaliin.			Yrittävä ja osaava kaupunki: 3.1.4
Kasvusopimus Innovaatioympäristön ja tiedepuistoalueen rakentaminen osaamisen hyödyntämiseksi		P0 Valmisteluvaihe	Toteutetaan Turun kaupunkiseudun kasvusopimukseen 2016-2018 kirjattua strategista teemaa, jolla rakennetaan Suomen paras innovaatio- ja yrityspalvelukeskittymä Science Parkin alueelle.			Yrittävä ja osaava kaupunki: 3.1.4

ja kaupallistamiseksi						
Kasvusopimus Sini- sen ja vihreän te- ollisuuden symbi- oosit		P0 Valmis- telu- vaihe	Toteutetaan Turun kaupunkiseudun kasvusopimukseen 2016-2018 kirjattua strategista teemaa, jolla vahvistetaan Turun seudun meri-, ympäristö- ja materiaalitekniikan osaamista.			Yrittävä ja osaava kaupunki
Turun ja Sitran kestävän kasvun kumppanuus		P4	Turun kaupunki ja Sitra toteuttavat hankkeen alla seuraavat projektit vv. 2015-2018: 1) Hiilineutraalin resurssiviisaan kaupungin tiekartan valmisteleminen Turun kaupungille 2) Selvitys Turun seudun energiantuotannon toteuttamisesta kotimaisilla uusiutuvilla energialähteillä 3) Selvitys tehostettujen vesiensuojelutoimenpiteiden innovaatiomahdollisuuksista 4) Laajan kiertotalousratkaisun selvittäminen ja kehittäminen Turun alueen jätteen hyötykäyttöä varten 5) Vihreän yrittäjyyden edistämiprojekti Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2040.	16.2.2015	30.9.2018	Rakentava kaupunki ja ympäristö: 3.3.6
Skanssi			Skanssin alue on nimetty kaupungin strategiseksi hankkeeksi (Kh 5.11.2012 § 509). Tavoitteena on toteuttaa vetovoimainen kestävä kehityksen periaattein toimiva monipuolinen asuinalue. Alueen sivuitse suunniteltu raitiotielinjaus mahdollistaa tiiviin maankäytön ja liikenteen tukeutumisen tehokkaaseen joukkoliikenteeseen. Alueelle suunnitellaan uusiutuvaa energiaa hyödyntäviä ratkaisuja. 2012 laaditussa yleissuunnitelmassa alueelle mahdollistetaan noin 350.000 - 400.000 kerrosalaneliometriä asuinrakentamista sekä koulu- ja työpaikkatiloja. Uusia asukkaita alueelle tulisi noin 7.000 - 8.000.			Rakentava kaupunki ja ympäristö: 3.3.1
Linnakaupunki			Linnakaupungin alueen kokonaistavoite on kehittää siitä uusi kaupunginosa. Alueelle tavoitellaan yhteensä noin 10 000 - 15 000 uutta asukasta. Työpaikka- ja elinkeinoelämälle tavoitellaan noin 450 000 kerrosneliometrin kaavavarantoa. Alueelle toteutetaan tarvittavat peruspalveluverkon toiminnot sekä kaupalliset palvelut. Alueelle tullaan muodostamaan nykyaikaiset joukkoliikenteen ja kevyenliikenteen verkostot. Linnakaupungin tavoitteena on luoda alueesta vetovoimainen kohde niin asukkaiden kuin elinkeinoelämän näkökulmasta. Toimiva, turvallinen kestävä liikkumisen ympäristö. Korkeatasoinen arkkitehtuuri ja laadukkaat julkiset kaupunkitilat. Kantakaupunkimaisen keskustan laajentumisalueen toteuttaminen. Monimuotoinen sekoittunut kaupunkirakenne. Asuntorakentamisen monipuolinen ja laadukas toteuttaminen.			Rakentava kaupunki ja ympäristö: 3.3.1 Rakentava kaupunki ja ympäristö: 3.3.4

			Kiinteistöautomaation kehittämisen edellytysten turvaaminen. Osin korkeaa, laadukasta rakentamista.			
Kupittaa - Itäharju			Kupittaa - Itäharju aluetta kehitetään osana Turun kampus ja tiedepuisto kärkihanketta. Kokonaisuudella tavoitellaan sekoitettua kaupunkirakennetta. Alue tarjoaa kehittämisalustan asumisen, liikenteen, palveluiden ja elinkeinojen kehittämiselle. Aluetta toteutetaan uusilla verkostomaisilla toimintatavoilla. Alueelle luodaan toiminnaltaan aktiivista ja toiminnoltaan monipuolista kaupunkiympäristöstä. Tavoitteena on yhdistää Kupittaa ja Itäharjun alueet yhtenäiseksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi, jolloin suunnittelussa tutkitaan Kupittaa ja Itäharjun alueen kokonaisvaltaista yhdistämistä sillalla, kansiratkaisulla tai rakennuksin. Alueelle luodaan kampuksen ja tiedepuiston sijoittumis- ja investointimahdollisuuksia luovia osakokonaisuuksia, jotka tukevat kärkihankkeen osana laadittavan masterplanin tavoitteita. Kokonaisuunnittelu sovitetaan yhteen alueen visiotyön yhteydessä laaditun masterplanin kanssa. Tavoitteena sekoitettu kaupunkirakenne. Masterplanin konseptitarkasteluun perustuen alueen rakentamisen volyymi tulee olemaan n. 750 000 - 1 000 000 k-m ² .			Rakentava kaupunki ja ympäristö
Aurajoen rannat			Kytkeytyy Turun keskustan kehittämisen kärkihankkeeseen. Vision pohjalta laaditun toteutussuunnitelman kautta kytkeytyviä toteutusprojekteja liitetään osaksi tätä kokonaisuutta. Hankekokonaisuudella tavoitellaan keskustan Aurajoen varren palveluiden kehittämisen edellytysten parantamista sekä tuetaan mahdollisuuksia palveluiden kehittämiseen.			Rakentava kaupunki ja ympäristö
Runkobussilinjasto			Turun seudulla on kehitetty määrätietoisesti uutta seudullista joukkoliikennettä, Föliä. Kesällä 2014 toteutettu muutos toi suuria parannuksia lippujärjestelmään ja matkustajainformaatioon. Joukkoliikennejärjestelmän ydin - bussilinjasto - vaatii kuitenkin vielä kehittämistä ja muutoksia, jotta joukkoliikenteen kulkutapaosuutta sekä kaupunkiseudun viihtyisyyttä ja vetovoimaa saadaan kehitettyä kaupungin linjausten mukaisesti. Runkobussilinjasto hankekokonaisuuden tavoitteet kh päätöksen 8.8.2016 mukaisesti; - joukkoliikenteen runkolinjaston edellyttämien etuuksien toteuttamissuunnitelma laaditaan vuoden 2016 loppuun mennessä - toteuttamissuunnitelman perusteella joukkoliikennekatu- ja etusjärjestelyt sekä liikennevaloetudet toteutetaan taloussuunnitelmakaudella 2017 - 2020 talousarvion raameissa - linjastouudistus toteutetaan yhdellä kertaa vuonna 2020 - linjastouudistus perustuu Kauppatorin kautta kulkeviin runkolinjoihin sekä keskustan ulkopuolelle toteutettavaan kehärunkolinjaan			Rakentava kaupunki ja ympäristö

			<ul style="list-style-type: none"> - täydentävän linjaston roolia selkeytetään perustuvaksi entistä enemmän syöttöyhteyksiin - laskelma liikennöinnin lisäämisestä aiheutuvista kustannuksista tuodaan kaupunginhallituksen käsittelyyn vuoden 2018 loppuun mennessä 			
LogiCity			Logistiikan ja tuotannollisten toimialojen LogiCity on yksi kaupungin maankäytön painopistealueista. Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle luomalla uusia teollisuus- ja logistiikan työpaikka-alueita lentokentän yhteyteen. Tavoitteena on myös mahdollistaa Toijalan radan hyödyntämistä osana siihen rajoittuvien teollisuuskortteleiden toimintaa. Ajanmukaistamalla alueella olevien teollisuuskorttelien asemakaavat luodaan edellytykset kysyntää vastaavalle kaupungin omistuksessa olevalle elinkeinotonttitarjonnalle.			Rakentava kaupunki ja ympäristö
Blue Industry Park			Tavoitteena on suunnitella Pernoon meri- ja metalliteollisuuteen keskittyvää tuotannollista kohdetta. Aluekokonaisuus, joka on yksi viidestä strategisista maankäytön hankkeesta ja muiden ohella tukee Turun asemaa osana pohjoista kasvukäytävää. Alueen kehittämistä koordinoidaan kehittämissuunnitelman pohjalta.			Rakentava kaupunki ja ympäristö
Halistenväylä			Halistenväylän hankekokonaisuus muodostuu kahdesta eri projektista eli Koroistenkaaresta ja Koroisista. Koroistenkaaren projektissa on tavoitteena muuttaa Koroistenkaaren ja Ohitustien väliin jäävän asemakaavoittamaton alue pääosin liike- ja toimistorakennusten alueeksi, joka liitetään olemassa olevaan katuverkostoon Koroistenkaaren tietä jatkamalla Topinojan tieliittymään saakka. Koroisten projektissa tavoitteena on mahdollistaa uuden katuyhteyden rakentaminen Markulantieltä Halistensillalle sekä tämän kadun yhdistäminen Koroistenkaareen. Tarkoituksena on myös mahdollistaa uudisrakentaminen soveltuvilla alueilla sekä luoda edellytyksiä jokivarren aktiivisemmalle virkistyskäytölle. Hankkeeseen liittyy myös uuden siirtolapuutarha-alueen toteutuksen mahdollistaminen joka toteutetaan erillisenä asemakaavallisena tarkasteluna.			Rakentava kaupunki ja ympäristö
Civitas Eccentric-hanke		Projektin suunnittelun tarkentaminen (Toteutusvaihe) P3	Edistetään kestävä ja energiatehokasta urbaania liikkumista. Uusien liikennetapojen testaus, evaluointi ja markkinointi sekä MAA-kehittämisen johtajuus yhdessä Madridin, Münchenin, Rusen ja Tukholman kanssa. Maas.palveluiden kehittäminen - Turku MAAS palveluiden johtotähti, joukkoliikenteen palvelumallin kehittäminen, sähköisen liikenteen edistäminen. Ulkopuolinen HORIZON 2020 rahoitus.	1.9.2016	31.8.2020	Rakentava kaupunki ja ympäristö: 3.3.7

5.1 Henkilöstön työhyvinvointi (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Ohjelman alataavoite	Kaupungin tavoite 2018	Toimialan TAE 2018	Toimialan TA 2018
Turussa jokaisen tulee voida kokea, että työ lisää hyvinvointia	Työssä jaksamista tukeva työnantajapolitiikka	Sairauspoissaolot alle suurten kaupunkien keskiarvon Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä laskenut	Sairauspoissaolot < 3,3 % Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä: ei yhtään	Sairauspoissaolot < 3,3 % Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä: ei yhtään
Aktiivinen osaamisen ennakointi	Strategisesti ohjattujen kehityskeskusteluiden käynnistäminen Täydennyskoulutuksen riittävyys ja oikeellisuus	Osaamisesta on keskusteltu vuosittain: Keskitettyyn järjestelmään rekisteröidyt kehityskeskustelut Koulutus on tarvetta vastaavaa ja suunnitelmallista: Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä / vakituinen työntekijä	Osaamisesta on keskusteltu vuosittain: Keskitettyyn järjestelmään rekisteröidyt kehityskeskustelut >83 % Koulutus on tarvetta vastaavaa ja suunnitelmallista: Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä / vakituinen työntekijä ≥ 3 pv	Osaamisesta on keskusteltu vuosittain: Keskitettyyn järjestelmään rekisteröidyt kehityskeskustelut >83 % Koulutus on tarvetta vastaavaa ja suunnitelmallista: Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä / vakituinen työntekijä ≥ 3 pv
Turku on vetovoimainen työnantaja	Taloudellisesti vastuullinen palveluiden tuottaminen	Työvoiman käyttö pysyy ennallaan tai laskee edellisestä vuodesta: HTV (ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita) Turun vetovoimaisuus työnantajana näkyy työvoiman saatavuudessa: Hakemuksia / työpaikka (Kuntarekry)	Työvoiman käyttö pysyy ennallaan tai laskee edellisestä vuodesta: HTV (ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita) $\leq 552,3$ htv Turun vetovoimaisuus työnantajana näkyy työvoiman saatavuudessa: Hakemuksia / työpaikka (Kuntarekry) $\geq 25,7$	Työvoiman käyttö pysyy ennallaan tai laskee edellisestä vuodesta: HTV (ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita) $\leq 552,3$ htv Turun vetovoimaisuus työnantajana näkyy työvoiman saatavuudessa: Hakemuksia / työpaikka (Kuntarekry) $\geq 25,7$

6.1 Tunnusluvut (kh)

Tiedoksi annettavat tunnusluvut

Tunnusluku	Tunnusluvun tyyppi	TA 2015	TA 2016	TA 2017	TA 2018
Konsernihallinto, ryhmät. Tunnuslukuina käytetään sopimuksessa olevia taloudenpidon ja resurssien käytön mittareita sekä niistä laskettuja suhdelukuja:					
Toimintamenot (1.000 €) <small>*Huom. konsernihallinnon ryhmien toimintamenoista on vähennetty Taitoan maksu</small>	T/T	12 617* (-)	14 107* (+11,2 %)	14 409* (+2,1 %)	14 133* (-1,9 %)
Toimintamenojen osuus kaupunkiemon toimintamenoista (%)	T/T	0,86 % (12617/1474491)	0,97 % (14107/1457854)	0,99 % (14409/1441373)	0,96 % (14133/1467246)
Työvoiman käyttö (htv)	T/T	178,4	200,0	201	216
Palkat ja palkkiot (1.000 €), muutos -% edellisestä vuodesta	T/T	8 216 (-)	8 303 (+1,0 %)	9 165 (+10,4 %)	8 778 (-4,2 %)
Palkat ja palkkiot henkilötyövuotta kohti (€/htv)	T/T	46 054 (-)	41 515 (-9,9 %)	44 289 (+9,4 %)	40 639 (-8,2 %)
Tilojen käyttö (m ²) <small>- Huoneiden pinta-ala pl. käytävät yms.</small>	T/T	2 117	2 117	2 117	2 117
Tilojen käyttö henkilötyövuotta kohti (m ² /htv)	T/T	11,9	10,6	10,5	9,8

T/T = tuottavuus ja taloudellisuus

7.1 Muu kaupunkitasoinen ohjaus (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
6Aika - Avoimet ja älykkäät palvelut	6Aika - Avoimet ja ketterät kaupungit on kestävä kaupunkikehityksen strategia, jossa ovat mukana Suomen suurimmat kaupungit, ns. kuutoskaupungit Helsinki, Espoo, Vantaa, Oulu, Tampere ja Turku. Strategia on kansallisesti erittäin merkittävä: mukana olevissa kaupungeissa asuu 30 % maamme väestöstä. Suurimpien kaupunkiseutujen käyttö uusien innovaatioiden kehitysympäristönä vahvistaa Suomen kilpailukykyä, koska kokonaisuus on riittävän suuri maa-ilmanluokan referenssikohteeksi. Strategiassa myös parannetaan kaupunkien palveluprosesseja ja niiden yhteen toimivuutta yli kuntarajojen. Toimenpiteet lisäävät sekä osallistujakaupunkien että koko maan julkisen sektorin tuottavuutta, koska uudet toimintamallit ovat kaikkien kaupunkien ja kuntien käytävissä.
Elinkeino- ja innovaatiosopimus	<p>Turun kaupungin tavoitteena on omalla toiminnallaan sekä yhteistyössä yliopistojen ja muiden kumppanien kanssa kehittää toimintaympäristöä ja palveluja, jotka tukevat uusien yritysten käynnistämistä, innovatiivisten yritysten syntymistä ja yritysten kasvua sekä uudistumista Saattamalla alueen toimijat ja palvelut yhteen voidaan työtä tehdä yhdessä ja saavuttaa toiminnan parempaa vaikuttavuutta sekä synergiaetuja, jotka syntyvät nykyistä paremman työnjaon kautta. Asiakkaan näkökulmasta palvelukokonaisuudet ovat helpommin saavutettavissa ja palveluprosessit muodostuvat saumattomiksi kokonaisuuksiksi, jossa palvelut tuottaa yhteistyössä eri toimijat.</p> <p>Sopimuksen lähtökohtana on innovaatio- ja elinkeinopalvelujen tuottaminen yhteisissä toimitiloissa nykyisessä ICT-talossa. Tilajärjestelyistä vastaa TeknologiaKiinteistöt Oy. Sopimukseen pohjautuen ICT-taloon sijoitetaan Turun Yliopiston, Åbo Akademin, Turun Ammattikorkeakoulun innovaatiopalvelut sekä Turku Science Parkin ja Turun Seudun Kehittämiskeskuksen (mukaan lukien Potkuri) palvelut. Edelleen ICT-talossa aloitetaan uusien innovatiivisten yritysten syntymiseen ja käynnistymiseen tähtäävää AH-JO-toimintaa. Sopimukseen sisältyy myös yrityshautomo- ja kiihdyttämöpalvelujen kokoaminen yhteen paikkaan. Turun Seudun Kehittämiskeskuksen muuttamisen johdosta avautuu uusia mahdollisuuksia tilajärjestelyihin kaupunkikonsernissa.</p> <p>Sopimuksen ansiosta innovaatio- ja elinkeinopalvelut ovat nykyistä helpommin saavutettavissa. Asiakkaan on mahdollista saada lähes kaikki yritystoimintaan liittyvät palvelut saman katon alta riippumatta siitä, kuka on palvelun tuottaja. Sopimus luo edellytykset myös nykyistä parempaan tehtävien jakamiseen kumppanien kesken ja resurssien tehokkaamman kohdentamisen. Mielikuva yritysmuutosten kirkastuu ja vahvistuu.</p>
FinnwayLearning-sopimus	<p>Turun kaupunki, Turun yliopisto, Turun ammattikorkeakoulu ja Turun Aikuiskoulutuskeskus käynnistivät vuonna 2012 valmistelun alueellisen koulutusviennin kokoamiseksi ja toimintamallin luomiseksi. Yhteistyösopimus allekirjoitettiin syyskuussa 2013.</p> <p>Konsortio käsittää koko suomalaisen kouluskaaren perusopetuksesta aina korkeakoulujen huippututkimukseen ja aikuiskoulutukseen. Yhteisenä tavoitteena on edistää Suomen ja Turun alueen koulutusvientä kansainvälisillä markkinoilla.</p>
Itämerihaasteen toimenpideohjelma	Ohjaa ja koordinoi Turun kaupungin Itämeritoimenpiteitä vuosina 2014-2018
Valtion ja Turun kaupunkiseudun välinen kasvusopimus (korvaa kohdan Kasvusopimus)	Valtion ja kaupunkiseutujen välisillä kasvusopimuksilla toteutetaan hallituksen kilpailukykykärkihankkeen toimenpiteitä alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen (AIKO) käynnistämisestä. Sopimuksen tavoitteena on Turun kaupunkiseudun elinkeinoelämän kasvun, kansainvälistymisen ja kilpailukyyn vahvistaminen. Turku-konserni kumppaneineen edistää sopimuksen yhteydessä kestävä kasvua mm. 300 miljoonan euron investoinneilla uusiutuvaan energiaan vuoden 2018 loppuun mennessä.
Kaupunkitutkimusohjelma	Kaupunkikehitystä koskevan tutkimusyhteistyön kohdistaminen.
Kaupunkiseudun asunto- ja maapoliittinen ohjelma	Kuntien maanhankinta, maankäyttösopimusten periaatteet, tontinluovutus, asemakaavojen toteutumisen edistäminen, haja-asutusalueelle rakentaminen, asuntotuotannon määrälliset ja laadulliset tavoitteet vuoteen 2025 asti.
Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimus 2016-2019	Sopimus perustuu Sipilän hallituksen ohjelmaan 29.5.2015, jonka mukaisesti hallitus solmii asumista, maankäyttöä ja liikkumista yhteen sovitettavan ja asuntotuotantoa sekä kasvua vauhdittavan sopimuksen suurimpien kaupunkiseutujen kanssa.

	<p>Aiesopimus kuvaa Turun kaupunkiseudun kuntien ja valtion yhteistä tahtotilaa ja tulevaisuuden kehityssuuntia.</p> <p>Sopimuksella edistetään hallitusohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja kansallisten ilmasto- ja energiatavoitteiden toteutumista Turun kaupunkiseudulla, seudun kuntien yhteisesti hyväksytyjen strategioiden, suunnitelmien ja ohjelmien toteuttamista.</p> <p>Sopimusmenettelyn avulla vahvistetaan Rakennemallin 2035 sitovuutta ja konkretisointia, edistetään sopimuksen tarkoitusta tukevien seudullisesti merkittävien ohjelmien ja hankkeiden toteutusta sekä edistetään Pohjoisen kasvuvyöhykkeen (Tukholma-Turku-Helsinki-Pietari) kehittymistä tukevien hankkeiden toteutusta.</p> <p>Sopimus sisältää yhteensä 37 toimenpidettä, jotka on jaoteltu kolmeen teemaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Elinvoimainen seutu, jonka toimenpiteet kohdistuvat Pohjoisen kasvuvyöhykkeen vahvistamiseen ja matkailun edistämiseen. •Vahvat yhdyskunnat, jonka toimenpiteet kohdistuvat keskuksien, asemanseutujen ja joukkoliikenteeseen tukeutuvien alueiden elinvoiman lisäämiseen. •Sujuva arki, jonka toimenpiteet kohdistuvat asuntotuotannon monipuolistamiseen, palveluiden saavutettavuuteen ja turvallisiin matkoihin.
Maakuntakaava	Turun kaupunkiseudun maankäyttö ja kehittäminen.
Maakuntastrategia	Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma valmistellaan samanaikaisesti, jolloin ne muodostavat Varsinais-Suomen maakuntastrategian. Varsinais-Suomen maakuntasuunnitelma sisältää maakunnan kehittämisen pitkän aikavälin tavoitteet. Maakuntaohjelma 2014-2017 sisältää yksilöidyt tavoitteet, keskeisimmät hankkeet ja muut kehittämistoimenpiteet sekä suunnitelman ohjelman rahoittamiseksi.
RSGT / Opiskelukaupunki Turku -yhteistyösopimus	Turun kaupunki, kaupungissa toimivat korkeakoulut ja opiskelijajärjestöt vahvistavat omalla toiminnallaan ja yhteisesti sovitavilla toimenpiteillä Turun asemaa opiskelukaupunkina.
Turun kaupungin ja Sitran yhteistyösopimus / Kestävän kehityksen kumppanuus 2015-2018	<p>Osapuolten yhteisenä tavoitteena on vahvistaa tietopohjaa sekä luoda, toteuttaa ja tehokkaasti viestiä kestävän kehityksen mukaisia kaupunkikehitysratkaisuja, joiden avulla luodaan Suomeen hiilineutraalia ja resurssiviisasta tulevaisuutta sekä sitä palvelevaa innovaatio- ja yritystoimintaa.</p> <p>Erityisenä tavoitteena on em. kehityksen ja ratkaisujen referenssialueiden kehittäminen Turun seudulle sekä Turun kaupungin kehittäminen kestävän kaupunkikehityksen kansainväliseksi mallialueeksi.</p> <p>Em. tavoitteiden toteuttamiseksi osapuolet toteuttavat yhdessä hankkeita, joihin kumpikin osapuoli kohdistaa tarvittavan asiantuntemuksen ja muut resurssit sekä kantaa vastuunsa toteutuksesta mahdollisimman tuloksellisesti ja laadukkaasti.</p>
Turun kaupungin kaavoitus- ja toimenpideohjelma rakennemallin toteuttamiseksi	Kaavoitusohjelma ja valmiiden asemakaavojen varanto, arvio rakentuvista asunnoista ja asukkaiden määrästä, arviot rakentuvista työpaikka-alueista.
Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035	Kaupunkiseudun kilpailukyvyyn ja vetovoiman edistäminen, väestö- ja työpaikkatavoitteet ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen vuoteen 2035 asti.
IT-strategia	<ul style="list-style-type: none"> - Resurssien tehokkaampi käyttö yhteisen IT-ohjauksen kautta - IT-ratkaisujen parempi uudelleen käytettävyyden ja päällekkäisten investointien välttäminen yhteisellä kehittämissuunnittelulla ja kokonaisarkkitehtuureilla - Kaupunkitason skaalaetujen hyödyntäminen noudattamalla yhteistä linjaa infrastruktuuriratkaisuissa ja IT-tuen järjestämisessä - Kustannustehokkuuden parantaminen hoitamalla toimittajahallinta ja IT-hankinnat yhtenäisellä tavalla - IT:n vaikuttavuuden parantaminen panostamalla systemaattisesti henkilöstön osaamisen kehittämiseen strategian mukaisilla osaamisalueilla.
Tilastrategia	Kaupungin tilojen käyttö

Turku Future Technologies -sopimus	Sopimuksella palvellaan valmistavan teknologiateollisuuden monialaisia teknologia- ja osaamistarpeita. TFT:ssä korkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan osaamista ja palveluja myydään ja markkinoidaan ensisijaisesti Turun ja Lounais-Suomen yrityksille, toiminnallisena painopisteenä Turun ja Rauman talousalueet, mutta myös muualle. Sopimuksessa ovat mukana Aalto Yliopisto, Lappeenrannan Teknillinen Yliopisto, Oulun Yliopisto, Tampereen Teknillinen Yliopisto, Turun Ammattikorkeakoulu, Turun Yliopisto, Yrkeshögskolan Novia/Aboa Mare ja Åbo Akademi.
Valtion ja Pohjoisen kasvuyöhykkeen välinen kasvusopimus	Kasvuyöhykesopimuksen tavoitteena on Pohjoisen kasvuyöhykkeen toiminnallisen kokonaisuuden kokonaisvaltainen kehittäminen siten, että kasvuyöhyke linkittää eri keskuksia laajemmaksi työmarkkina- ja talousalueeksi, joka tarjoaa yrityksille kansainvälisesti houkuttelevia investointikohteita.

LIITTEET

Aluepelastuslaitoksen strateginen sopimus 2018

Strateginen sopimus 2018, aluepelastuslaitos

1. LÄHTÖKOHDAT

1.1 Lyhyt kuvaus toiminnasta (kh)

Laadukkaat pelastustoiminta-, turvallisuus- ja ensihoitopalvelut tuotetaan Varsinais-Suomessa ammattitaitoisesti, tasapuolisesti ja nopeasti kaikkina vuorokauden aikoina.

Aluepelastuslaitos tuottaa pelastustoimen palveluja Varsinais-Suomen maakunnan 27 kunnan alueella Aluepelastuslautakunnan hyväksymän palvelutasopäätöksen mukaisesti.

Aluepelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin palvelutasopäätöksen mukaisesti.

1.2 Toimintaympäristön muutos (kh)

Pelastustoimen palvelutasopäätös koskee vuosia 2017-2020. Suunnitelmakauden luvut on tehty sillä oletuksella, että nykyinen palvelutaso säilyy.

Ensihoidon järjestämisvastuu siirtyi Sairaanhoitopiirille 2013 alusta ja Suunnitelmakauden luvut 2018-2020 on tehty

oletuksella, että toiminnan laajuus ensihoitopalveluiden osalta säilyy 2017 tasolla.

Vuokratuissa paloasemakiinteistöissä on merkittävästi ns. korjausvelkaa. Turun kaupungissa sijaitsevien paloasemakiinteistöjen osalta käynnistettiin tilatarveselvitykset vuonna 2016 käytyjen keskustelujen perusteella. Tilatarveselvitykset koskevat Turun keskuspaloasemaa, Kärsämäen paloasemaa, Maarian, Paattisten, Jäkärän ja Kaksikerran sopimuspalokuntien paloasemia. Muun maakunnan alueella sijaitsevien kiinteistöjen peruskorjausten ja uudisrakentamisen esisuunnittelua toteutetaan paloasemaverkkopäätöksen mukaisesti ja vuokratustannusten nousuun vaikuttavat toteutuneet peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeet. Hankkeet hyväksytään johtosäännön mukaisesti.

Edellämainittujen tekijöiden sekä päätettyjen linjausten ja strategioiden lisäksi talousarvio 2018 taloudelliset luvut tulevat pitkälti perustumaan viimeisimpään 2016 tilinpäätökseen ja kuluvan talousarviovuoden puolivuotiskauden toteumaan. Muut tekijät, jotka saattavat osaltaan vielä ohjata tai muuttaa talousarviolukuja, ovat meneillään olevaan maakuntauudistukseen liittyvät lakimuutokset ja muut sen valmistelun aikana ilmenevät muutostarpeet. Myös Ensihoidon palvelutuotannon taso tultaneen säilyttämään 2017 tasolla sekä resurssien tarpeen että määrärahojen suhteen.

Investointimäärärahat on nostettu 1,6 Meurosta 2,0 Meuroon kuluvalle budjettikaudelle ja se taso tultaneen säilyttämään.

1.3. Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (kv)

Palvelutasopäätöksessä on määritelty suunnitelmakauden kehittämissuunnitelma.

Strategiset painopistealueet:

- Osaava, motivoitunut ja toimintakykyinen henkilöstö
 - Osaavat, motivoituneet ja toimintakykyiset sopimuspalokunnat
 - Toimiva ja kattava paloasemaverkosto
 - Tyytyväiset asiakkaat ja kuntaomistajat
 - Toiminnan edellyttämät riittävät taloudelliset resurssit.
-

2. TALOUDELLISET TAVOITTEET

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kv)

	TOT 2016	TA 2017 yhteensä	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta							
Toimintatulot	43 183	43 214	43 706	43 706	43 743	43 950	44 200
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintamenot	40 920	41 214	41 706	41 706	41 743	41 950	42 200
Toimintakate	2 263	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Muutos-%		-13,9 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Investointikulut	2 327	4 165	3 597	3 597	3 789	4 876	2 284
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	1 994	1 768	1 426	1 616	2 705	113
Pysyvien vastaavien luovutustuotot	64	171	171	171	173	171	171
NETTO	-2 263	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	- 2 000	- 2 000
Muutos-%		-11,6 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

2.3 Muutokset (kv)

Kaupunginvaltuusto

1.000 €, Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta	2017	2018	2019	2020
Ei muutoksia.				

Kaupunginhallitus

1.000 €, Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta	2017	2018	2019	2020
Ei muutoksia.				

Kaupunginjohtaja

1.000 €, Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta	2017	2018	2019	2020
Ei muutoksia.				

Johtokunta (suunnitteluraamiin vaikuttavat muutosesitykset)

1.000 €, aluepelastuslautakunta	2017	2018	2019	2020
Ei muutoksia.				

3. RESURSSIEN KÄYTTÖ

3.1 Työvoiman käyttö (kv)

Henkilötyövuodet (htv)	TP 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Aluepelastus	537	549	549	549	549	549	549
Palkat ja palkkiot (tiedoksi, 1000 €)	22 265	22 009	22 028	22 028	22 218	22 255	22 300

Lisätietoja: Palvelutasopäätöksessä, joka on voimassa vuosina 2017 - 2020, on määritelty vakanssien määräksi 549. Tämän pohjalta lopullinen henkilötyövuosina mitattu tilinpäätöksen mukainen toteutuma on palvelutuotantotarpeen mukainen keskimääräinen työvuosina tehty tulos, josta lasketaan myös henkilöstökustannukset euroina.

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Toimialan käytössä olevat	TA 2016	TAE 2017	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tilat yhteensä (m ² , Turun alueella)	10.920	11.200	11.200	11.200	11.200	11.200	11.200	11.200
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ² , koko maakunnan alueella)	55.200	56.000	56.000	57.000	57.000	57.000	57.600	58.000
Muut tilat (m ²)	-	-	-	-	-	-	-	-
Alueet yhteensä (ha)	-	-	-	-	-	-	-	-
Sisäinen vuokra yhteensä (€) (tiedoksi)	5.142.278	5.200.000	5.200.000	5.400.000	5.400.000	5.400.000	5.500.000	5.550.000

Lisätietoja: Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta on lähettänyt aikaisempina vuosina Turun kaupungin konsernihallinnon Strategisen tilojen ohjauksen vastuualueelle ehdotukset peruskorjaushankkeesta (keskuspaloasema) ja uudisrakennushankkeista. Puheenjohtajiston strategisen sopimuksen neuvottelutilaisuudessa on sovittu, että Turun kaupungin alueella sijaitsevista paloasemakiinteistöistä laaditaan tilatarveselvitykset. Pelastuslaitos on käynnistänyt valmistelun ja käynyt lisäkeskustelua mm. Turun kaupungin tilaliikelaitoksen kanssa. Muiden kiinteistöjen, kuin Turun kaupungin alueella olevat paloasemakiinteistöt, osalta suunnittelua toteutetaan paloasemaverkkopäätöksen ja johtosäännön mukaisesti sen kunnan kanssa, jossa paloasemakiinteistö sijaitsee. Hankkeiden toteutuessa vaikutuksia syntyy talousarviomäärärahoihin (vuokrat).

4. TOIMINNALLISET TAVOITTEET

4.1 Strategiset tavoitteet (kv)

Tavoite 1	<i>Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2017-2020</i>		<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>				
Toimintavalmiusaika (%)	TP 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TA 2021
	79 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %
Tavoitteen kuvaus: Kiireellisten tehtävien toimintavalmiusaikaprosentti. Riskialueiden mukaan määrittyvät aikarajat.							

Tavoite 2	<i>Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2017-2020</i>		<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>				
Tarkastusmäärät (%)	TP 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
	91 %	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %
Tavoitteen kuvaus: Tarkastusmäärien tavoitteiden prosentuaalinen toteutuma.							

Tavoite 3	<i>Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2017-2020</i>		<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>				
Kustannusvertailu (€/as.)	TP 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
	70,7 €	72 €	73 €	73 €	74 €	75 €	75 €
Tavoitteen kuvaus: Toimialan maakunnalliset vuosikustannukset euroa per asukas (pl. ensihoito).							

4.3 Strategiset hankkeet (kh)

Hanke	Projekti	Vaihe	Tavoite ja tulokset	Alku	Loppu	Strategia- kytkös	Lisätietoja
-	-						
-	-						

5. HENKILÖSTÖN TYÖHYVINVOINTI JA TYÖELÄMÄN LAATU

5.1 Kaupungin yhteiset työhyvinvointitavoitteet (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Ohjelman alatavoite	Kaupungin tavoite 2018	Toimialan TAE 2018	Toimialan TA 2018
Turussa jokaisen tulee voida kokea, että työ lisää hyvinvointia	Työssä jaksamista tukeva työnantaja politiikka	Sairauspoissolot alle suurten kaupunkien keskiarvon Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä laskenut	kaupungin tavoitteet synkronoituna urapolkusuunnitteluun	kaupungin tavoitteet synkronoituna urapolkusuunnitteluun
Aktiivinen osaamisen ennakointi	Strategisesti ohjattujen kehityskeskusteluiden käyminen Täydenniskoulutuksen riittävyys ja oikeellisuus	Osaamisesta on keskusteltu vuosittain: keskitettyyn järjestelmään rekisteröidyt kehityskeskustelut Koulutus on tarvetta vastaavaa ja suunnitelmallista: rekisteröityjen koulutuspäivien määrä / vakituinen työntekijä	kaupungin tavoitteet kaupungin tavoitteet	kaupungin tavoitteet kaupungin tavoitteet
Turku on vetovoimainen työnantaja	Taloudellisesti vastuullinen palveluiden tuottaminen	Työvoiman käyttö pysyy ennallaan tai laskee edellisestä vuodesta: HTV	kaupungin tavoite synkronoituna lakimuutoksiin / mahdollisiin uusiin	kaupungin tavoite synkronoituna lakimuutoksiin / mahdollisiin uusiin

		(ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita) Turun vetovoimaisuus työnantajana näkyy työvoiman saatavuudessa: hakemuksia /työpaikka (Kuntarekry)	tehtäviin, tehtävä lisäykseen (mm. ensihoito/varautuminen/ tilannekeskus) Turun / Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen vetovoimaisuus näkyy työvoiman saatavuudessa: hakemuksia /työpaikka (Kuntarekry)	tehtäviin, tehtävälisäykseen (mm. ensihoito/varautuminen/ tilannekeskus) Turun / Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen vetovoimaisuus näkyy työvoiman saatavuudessa: hakemuksia /työpaikka (Kuntarekry)
--	--	---	--	---

6. TUNNUSLUVUT

6.1 Tiedoksi annettavat tunnusluvut (kh)

Tunnusluku	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TAE 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tuottavuus ja taloudellisuus							
Pelastetut henkilöt	273	257	-	-	-	-	-
Pelastettu omaisuus (1 000 €)	292 881	82 923	-	-	-	-	-
Ensihoitoyksiköiden käyttöaste-%	43,8	40,2	-	-	-	-	-
Valtakunnallinen kustannusvertailu €/as.	77	78	79	80	81	81	82
V-S aluepelastus kustannukset €/asukas	70,8	70,7	72	73	74	75	75

7. MUU KAUPUNKITASOINEN OHJAUS

7.1 Muut kaupunkitasoiset ohjausasiakirjat (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
Johtosääntö	Määrittää toimivaltuudet.
Toimintasääntö	Määrittää organisaation.
Palvelutasopäätös	Aluepelastuslautakunta määrittää pelastustoimen palvelutason, resurssit ja kehittämisen valtuustokaudeksi.
Ensihoidon sopimus	Määrittää Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaisen palvelutuotannon.
Valvontasuunnitelma	Määrittää riskienhallinnan toiminnan resurssien kohdentamisen.

Strateginen sopimus 2018, hyvinvointitoimiala

1.1 Kuvaus toiminnasta (kh)

Hyvinvointitoimialan palvelut

Hyvinvointitoimiala tuottaa ja järjestää perhe- ja sosiaalipalveluiden palvelualueella avohuollon- ja sijaishuollon sosiaalityön palveluja, sosiaalipäivystyksen, perheiden varhaisen tuen, neuvolan (äitiys-, lasten- ja ehkäisy-), koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä psykososiaalisia palveluja ja asumis- ja päihdepalveluita. Lisäksi palvelualue järjestää tulkki- ja käännöspalvelua sekä riita- ja rikosasiain sovittelua. Terveyspalveluiden palvelualue vastaa sairauksien hoidon, suun terveydenhuollon palveluiden, polikliinisten palveluiden, sairaalapalveluiden sekä mielenterveyspalveluiden (psykiatrista sairaanhoitoa lukuun ottamatta) järjestämisestä. Vanhus- ja vammaispalveluiden palvelualue vastaa vanhusten kotona asumista tukevien palveluiden (omaishoito, kotihoito, tukipalvelut) sekä ympärivuorokautisenhoidon palveluista sekä vammais- ja kehitysvammahuollon palveluista.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät (kh)

Turun työttömyysaste oli helmikuussa 2017 15,3 % ja se jatkoi kesäkuussa 2016 alkanutta laskuaan edellisvuoteen verrattuna. Vuosi sitten helmikuussa Turun työttömyysaste oli 16,8 % eli laskua on tapahtunut 1,5 %-yksikköä. Koko maan työttömyysaste laski vuoden 2016 helmikuusta 1,1 %-yksikköä. Kymmenen suurimman kaupungin vertailussa Turun asema koheni hieman; työttömyysaste on vertailussa kuudenneksi korkein. Pitkäaikaisyöttömien määrä väheni 223 hengellä vuoden 2016 helmikuusta ja nuorisotyöttömien määrä laski Turussa vuoden 2016 helmikuusta 142 hengellä. Nuorten työllisyystilanne näyttää kehittyvän suotuisasti.

Suurten kuntien palvelutuotantoon haasteita lisäävät mm. väestön ikääntyminen sekä maahanmuutto. Eläkkeelle siirtyminen tulee kiihtymään: yli 60 % kuntien työvoimasta siirtyy eläkkeelle vuoteen 2030 mennessä. Samanaikaisesti väestön ikääntymisestä ja elinajanodotteen kasvamisesta johtuen palvelujen tarve kasvaa. Väestön ikääntymisen merkitystä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeiden kysynnän kannalta kuvaa esimerkiksi se, että yli 75-vuotiaista alle 10 % on ilman yhtäkään pitkäaikaisrautaa ja 85 vuotta täyttäneistä yli 50 % on vanhushuolteen piirissä.

Turun väestönkehityksen merkittävin muutos on 1990-luvun alusta alkaen ollut ulkomaalaisperäisen väestön (muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia eli muunkielisiä) osuuden nopea nousu 0,8 %:sta vuonna 1990 vuoden 2015 lopun

10,1 %:iin (18 781 henkilöä). Vuoden 2015 lopulla Suomeen tuli ennätysmäärä turvapaikanhakijoita, joista ympäristöministeriön arvion mukaan Turkuun sijoittuu noin 8 % oleskeluluvan saaneista eli noin 360-720 henkilöä. Turvapaikkapäätöksiä on keväällä 2017 vielä runsaasti tekemättä, joten tulijamäärä ei ole vielä realisoitunut. Riskinä on asuinalueiden liiallinen eriytyminen maahanmuuttajien keskittyessä samoille alueille. Uusi haaste ovat kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet ja laittomasti Suomeen jääneet, ns paperittomat henkilöt ja heille kunnan velvoitteena olevien palvelujen järjestäminen. Turussa on raskaana olevilla ja alle 18-vuotiailla paperittomilla oikeus myös kiireettömiin julkisiin terveyspalveluihin valtuuston vuonna 2016 tekemän päätöksen mukaisesti. Näitä henkilöitä on tullut palvelujärjestelmän piiriin satunnaisesti vaikka heitä asiantuntija-arvioiden perusteella jo kaupungissa oleskeleekin. Muunkielisten henkilöiden määrä ja väestöosuus on edelleen kasvussa, myös kaupungin suotuisa talouskehitys vauhdittaa tätä.

Vanhusten palveluiden haasteena on vanhushuoltosuhteen heikkeneminen ja vanhusten lukumäärän kasvu. Vanhushuoltosuhte (kuvaa yli 65-vuotiaiden prosenttiosuutta työikäisestä 15-64v. väestöstä) oli Turussa v.2015 30 %, joka on kuuden suurimman kaupungin vertailussa (Kuusikko) suurin. Pienin oli Espoossa, jossa vastaava arvo oli 21 %. Ennakkotietojen mukaan helmikuussa 2017 yli 85 -vuotiaita oli 5461 henkilöä (lisäystä vuoden 2016 helmikuuhun nähden 129 henkilöä) ja lukumäärä on hitaasti kasvamassa vuoteen 2020 saakka, jonka jälkeen kasvu kiihtyy. Yli 65 vuotiaiden määrä lisääntyy aikavälillä 2018-2021 arviolta 1841 henkilöllä. Näiden ikäihmisten osalta haas-

teena on oman toimintakyvyn tukeminen, aktiivisuuden lisääminen sekä ehkäisevän työn onnistuminen.

Turun ominaispiirteisiin on kuulunut 0-14 -vuotiaiden lasten ja heidän 25-44 -vuotiaiden vanhempiensa ja työelämässä olevien poismuutto Turusta. Turkuun muuttaa 15- 24 -vuotiaita nuoria mm. opiskelijoita, työvoimaan kuulumattomia, työttömiä, tuntemattoman taustan omaavia sekä vieraskielisiä. Pääasiallinen muuttotappio syntyy lapsiperheistä ja työllisestä työvoimasta. Turulle muuttoliike on ollut epäedullinen jo pitkään. Turun suhteellinen asema heikkenee muuttoliikkeen rakenteen vuoksi, mikä vaikuttaa erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoon kohdistuvien palvelujen tarpeeseen.

THL:n tekemän alueellisen terveys- ja hyvinvointitutkimuksen mukaan turkulaiset pärjäävät yleisesti hyvin, mutta hyvinvoinnissa on suuria alueellisia eroja. Suurimmat haasteet liittyvät hyvinvointierojen kaventamiseen eri sosiaaliryhmien välillä. Yksinäisyyden kokemus (erityisesti yksinasuvilla), ylipaino ja liikkumattomuus ovat ATH:sta esille nousevia huolta herättäviä tuloksia. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin suurimmat haasteet liittyvät eriarvoistumiskehitykseen, joka alkaa jo raskausaikana ja joka liittyy vahvasti perheiden sosiaaliseen asemaan. Lastensuojelun tukea tarvinneiden 0-17 vuotiaiden lasten väestöosuus kääntyi laskuun, ja oli 7 % vuonna 2016 (Kuusikon ka 6 %). Lastensuojelun määritelmä muuttui sosiaalihuoltolain uudistuksessa v. 2015, mutta Turussa vähenemä on muita kuusikkokaupunkia suurempi -22,2 %, kun se Kuusikossa oli -18,9 %. Tämän voi olettaa kertovan myös tarpeen

väheneisestä. Varhaista tukea ja tukipalveluja-perheille on lisätty, niin lastensuojelun avohuollon kuin sosiaalihuoltolain mukaisesti. Huostaan otettujen lasten kokonaismäärä on laskenut. Merkittävä panostus perheiden tukemiseen avohuollon keinoin on nostanut hienoisesti lastensuojelun kokonaiskustannuksia. Turkulaisten lapsiperheiden ongelmista kertoo edelleen kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17 vuotiaiden korkea väestöosuus, 2,20 % v. 2016 (Kuusikon ka 1,60). Sijoituksista aikaisempaa suurempi osuus on avohuollon sijoituksia. Suurin osa huostaan otetuista ja myös kii-reellisesti sijoitetuista on viime vuosina ollut nuoria, 13-17-vuotiaita. Huostaan otetuista pienet lapset ja pääosin alle 12-vuotiaat voidaan sijoittaa perheisiin, ja myös murrosikäisten perhesijoituksia on pystytty jonkin verran tekemään. Perhehoidon osuus sijoituksista kasvoi vuonna 2016 lähes 4 %-yksiköllä. Turun lastensuojelu on sijaishuoltoon painottuvana ollut kallista: kustannukset lapsiväestöön suhteutettuna ovat suurten kaupunkien korkeimmat. Kustannusrakenne on edelleen ongelmallinen, vaikkakin sijaishuollon osuus on edellisestä vuodesta pienentynyt ja ostopalvelujen osuutta on pystytty selvästi vähentämään. Omien lastenkotien käyttöä on tehostettu ja sijaishuollon toimintatapoja kehitetty. Avohuoltoon käytetään määrärahoista 16,8 % ja sijaishuoltoon 83,2 %.

Turussa pienituloisten osuus on ollut selvästi korkeampi kuin Kuusikon-vertailukaupungeissa. Turkulaisten tulojen jakautuminen on samaisessa vertailussa kolmanneksi epätasaisinta. Turun väestörakenne selittää osittain asiaa, sillä Turussa on maan korkein yhden hengen asuntokuntien osuus (51,1 % vrt maan keskiarvo 42,2 %) ja yksinhuolta-

japerheiden osuus lapsiperheistä (27,5%) on toiseksi korkein Kuusikkokuntiin verrattuna.

THL:n sairastavuusindeksillä mitataan eri sairausryhmien merkitystä väestön kuolleisuuden, työkyvyttömyyden, elämänlaadun ja terveydenhuollon kustannusten kannalta. Tuoreimman sairastavuusindeksin (vuodelta 2013) perusteella Turun kokonaisindeksi on laskenut (101,2), mutta se on edelleen hiukan yli maan keskiarvon. Aivo- ja verisuonitauoissa, tuki- ja liikuntaelinsairauksissa sekä tapaturmissa kehitystä on tapahtunut positiiviseen suuntaan ja näiden tautien indeksit ovat alhaisimmalla tasolla vuodesta 2001 alkaneella vertailujaksolla. Mielenterveysindeksi on selvästi laskenut, mutta on edelleen selvästi maan keskiarvon yläpuolella (118,2). Syöpäindeksi on hieman nousut ja selvästi maan keskiarvon yläpuolella (110,4). Dementiaindeksi on pysynyt lähes paikoillaan ja alittaa maan keskiarvon (91,7). ATH-kyselyllä mitatussa turkulaisten koetussa terveydessä on tapahtunut hiukan positiivista kehitystä, mutta tilanne oli suurten kaupunkien vertailussa heikoin. Työikäisistä työkykyä heikentyneeksi koki 22,6 %. Myös tämä tulos oli suurten kaupunkien vertailussa heikoin ja ylitti kansallisen keskiarvon. Elintapoihin liittyvät sairaudet ovat enenevässä määrin haasteena liikkumattomuuden ja epäterveellisten ruokailutottumusten sekä päih-teiden käytön myötä.

Sote- ja maakuntaudistus on suurimpia hallinnon ja toimintatapojen uudistuksia, mitä Suomessa on tehty. Muutos koskettaa satojen tuhansien ihmisten työtä ja kaikkien kansalaisten palveluja. Muu-

tokset koskevat myös sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta, ohjausta ja verotusta.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia säännöksiä on useissa eri laeissa, joista osa koskee nyt kunnallista, kuntien ja kuntayhtymien järjestämää toimintaa, osa yksityistä toimintaa ja osa sekä kunnallista että yksityistä toimintaa. Julkista sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevien lakien suures-ta lukumäärästä johtuen lähes kaikkiin lakeihin joudutaan uudistuksen yhteydessä tekemään viit-taukset ehdotettaviin sosiaali- ja terveydenhuol-lon järjestämislakiin ja maakunnan valtiosuus-lakiin. Käytännössä jo aiemmin valmistelussa olleetkin lainsäädäntöhankkeet ovat käytännössä alisteisia tälle laajalle reformille.

Säädöksen sujuvoittaminen eli ns. norminpurku on ollut hallituksen yksi kärkihankkeista. Hankkeen tavoitteena on ollut helpottaa yritysten toimintaa ja kansalaisten arkea sääntelyä keventämällä ja uudistamalla. Hankkeen tosiasiallisia vaikutuksia vielä odotellaan.

Palvelujen tarvetta kuvaavat tunnusluvut	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kysyntä/tarve									
75-vuotta täyttäneiden määrä	16 218	16 470	16 465	17 014	17 047	17 269	17 717	18 553	19 511
85-vuotta täyttäneiden määrä	4960	5164	5249	5362	5413	5405	5384	5443	5496
Vammaispalveluiden asiakkaiden osuus väestöstä (Kuusikko)	Turku 2,23% / Kuusikko ka 2,18%	Turku 2,07% / Kuusikko ka 2,11%	Turku 1,98 % / Kuusikko ko 2,02 %	Turku 1,93 % / Kuusikko ko 1,97 %					

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (kv)

Sosiaali- ja terveyspalveluiden kannalta oleellista on pystyä vastaamaan kuntalaisten palvelutarpeisiin luomalla puitteet hyvinvoinnille, lisäämällä tuottavuutta ja ehkäisevää työtä sekä parantamalla palveluiden kohdentuvuutta ja vaikuttavuutta asiakaskesteisten ja tarvelähtöisten palveluprosessien kautta. Tämä vaatii uudenlaista ja laajempaa yhteistyötä kaupungin toimijoiden, kolmannen sektorin, yksityisten palveluntuottajien sekä kuntalaisten kesken. Oman palvelutuotannon osalta keskitytään ehkäisevän työn lisäämiseen sekä tuottavuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutetaan laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Kuntalaisten omaa aktiivisuutta tuetaan sekä osallistumista omien palveluidensa suunnitteluun lisätään. Hyvinvointitoimialan toiminnan strategiset painopisteet ovat:

Painopisteen siirtäminen ehkäisevään työhön

Vuoden 2015 lopussa toteutetun laajan hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen kyselyn tuloksista nousi vahvasti esille tarve enenevästi siirtää sosiaali- ja terveyspalveluiden painopistettä ehkäisevään työhön. Ehkäisevällä työllä voidaan vähentää kuntalaisten palvelutarpeita, joten panostaminen tähän on sekä inhimillisesti että taloudellisesti perusteltua. Tämä on myös yksi keskeisistä tavoiteista valtakunnallisessa SoTe-uudistuksessa.

Painopisteen siirtäminen ehkäisevään työhön tarkoittaa mm. perustason palveluiden vahvistamista ja hyvää saavutettavuutta, varhaista puuttumista, varhaisempaa hoidon aloitusta, kuntoutuksen kehittämistä, palveluohjauksen kehittämistä, oikea-aikaisia ja oikein kohdentuvia palveluita, fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn tukemista ja ihmisten oman aktiivisuuden tukemista. Painopisteen siirtäminen ehkäisevään työhön ei kuitenkaan ole pelkästään resurssikysymys, vaan se vaatii myös yhteistyön syventämistä, osaamisen ja työtapojen kehittämistä sekä ennen kaikkea asenteiden ja toimintakulttuurin muutosta.

Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti sosiaalinen luototus valmistellaan ja otetaan käyttöön vuoden 2018 aikana.

Lisätään korjaavien palveluiden tuottavuutta, tehokkuutta ja vaikuttavuutta

Hyvin toimiva ehkäisevä työ ei kuitenkaan poista korjaavien sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta. Tehokkuuden parantamista jatketaan mm. hyvin käynnistyneessä lastensuojelun rakennemuutoksessa. Mittavat rakennemuutokset ovat tämän lisäksi käynnissä vanhus- ja vammaispalveluissa sekä päihde- ja mielenterveyspalveluissa. Sairaalan, terveysasemien ja suunterveydenhuollon kehittämistyötä jatketaan. Hyvin edennyt hoitoketjujen kehittäminen on jo näkynyt esim. VSSH:n siirtoviivepäivien määrän laskuna ja tätä kehitystyötä jatketaan edelleen. Oman kotihoidon kehittäminen jatkuu ja vertailukehittämisessä käytetään hyväksi kilpailutetun alueen tietoja.

Tuottavuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden parantaminen vaatii lisäksi tiedolla johtamisen kehittämistyön jatkuvaa edistämistä. Lisäksi organisaation toimintakulttuuria viedään määrätietoisesti rohkeamman kokeilukulttuurin suuntaan.

Hallituksen kärkihankkeet STM:n alaisuudessa

- Palvelut asiakaslähtöisiksi
- Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta
- Toteutetaan lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma
- Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omahoitoa
- Osatyökykyisille väyliä työhön

Hyvinvointitoimiala koordinoi maakunnallista ikäihmisten kotihoidon ja kaiken ikäisten omahoidon kehittämishanketta (KomPassi). Lisäksi toimiala on kumppanina lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa sekä ohjelman alueellisessa toteutuksessa (Lupa auttaa). Hyvinvointitoimiala on lisäksi mukana terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ja eriarvoisuuden vähentämisen kärkihanketta toteuttavissa kahdessa kokonaisuudessa: 1) UKK-instituutin koordinoima, "Vaikuttavaa elintapaohjausta sosiaali- ja terveydenhuoltoon poikkihallinnollisesti (VESOTE)" -hanke sekä 2) Ikäinstituutin säätien koordinoima, "Voimaa vanhuuteen tutuksi ja tavaksi" -hanke.

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kv)

	TOT 2016	TA 2017 yhteensä	TAE 2018	TAM 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Sosiaali -ja terveyslautakunta							
Toimintatulot	-80 181	-75 980					
Valmistus omaan käyttöön	-64						
Toimintamenot	669 882	657 945					
Toimintakate	589 634	581 965	-586 765	-586 045	-591 885	-605 433	-613 900
Muutos-%		-1,3	0,8	0,7	1,0	2,3	1,4
Investointikulut		1 000	1 000	1 000			
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustuotot							
NETTO		-1 000	-1000	-1 000			
Muutos-%							

Lisätietoa toimialalle kohdistuvista tilainvestoinneista (vrt. tilapalvelujen investointiohjelma):

TILAINVESTOINNIT HYVINVOINTITOIMIALA

TASEEN ULKOPUOLISET KOHTEET	Hyväksytty kustannus- arvio	Valmistu- misvuosi- tavoite
Tehostetun palveluasumisen yksiköt		
Vaihe 1 Kulkurinvalssi Kuralankatu 2	17 100 000	2019
Vaihe 2 Vuokkokoti Murkionkatu 10	15 700 000	2019

VALMISTELUSSA OLEVAT KOHTEET

Kurjenmäkikodit peruskorjaus ja laajennus	Hankesuunnitelmaa ei laa- dittu
Sairaala-alueen tekninen huolto	Tarveselvitys käynnissä
Vammaispalveluiden asumispalvelut ja työtoiminta	Tarveselvitys käynnissä
Lastenkodit (Luostarinkadun korvaava)	Tarveselvitys käynnissä
Sillankorvan ensisuojaan ja Sirkkalan päiväkeskuksen korvaavat tilat	Tarveselvitys käynnissä

2.2 Määrärahat palvelualueittain (kh)

1.000 €			
Palvelu- tai tulosalue	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Terveyspalvelut	22 100	113 566	91 456
Perhe- ja sosiaalipalvelut	9 452	99 286	89 834
Vanhus- ja vammaispalvelut	34 650	192 872	158 221
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri		217 366	217 366
Toimialan hallinto ja yhteiset palvelut	3 403	32 571	29 168

3.1 Työvoiman käyttö (kv)

	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TAM 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Henkilötyövuodet (htv)	4.567,4	4.314,4*	4.344,4	4260,0			
Palkat ja palkkiot (€)	169 097 854	162 509 933	158 995 683	160 217 822			
Lisätietoja: TA2018 käsittelyn jälkeen tavoitetaso tarkentunut loppuvuonna 2017							

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tilat yhteensä (m ²)	164 931	167 702	147 323	147 323	149 302	153 415	153 530
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	163 931	166 702	146 323	146 323	148 302	152 415	152 530
Muut tilat (m)	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Alueet yhteensä (ha)							
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	28 487 446	28 885 176	26 096 117	26 096 117	26 521 680	26 928 855	27 328 772

Lisätietoja:

TAE 2018 luvut perustuvat 16.3.2017 hetken ennusteeseen vuoden 2018 tila- ja vuokramääristä. Tämän lisäksi TAE 2018 lukuun ovat vaikuttaneet seuraavat kohteet:

Lisäys:

- Yli-Maarian monitoimitalo 12/2018 alkaen
- Suksikuja 1, Vammaispalvelun asumisyksikkö
- Mäntymäen sairaala-alue, rakennus 25 (Mäntykoti), Sirkkalan päiväkeskus

Vapautuvat tilat:

- Sirkkalankatu 18, Sirkkalan päiväkeskus
- Luostarinkatu 5, Luostarinkadun lastenkoti

Arviot vuosien TS 2019–2021 tila- ja vuokramääristä pohjautuvat TAE 2018-lukuun sekä olettamukseen, että seuraavat tilahankkeet toteutuvat:

TS 2019:

Kulkurin valssi peruskorjaus (arvio maaliskuu 2019)

- vapautuvat tilat (arvio 3/2019) Oheinen järjestys on STOn ilmoittama, mutta toiminnallisesti siirtojärjestys on toinen, joten asia on arvioitava uudestaan.
 - Mäntykoti (Räntämäki)
 - Mäntykoti (Yli-Maaria)
 - Sävelkoti

TS 2020:

Lisäys:

- Dentalia hammashoitola lisätila 1300m² (tätä ei ole huomioitu neliöissä tai vuokrissa)

Vapautuvat tilat:

- Moikoisten liikekeskus lastenneuvola ja hammashoitola

Vuokkokoti uudisrakennus (arvio kesäkuu 2020),

- vapautuvat tilat (arvio heinäkuu 2020) Oheinen järjestys on STOn ilmoittama, mutta toiminnallisesti siirtojärjestys on toinen, joten asia on arvioitava uudestaan.
 - o Kutomokoti
 - o Kurjenpesä
 - o Mansikkapaikka ja Pohjantähti

TS 2021:

4.1 Strategiset tavoitteet (kv)

Tavoite 1: Painopisteen siirtäminen ehkäisevään työhön	Strateginen linjaus: 2.1.2		Muut toteutettavat linjaukset:				
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Avohuollon lastensuojelun asiakkaana olevien 0-17-vuotiaiden määrä ja osuus ikäryhmästä *määritelmä muuttunut vuonna 2015	7 %	osuus ikäryhmästä laskee	osuus ikäryhmästä laskee	osuus ikäryhmästä laskee			
Neuvolapalveluiden, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sähköisen asiointin lisääminen	12,86 %	20 %	50 %	50 %			
- neuvolaikäisten puolesta-asiointisopimusten osuus	2,84 %	20 %	50 %	50 %			
- peruskouluikäisten puolesta-asiointisopimusten osuus							
Lihavien lasten ja nuorten osuus							
- 4- vuotiaat	..	pohjaluku	laskee	laskee			
- 8 lk.	..	pohjaluku	laskee	laskee			
Suun terveydenhuolto: dmf-indeksi (kariuksen esiintyvyyttä tutkitussa populaatiossa)							
- 5-vuotiaat	0,43	0,3	0,3	0,3			
- 12-vuotiaat	1,17	1,2	1,2	1,2			
Rokotuskattavuus (neuvolat)							
- 3-vuotiaiden rokottamattomien osuus ikäluokasta	0,23 %	0 %	0 %	0 %			
Kumppanuus kolmannen sektorin kanssa lisääntyä ja tiivistyy:							
1. Tilojen luovutuksen yhteistyösopimusten määrä	45	kasvava lähtöarvo	kasvava tavoite tarkentuu	kasvava tavoite tarkentuu			
2. Vakiintuneiden yhteistyökumppaneiden kanssa tehdyt avustusyhteistyösopimukset (min. 2 vuoden ajaksi)	-						
3. Toiminnallisten kumppanuussopimusten määrä (sis. RAY:lle ja OPM:lle ym. ulkopuolisille rahoittajille annetut lausunnot ja aiesopimukset)	24	kasvava	kasvava	kasvava			
Kotona asuvien +75-vuotiaiden osuus ja lukumäärä kasvaa	90,7 %/	90,5 %/ 15 428	90,6 %/15 646	90,6 %/15 646			
Säännöllisten palveluiden piirissä olevien 75-vuotta täyttäneiden määrän muutos/75-vuotta täyttäneiden turkulaisten määrän muutos.							
- kotihoito	-16 /	laskeva	laskeva	laskeva			
- omaishoidon tuki	-9 /	nouseva	nouseva	nouseva			

- ympärivuorokautinen pitkäaikaishoito (sis. Kaskenlinnan palliatiivisen hoidon asiakkaat)	-29 /	laskeva	laskeva	laskeva			
Omaishoidon tukeminen, Omaishoidon tukea saavien määrä (poikkileikkaus)							
-0-17	160	tasainen	tasainen	tasainen			
-18-74	799	tasainen	tasainen	tasainen			
- 75 vuotta täyttäneet	536	kasvava	kasvava	kasvava			
Tilapäishoidon hoitojaksojen määrä	3420	kasvava	kasvava	kasvava			
Hoitojakson pituus ympärivuorokautisen hoidon piirissä							
Yhteensä							
- palliatiivisessa	963,9	laskeva	laskeva	laskeva			
- asumispalveluissa	1238,7	laskeva	laskeva	laskeva			
Tavoitteen kuvaus: Ajoissa annetut ja hyvin kohdennetut peruspalvelut ovat hyvää ehkäisevää työtä. Oikea-aikainen ja oikean tasoinen palvelu vähentää korjaavien ja erityispalveluiden tarvetta.							

Tavoite 2: Lisätään korjaavien palveluiden vaikuttavuutta, tehokkuutta ja tuottavuutta	<i>Strateginen linjaus: 2.1.3</i>		<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>				
Jatkohoitojonojen lyheneminen sairaanhoitopiiristä	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
- siirtoviivepäivien määrä /kk	161	<50	<50	<50			
- korotetun maksun osuus siirtoviivepäivistä	36,1 %	<20 %	<20 %	<20 %			
Vuoden aikana huostassa olleiden lasten määrä (kum.) ja väestöosuus	424/ 1,47 %	laskeva	laskeva	laskeva			
Perhehoitoon sijoitettujen lasten osuus huostassa olevista lapsista.	47,2 %	+4 %-yksikköä	+4 %-yksikköä	+4 %-yksikköä			
Päihde- ja mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantuminen ja avohoitopainotteisuuden lisääntyminen:							
- mielenterveys- ja päihdekuntoutujien kotiin vietävien palvelujen lisääminen (tuetun asumisen osuus palveluasumisesta)	22 %	kasvava	kasvava	kasvava			
Kuntoutusjaksojen vaikuttavuus: sairaalahoitojaksojen määrä							
- 2kk kuntoutusjakson jälkeen	lähtöarvo saadaan myöhemmin	vähenevä	vähenevä	vähenevä			
- 6kk kuntoutusjakson jälkeen	lähtöarvo	vähenevä	vähenevä	vähenevä			
Toimintakyvyn paraneminen hoidon seurauksena (FIM) muutos osastojen ka		kasvava	kasvava	kasvava			

Kuntoutuksen tehokkuus: FIM/hoitajaksojen pituuden suhde	lähtöarvo	kasvava	kasvava	kasvava			
Kiireettömän lääkärivastaanoton jonotusaika lyhenee terveyskeskuksessa	17,8 työpäivää	2-3 viikkoa	2 viikkoa	2 viikkoa			
Terveysasemien asiakkaat/ työvoima							
- asiakkaat/lääkärityövoima	977,7	kasvava	kasvava	kasvava			
- asiakkaat/hoitajatyövoima	488,2	kasvava	kasvava	kasvava			
Palveluiden vaikutus: palvelu parantanut asiakkaan elämäntilannetta (vastausten ka asteikolla 1-5)							
• Vammaispalvelut*							
• Vanhusten avopalvelut*	4,4	kasvava	kasvava	kasvava			
• Vanhusten asumispalvelut*	4,3	kasvava	kasvava	kasvava			
• Sairaalapalvelut	4,0	kasvava	kasvava	kasvava			
• Polikliiniset palvelut	4,2	kasvava	kasvava	kasvava			
• Avohuollon sosiaalityö	4,4	kasvava	kasvava	kasvava			
• Neuvolapalvelut	3,9	kasvava	kasvava	kasvava			
• Koulu - ja opiskeluterveydenhuolto	-	kasvava	kasvava	kasvava			
• Kasvatus- ja perheneuvola	-	kasvava	kasvava	kasvava			
• Sijaishuolto (kaupungin lastenkodit ja vastaanottokodit)	3,5	kasvava	kasvava	kasvava			
Suunterveydenhuollon asiakkaat/työvoima	247,7 as/htv	kasvava	kasvava	kasvava			
Hoitoonpääsy (T3) (aika yhteydenotosta siihen kun tutkimus toteutuu) alueiden mediaanin ka	100	90	90	90			
Laitoshoidossa olevia ympärivuorokautisessa hoidossa olevista							
- +75 vanhusten määrä ja %-osuus	633 / 39,6 %	vähenevä	vähenevä	vähenevä			
- kehitysvammaisten %-osuus	7,7 %	6%	6%	6%			
Korvattujen potilasvahinkojen määrä (vuoden 2016 korvatut vahingot vrs. viiden viimeisen vuoden 2011-2015 ka)	8/10	laskeva	laskeva	laskeva			

Tavoitteen kuvaus: Korjaavat palvelut tuotetaan tehokkaasti ja vaikuttavasti. Asiakas saa tarvettaan vastaavat palvelut oikea-aikaisesti.

4.2 Strategiset tavoitteet (kh)

Hyvinvointi ja aktiivisuus

Nuorisotyöttömyyden vähentäminen ja pitkäaikaistyöttömien aktivointi	<i>Strateginen teema: Yrittävä ja osaava kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.1.4</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.7</i>			
Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Nuorisotyöttömien osuus	13,36 %	13,0 %	11,5 %	11,5 %			
Työllisyysmäärärahan vaikuttavuus: Henkilöitä aktivointi- ja työkykypalveluiden piirissä Kokonaisasiakasmäärä Uusien asiakkaiden määrä	1574 2679 2713	1400 3300 2300	4000 7500 4500	4000 7500 4500			
Työmarkkinatuen kuntaosuudella olevien ohjaus aktivointitoimiin	1164	1100	1300	1300			
Aktivointiaste *	59 %	42 %	50 %	50 %			
Tavoitteen kuvaus: Nuorisotyöttömien osuuden vähentäminen ja kunnan maksuosuuden vähentäminen toimenpiteillä, jotka toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa huomioiden opiskelu ja toimintakyky.							
* Aktivoidut (asiakkuuden lopettamissyynä on: työllistetty, opiskeluun siirtynyt, kuntouttavassa työtoiminnassa olevat, Koho-harjoittelussa olevat) jaettuna kokonaisasiakasmäärällä 3000							

Terveyden elämäntapojen edistäminen	<i>Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.1.1</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.2, 2.3.1, 2.3.7</i>			
Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Ylipainoisten lasten ja nuorten osuus: - 4 vuotiaat - 5 lk - 8 lk	Pohjaluku käyttöön	osuus laskee osuus laskee osuus laskee	osuus laskee osuus laskee osuus laskee			
Turkulaisten koululaisten fyysinen toimintakyky (Move). Vertailu kansalliseen viitearvoon: 5 lk tytöt ja pojat - 20 m viivajuoksu - vauhditon viisiloikka	Turku/Suomi alin kolmannes tytöt 33/32 % pojat 37/36 % tytöt 36/30 % pojat 46/42 %	pohjaluku käyttöön	toimintakyky kasvaa	toimintakyky kasvaa			

- ylävartalon kohotus	tytöt 44/38 % pojat 47/42 %						
- Etunojapunnerrus	tytöt 26/22 % pojat 25/20 %						
- Heitto-kiinniottoyhdistelmä	tytöt 38/36 % pojat 36/37 %						
Hyton terveysasemilla asioineet DM 2-pysyväisdiagnoosin (tyypin 2 diabetes) omaavien turkulaisten määrä	8158	-	Määrä laskee	Määrä laskee			
Terveytensä vähintään hyväksi kokevien turkulaisten osuus (turkulaiset vrs. kansallinen taso)	62,6/62	-	Osuus kasvaa	Osuus kasvaa			
Tavoitteen kuvaus: Tavoitteena turkulaisten perheiden kannustaminen terveiden elämäntapojen omaksumiseen. Toimenpitein lisätään lasten ja nuorten liikkumista ja aktiivisuutta sekä vähennetään ylipainoa.							

Vanhemmuuden tuki	<i>Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.1.1 ja 2.1.2</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1</i>			
Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Lastensuojelun piirissä olevien 0-17 v osuus ikäryhmästä	7 %	Osuus pysyy alle Kuusikko-kuntien keskiarvon	Osuus pysyy alle Kuusikko-kuntien keskiarvon	Osuus pysyy alle Kuusikko-kuntien keskiarvon			
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen	Hyvinvointisuunnitelma valmistelussa	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti			
Tavoitteen kuvaus: Vanhemmuutta tukemalla luodaan edellytyksiä perheiden itsenäiselle selviämiselle ja ehkäistään ongelmien kasautumista ja muuttumista vaikeammaksi. Perhe kokonaisuutena ja vanhemmuus huomioidaan kaikissa palveluiden järjestämisessä.							

Yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentäminen	<i>Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.1.1</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.3, 3.1.4</i>			
Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus % (ATH) - 20-54 -vuotiaat (turkulaiset vrs kansallinen ka)	tiedot täydentyvät	Laskee	Laskee	Laskee			
		Laskee	Laskee	Laskee			

- 55-74 -vuotiaat (turkulaiset vrs. kansallinen ka) - +75-vuotiaat (turkulaiset vrs kansallinen ka)	tiedot täydentyvät tiedot täydentyvät	Laskee	Laskee	Laskee			
Ei yhtään läheistä ystävää % oppilaista (Kouluterveyskysely 2015)* - 8-9lk (turkulaiset vrs. kansallinen ka) - Lukion 1. ja 2. vuosikurssit (turkulaiset vrs. kansallinen ka) - Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (turkulaiset vrs. kansallinen ka)	- - -	Laskee Laskee Laskee	Laskee Laskee Laskee	Laskee Laskee Laskee			
Kiusaamiseen ei ole puututtu koulun aikuisten toimesta % (Kouluterveyskysely 2015)* - 8. ja 9. luokan oppilaat (turkulaiset vrs. kansallinen ka) - Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat (turkulaiset vrs kansallinen ka)	- -	Laskee Laskee	Laskee Laskee	Laskee Laskee			
Tavoitteen kuvaus Lasten ja työikäisten yhteisöllisyyden lisääminen ja ikäihmisten yksinäisyyden vähentäminen mm. palveluohjauksen keinoin. *= Kouluterveyskysely suoritetaan joka toinen vuosi ja vuoden 2015 sähköinen tiedonkeruu epäonnistui. Tuloksia ei ole saatavilla.							

Toimialan omat

SoTe-uudistukseen valmistautuminen (2017-2018)	<i>Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.1.1 ja 2.1.2 ja 2.1.3</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>			
Hanke/projekti:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Mittari: Valmistautumiseen liittyvät kehittämissuunnitelmat ja toimenpiteet etenevät	Toimenpiteet käynnissä	Toimenpiteet käynnissä	Toimenpiteet käynnissä	Toimenpiteet käynnissä			
Lisätietoa tavoitteesta/hyötytavoite: Hyvinvointitoimiala toteuttaa kehittämistoimenpiteitä, joilla turvataan SoTe-palveluiden kilpailukyky sekä varmistetaan rakennemuutosten eteneminen.							

5 Henkilöstön työhyvinvointi (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Ohjelman alataavoite	Kaupungin tavoite 2018	Toimialan TAE 2018	Toimialan TA 2018
Turussa jokaisen tulee voida kokea, että työ lisää hyvinvointia	Työssä jaksamista tukeva työnantajapolitiikka	Sairauspoissaolot alle suurten kaupunkien keskiarvon Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä laskeut	Sairauspoissaolot alle suurten kaupunkien keskiarvon Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä laskee	Sairauspoissaolot alle suurten kaupunkien keskiarvon. Toteuma 2016: 5,0% Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä laskee. Toteuma 2016: 21
Aktiivinen osaamisen ennakointi	Strategisesti ohjattujen kehityskeskusteluiden käynnistäminen Täydennyskoulutuksen riittävyys ja oikeellisuus	Osaamisesta on keskusteltu vuosittain: Keskitettyyn järjestelmään rekisteröidyt kehityskeskustelut Koulutus on tarvetta vastaavaa ja suunnitelmallista: Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä / vakituinen työntekijä	Osaamisesta on keskusteltu vuosittain: Keskitettyyn järjestelmään rekisteröidyt kehityskeskustelut Koulutus on tarvetta vastaavaa ja suunnitelmallista: Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä / vakituinen työntekijä	Osaamisesta on keskusteltu vuosittain: Keskitettyyn järjestelmään rekisteröidyt kehityskeskustelut. Toteuma 2016: 45% Koulutus on tarvetta vastaavaa ja suunnitelmallista: Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä / vakituinen työntekijä. Toteuma 2016: 3,8
Turku on vetovoimainen työnantaja	Taloudellisesti vastuullinen palveluiden tuottaminen	Työvoiman käyttö pysyy ennallaan tai laskee edellisestä vuodesta: HTV (ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita) Turun vetovoimaisuus työnantajana näkyy työvoiman saatavuudessa: Hakemuksia / työpaikka (Kuntarekry)	Työvoiman käyttö pysyy ennallaan tai laskee edellisestä vuodesta: HTV (ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita) Turun vetovoimaisuus työnantajana näkyy työvoiman saatavuudessa: Hakemuksia / työpaikka (Kuntarekry)	Työvoiman käyttö pysyy ennallaan tai laskee edellisestä vuodesta: HTV (ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita) Toteuma 2016: 4567,4 Turun vetovoimaisuus työnantajana näkyy työvoiman saatavuudessa: Hakemuksia / työpaikka (Kuntarekry) Toteuma 2016: 16.9

6.1 Tiedoksi annettavat tunnusluvut (kh)

Tunnusluku	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kysyntä/tarve									
Vammaispalveluiden asiakkaiden osuus väestöstä (Kuusikko)	Turku 2,23% / Kuusikko ka 2,18%	Turku 2,07% / Kuusikko ka 2,11%	Turku 1,98 % / Kuusikko ka 2,02 %	Turku 1,93 % / Kuusikko 1,97 %					
<i>Kehitysvammopalveluiden asiakkaiden osuus väestöstä (Kuusikko)</i>	Turku 0,47%/ Kuusikko ka 0,38 %	Turku 0,48%/ Kuusikko ka 0,37 %	Turku 0,46 % / Kuusikko ka 0,39 %	Turku 0,47 % / Kuusikko 0,40 %					
Toimeentulotuen piirissä olevat kotitaloudet (ei sis. pakolaisia tai paluumuuttajia)	9199	9165	9454	9307					
Tuottavuus/ taloudellisuus									
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin maksuosuus (M€)	174,4M€	184,8M€	191,0M€	193,1M€	208,5M€	217,4M€			
Terveystuon ikävakioidut kustannukset/asukas (pth ja esh) € (suurten kaupunkien vertailu)	2 306€	2 337€	2 321€	2 345€					
Perusterveydenhuollon kustannukset/ 0-6 vuotias lapsi	492€	491€	376€	427€					
65 vuotta täyttäneiden ikävakioidut sosiaali- ja terveyspalveluiden deflatoidut kustannukset väestöä kohti vuodessa (Kuusikko)	7 171 €	7 068 €	6 995 €	6 980 €					
Asiakaskohtaiset kustannukset/ vammaispalvelujen asiakkaat	Turku 3.092 €, Kuusikon ka 4.608 €	Turku 3.559 €, Kuusikon ka 5.060 €	Turku 3966,5 €, Kuusikon ka 5293,6 €	Turku 4185,5 € / 5580,6 €					
Asiakaskohtaiset kustannukset/ kehitysvammopalveluiden asiakkaat	Turku 33.830 €, Kuusikon ka 33.371 €	Turku 33.963 €, Kuusikon ka 35.585 €	Turku 35908, Kuusikon ka 34418 €	Turku 35824 € / Kuusikko 34279 €					

Peittävyys/kattavuus								
Terveysasemien peittävyys	40,5 %	40,7 %	40,9%	41,9 %				
Suun terveydenhuollon peittävyys	29,76 %	32,24 %	31%	31 %				
Laatu/asiakastyytyväisyys								
Tyytyväisyys asuinkunnan (indeksi):								
• sosiaalipalveluihin		2,80	3,08	2,84				
• terveyspalveluihin		3,54	3,67	3,62				
Palvelutyytyväisyys, (vastaajien %-osuus, jotka pitävät palveluita hyvin hoidettuina):								
• Terveyskeskuksen lääkäripalvelut (vertailukunnat ka 47%)	..	53%	57%	58%				
• Terveyskeskuksen vuodeosasto (vertailukunnat ka 10%)	..	11%	12%	15%				
• Sairaalapalvelut (vertailukunnat ka 53%)	..	55%	58%	56%				
• Hammaslääkäripalvelut (vertailukunnat ka 35%)	..	29%	34%	33%				
• Äitiys- ja lastenneuvola (vertailukunnat ka 30%)	..	24%	27%	29%				
• Perheneuvola (vertailukunnat ka 16%)	..	11%	13%	14%				
• Sosiaalityö (vertailukunnat ka 15%)	..	10%	16%	16%				
• Toimeentulotuki (vertailukunnat ka 12%)	..	10%	11%	12%				
• Vanhusten kotihoito (vertailukunnat ka 12%)	..	12%	17%	17%				
• Vanhusten asumis- ja laitoshoitopalvelut (vertailukunnat ka 12%)	..	11%	13%	12%				
• Vammaispalvelut (vertailukunnat ka 11%)	..	7%	10%	11%				

7.1 Muu kaupunkitasoinen ohjaus (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
Turun kaupungin vanhuspalvelusuunnitelma vuosille 2014 - 2016	
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	
Varsinais-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelma 2017-2018	

Strateginen sopimus 2018

Kaupunkiympäristötoimiala

1.1 Kuvaus toiminnasta (kh)

Kaupunkiympäristötoimiala vastaa toimintaedellytysten luomisesta ja järjestämisestä vetovoimaisen kaupungin kasvulle, kaupunkiympäristön kehittämiselle, rakenteelliselle toimivuudelle ja viihtyisyydelle. Tavoitteena ovat hyvinvointia edistävä ympäristö ja sujuvat liikkumisratkaisut.

Kaupunkiympäristötoimiala vastaa myös kaupungin rakennetusta omaisuudesta, laadukkaan kaupunkiympäristön ja tilojen toteuttamisesta. Lisäksi toimiala vastaa ympäristöön ja rakentamiseen liittyvistä viranomaispalveluista, ympäristön- ja terveydensuojelusta sekä seudullisista joukkoliikenne- ja jätehuoltopalveluista.

Kaupunkiympäristötoimialalla toimii neljä palvelualueutta.

- **Kaupunkisuunnittelu ja maaomaisuus - palvelualue** vastaa kaupungin maankäytön ja liikenteen suunnittelusta, kaavoitustoimesta sekä kaupungin maaomaisuuden hallinnasta.
- **Kaupunkirakentamisen palvelualue** vastaa katujen ja muiden yleisten alueiden rakennuttamisesta ja ylläpidosta sekä kaupungin toimitilojen suunnittelusta ja rakennuttamisesta.

- **Luvat ja valvonta -palvelualue** vastaa rakentamisen, ympäristön- ja luonnonsuojelun, ympäristöterveyden, asuntotoimen, pysäköinninvalvonnan sekä seudullisen jätehuollon viranomaistehtävistä sekä niihin liittyvästä neuvonnasta, ohjauksesta, valvonnasta ja asiantuntijapalveluista.
- **Seudullinen joukkoliikenne -palvelualue** tuottaa Turun kaupunkiseudun Fölikunnissa kaikille avoimet joukkoliikennepalvelut.

Kaupunkiympäristötoimialan toimintaa ohjaavat seuraavat luottamuselimet:

- **Kaupunkiympäristölautakunta** vastaa kaupungin maankäytön, liikenteen ja yleisten alueiden suunnittelusta, rakennetun ympäristön sekä kulttuuri- ja luonnonympäristön tilan seurannasta, kaupungin maaomaisuuden hallinnasta sekä katujen ja muiden yleisten alueiden rakennuttamisesta ja ylläpidosta sekä tilojen rakennuttamisesta, ellei tehtäviä ole annettu muulle toimielimelle tai viranhaltijalle.
 - **Rakennus- ja lupalautakunta** vastaa kaupunkiympäristötoimialan viranomaistehtävistä, ellei tehtäviä ole annettu muulle toimielimelle.
 - **Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta** toimii kuntalain 51 §:n mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota seudullisena joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena Turun, Kaarinan, Liedon, Naantalın, Raision sekä Ruskon kuntien alueella.
-

- **Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta** toimii kuntalain 51 §:n mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota jätelain mukaisena 17 kunnan seudullisena jätehuoltoviranomaisena.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät (kh)

Varsinais-Suomessa on käynnissä positiivinen rakennemuutos, jonka myötä teollisuuden työpaikat ovat voimakkaassa kasvussa. Tämä asettaa haasteita koko seutukunnalle mm. asuntojen, koulutuksen, palvelujen ja liikenteen suhteen. Turun kaupunki haluaa olla mukana tässä kasvussa aktiivisena toimijana. Kasvulla on vaikutuksia maankäytön suunnitteluun, palveluverkkoon, liikkumiseen, rakennuttamiseen, ylläpitoon ja valvontaan. Tähän kaupungin kasvuun on varauduttava riittävin resurssein.

Rakennetulla ympäristöllä on huomattava vaikutus taloudelliseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Rakennetulla ympäristöllä on myös suuri painoarvo kestäväen kehityksen edistämisessä koko yhteiskunnan tasolla.

Kaupungin ja lähialueen neuvottelemat sopimukset valtiohallan kanssa linjaavat kaupunkiseudun kehitystavoitteet. Näitä sopimuksia ovat mm. kasvusopimus, kasvukäytäväsopimus ja MAL-sopimus. Sopimusten tavoitteet ohjaavat myös Kaupunkiympäristötoimialan toimintaa.

Toimintaympäristössä voimakkaasti vaikuttavia trendejä ovat:

- Väestön ikääntyminen ja sen myötä yksin asumisen lisääntyminen ja väestön keskittyminen kasvualueille.

- Ilmastomuutoksen myötä energiatehokkuuden ja uusiutuvien energiaratkaisujen lisääminen.
- Kiertotalous, jossa kulutus perustuu omistamisen sijasta palveluiden käyttämiseen: jakamiseen, vuokraamiseen sekä kierrättämiseen. Materiaaleja ei lopuksi tuhota, vaan niistä syntyy yhä uudelleen uusia tuotteita.
- Smart city -ajattelu, joka tarkoittaa mm. kaupungin infrastruktuurin tehostamista teknologialla. Digitaaliset palvelut ovat keskeinen osa tätä ajattelua.

Näiden trendien huomioiminen kaupunki-infrastruktuurin rakentamisessa on entistäkin tärkeämpää.

Turun kaupungin tavoitteena on tulla täysin hiili-neutraaliksi kaupungiksi vuoteen 2040 mennessä. Tavoitetta kohti edetään ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä. Välitavoitteita on tarpeen asettaa vuoteen 2029. Hiilineutraaliin Turkuun päästään mm. kestävää energiajärjestelmää ja kestävää liikkumisjärjestelmää kehittämällä. Tavoitteita on asetettu myös kiinteistökannan energian käytölle, jota tukemaan on luotu energiajoh-tamisen toimenpideohjelma.

Sote- ja maakuntauudistusten on tarkoitus astua voimaan vuonna 2020, mikä vaikuttaa mm. tilojen käyttöön. Uudistuksiin liittyen on ollut esillä ympäristöterveydenhuollon tai jonkin sen osa-alueen (esim. elintarvikevalvonta, eläinlääkintähuolto) siirtäminen maakunnalle. Aiemmin suunnitelmassa olleesta rakennusvalvonnan seudullistamisesta sen sijaan on luovuttu.

Lainsäädännön uudistuksia on tulossa edelleen. Normien purkaminen kohdistunee ainakin maankäyttö- ja rakennuslakiin sekä ympäristönsuojelulakiin. Liikennekaaren kokonaisuudistuksella puolestaan voi olla merkittäviäkin vaikutuksia joukko-liikenteen järjestämiseen. Tieliikennelain uudistus puolestaan tuo mahdollisesti kunnille lisävelvoitteita. Kiinteistömuodostamislakia uudistetaan lisäämällä mahdollisuus kolmiulotteiseen kiinteistömuodostamiseen.

Palvelujen tarvetta kuvaavat tunnusluvut	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Asukasluku (31.12.) ja väestönkasvu edellisestä vuodesta	182.072 1.847	183.824 +1.752	185.908 +2.084	187.604 +1.696	+2.500	+2.500	+2.500	+2.500
Työpaikkojen määrä	95.201 -1.611	93.943 -1.255	+700	+700	+1.400	+1.400	+1.400	+1.400
Infrapalvelujen ylläpidettävä pinta-ala, ha	3.757	3.867	3.944	3.878	3.916	3.955	3.995	4.035

*Väestö- ja työpaikkatavoitteet perustuvat kh 22.5.2017 § 219 Yleiskaavan 2029 tarkistettuihin tavoitteisiin, joiden mukaan vuonna 2029 Turussa on 220 000 asukasta ja 115 000 työpaikkaa. ** Asiantuntija-arvio valvontakohteiden määrän kasvusta.

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (kv)

Kaupunkiympäristötoimiala aloittaa toimintansa 1.1.2018. Keskeistä on integroida kaupunkiympäristötoimialan toiminta kaupungin muuhun toimintaan. Tätä toteutetaan mm. maankäytön toimintamallin käyttöönotolla sekä yhteisten hankkeiden ja kaavavarantotyökalun kehittämisellä.

Kaupunkiympäristötoimiala toteuttaa Turku 2029 kaupunkistrategiasta erityisesti seuraavia kohtia: Turku kasvaa kestävästi ja Turku lisää kilpailukykyä. Strategisista ohjelmista Kaupunkiympäristötoimiala toteuttaa erityisesti pääteemoja 3.3 rakentuva kaupunki ja ympäristö sekä 3.2 vaikuttava ja uudistuva kaupunki.

Rakentuva kaupunki ja ympäristö -pääteema

- Kasvun edellytyksiä ja kestävästä kaupunkirakennetta edistetään laajoilla yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää koskevilla suunnitelmissa kuten Turun yleiskaava 2029, raitiotien yleissuunnitelman tarkennus ja runkobussilinjaston suunnittelu. Kaupungin liikenteen kehittämisessä painopisteet ovat strategisen ohjelman 3.3.7 mukaisesti kävelyssä ja pyöräilyssä, seudullisessa joukkoliikenteessä ja uusien ympäristö- ja ilmastoystävällisten teknologioiden käytön laajentamisen tukemisessa. Palvelujen järjestämisen kustannustehokkuus paranee, kun voidaan tukeutua olemassa olevaan palveluverkkoon. Kunnallistekniikan investointien hyödyntäminen tehostuu, liikenteen päästöt vähenevät ja kaupunkilaisten aikaa säästyy liikkumisessa. Eheän kaupunkirakenteen ansiosta sujuva liikkuminen on Turulle vetovoimatekijä. Ase-

makaavoituksella ja infran toteutuksella varmistetaan monipuolisesta ja riittävästä tonttivarannosta.

- Smart and Wise City -kärkihankkeeseen kuuluvat mm. palvelujen digitalisointi, hiilineutraalius, turvallisuus ja kestävä kehitys.
- Keskustan kehittämisen sekä Turun kampus ja tiedepuiston kärkihankkeita edistetään sopimuksen mukaan strategisilla maankäytön hankkeilla (luku 4.4), asemakaavoitusohjelmalla (luku 4.5) sekä investintiohjelmilla.
- Kaupungin kärkihankkeiden lisäksi edistetään muita strategisia maankäytön hankkeita mm. Kauppatorin ympäristö, Linnakaupunki, Logicity ja Blue industry park.
- Turun logistista asemaa solmukohtana pohjoisessa kasvukäytävässä kehitetään mm. edistämällä Turun ja Helsingin välistä tunnin juna, Matkakeskus sekä Turun kehätie -hankkeita.
- Terveitä elämäntapoja edistetään kaavoittamalla lyhyiden etäisyyksien kaupunkia ja rakentamalla tällä kantakaupunkialueella koulu- ja työmatkareitistöä kävelijöille ja pyöräilijöille.
- Hyvinvoinnin edistämiseksi monimuotoisuudessaan ainutlaatuisen luonnonympäristön säilymistä tuetaan ja luonnon kokemisen mahdollisuuksia edistetään kestävin tavoin.

Vaikuttava ja uudistuva kaupunki -pääteema

- Palvelujen digitalisointi tehostaa toimintoja ja parantaa itsepalvelumahdollisuuksia. Digitalisointia toteutetaan useilla kehittämissuunnitelmissa, mm. sähköisen asiointin kehittä-

minen, digitaalinen kaavoitus ja kaavavarantotyökalun kehittäminen. Digitalisoinnilla parannetaan myös osallistumismahdollisuuksia.

- Tuottavuutta lisätään hankintamenettelyillä, kumppanuuksilla ja kilpailuttamisella.
- Omaisuuden arvosta huolehtiminen on yksi Kaupunkiympäristötoimialan perustehtävistä, joka edellyttää riittäviä investointeja.
- Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutuksia tehostetaan kehittämällä omaisuutta houkuttelevammaksi kaavoituksella ja kumppanuusyhteistyöllä.
- Toimitilainvestoinnit perustuvat hyväksytyihin palveluverkkosuunnitelmiin.
- Läpinäkyvällä tietoon perustuvalla johtamisella varmistetaan että tehdään oikeita asioita kustannustehokkaasti.
- Tukipalvelut pitää olla mitoitettu oikealle tasolle siten, että päivittäinen työskentely on sujuvaa.
- Henkilöstön työhyvinvoinnista ja osaamisesta huolehtiminen on tärkeää, jotta palvelutaso säilyy hyvänä. Henkilöstön koulutukseen ja osaamisen ennakointiin panostetaan.

1.4 Lausekkeet (kv)

Lausekkeet Kv

Otetaan käyttöön kaupungin työntekijöille Fölin työsuhdematkalippu. Tavoitteena on kasvattaa joukkoliikenteen käyttöä ja vastaavasti vähentää yksityisautoilua työmatkaliikenteessä. Tavoitteen toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain sen toteutumisen riittävyyttä.

Taloussuunnitelmakaudella käynnistyvistä kouluinvestoinneista valmistellaan erikseen päätettävä kokonaisuus yhdessä päivitettävä kaupunkistrategian sekä huomioiden maankäytön ja asumisen suunnittelu. Talousarvion yhteydessä hyväksyttävä toimitilojen investointiohjelma 2018-2021 on näiltä osin suuntaa antava ja sitä voidaan valmisteltavan kouluinvestointikokonaisuuden osalta tarkentaa ja muuttaa.

Ympäristötoimialalle asetetaan tavoitteeksi laatia 20 valtuustossa päätettävän tasoista asemakaavaa. Tavoitteen saavuttamiseksi selvitetään kilpailutuksen kautta puitesopimuksen solmimista tarpeellisen määrän suunnittelutoimistojen kanssa. Lisäksi kumppanuuskaavoitusta kehitetään edelleen.

Fölin vesibussiliikenne vakinaistetaan esteettömänä. Selvitetään mahdollisuus ulottaa vesibussin reitti ulottumaan myös Hirvensaloon.

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kv)

Käyttötalousosa

1.000 €		
Kaupunkiympäristötoimiala	TOT 2017	TAM 2018
Toimintatulot		74 365
Valmistus omaan käyttöön		1 610
Toimintamenot		103 776
Toimintakate		-27 801
Muutos-%		0,0 %

1.000 €		
Kaupunkiympäristölautakunta	TOT 2017	TAM 2018
Toimintatulot		36 980
Valmistus omaan käyttöön		1 610
Toimintamenot		49 704
Toimintakate		-11 114
Muutos-%		0,0 %

1.000 €		
Rakennus- ja lupalautakunta	TOT 2017	TAM 2018
Toimintatulot	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0
Toimintamenot	99	100
Toimintakate	-99	-100
Muutos-%		1,3 %

1.000 €		
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelk	TOT 2017	TAM 2018
Toimintatulot	35 377	37 322
Valmistus omaan käyttöön	0	0
Toimintamenot	51 119	53 909
Toimintakate	-15 742	-16 587
Muutos-%		5,4 %

1.000 €		
Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta	TOT 2017	TAM 2018
Toimintatulot	250	64
Valmistus omaan käyttöön	0	0
Toimintamenot	250	64
Toimintakate	-2	0
Muutos-%		-100,0 %

Huom! Taloussuunnitelmakauden 2019 - 2021 käyttötalouden ja investointien määrärahat tarkistetaan talousarvion 2019 suunnittelussa. Organisaatiomuutos 1.1.2018, kaupunkiympäristölautakunnan ja kaupunkiympäristötoimialan TOT 2017 ei ole vertailukelpoinen.

Myyntitulot (kh)

Kh:n palvelutilaus*	TA 2018**	TAM 2018*	TS 2019**	TS 2020**	TS 2021**
Maanmyyntitulot,	22 500 000	22 500 000	22 500 000	22 500 000	22 500 000
josta myyntivoiton osuus	18 000 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000
Maankäyttösopimuskorvaukset	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Yhteensä	24 500 000	24 500 000	24 500 000	24 500 000	24 500 000

* Talousarviomäärärahan kohdentaminen kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan kustannuspaikalta 51000 KH/maaomaisuus kaupunkiympäristötoimialalle

** Kaupunkiympäristötoimialan alkuperäinen talousarvio vuodelle 2018 ja taloussuunnitelmakausille 2019 - 2021

Investointiosa

1.000 €		
Kaupunkiympäristötoimiala	TOT 2017	TAM 2018
Investointimenot		710
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet		176
Pysyvien vastaavien luovutustulot		0
NETTO		-534
Muutos-%		0,0 %

1.000 €		
Kaupunkiympäristölautakunta	TOT 2017	TAM 2018
Investointimenot		210
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet		0
Pysyvien vastaavien luovutustulot		0
NETTO		-210
Muutos-%		0,0 %

1.000 €		
Rakennus- ja lupalautakunta	TOT 2017	TAM 2018
Investointimenot	0	0
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	0
NETTO	0	0
Muutos-%		0,0 %

1.000 €		
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelk	TOT 2017	TAM 2018
Investointimenot	328	500
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	176
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	0
NETTO	-328	-324
Muutos-%		-1,4 %

1.000 €		
Lounais- Suomen jätehuoltolautakunta	TOT 2017	TAM 2018
Investointimenot	0	0
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	0
NETTO	0	0
Muutos-%		0,0 %

Huom! Taloussuunnitelmakauden 2019 - 2021 käyttötalouden ja investointien määrärahat tarkistetaan talousarvion 2019 suunnittelussa. Organisaatiomuutos 1.1.2018, kaupunkiympäristölautakunnan ja kaupunkiympäristötoimialan TOT 2017 ei ole vertailukelpoinen.

2.2 Muutokset (kv)

Kaupunginvaltuusto

1.000 €	2018	2019	2020	2021
Rakennusvalvonnan määrärahoihin lisätään 125 000 euroa ja tulotavoitteisiin vastaavasti 125 000 euroa.				

Kaupunginhallitus

1.000 €	2018	2019	2020	2021

Kaupunginjohtaja

1.000 €, Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta	2018	2019	2020	2021
KIKY-työnantajamaksualennus	-156			
Liikennealueiden ylläpito ja ulkovalaistussähkö tulee toteuttaa suunnitteluluvun puitteissa	-1 700			
Maankäyttösopimuskorvausten arvioidaan laskevan 1.500.000 euroa	-1 000			
Vuokrien nettovaikutus on katettu lisäämällä käyttäjien määrärahaa	-2 900			
Toiminnan tuottavuustavoite	-35			
Suunnitelmakauden tavoitteiden tarkistaminen		-4 932	-4 625	-4 704

1.000 €, Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	2018	2019	2020	2021
Määrärahan siirto, eFöli	480			
Vesibussiliikenteen kokeilun jatkaminen, kustannusarvio 100.000 euroa	-50			
Suunnitelmakauden tavoitteiden tarkistaminen		243	148	150

1.000 €, Rakennus- ja lupalautakunta	2018	2019	2020	2021
Esitetään suunnitteluvuon mukaan	-14			
Suunnitelmakauden tavoitteiden tarkistaminen		-14	-14	-14

Lautakunnat (muutos kaupunginvaltuuston vahvistamaan suunnittelukuun)

1.000 €, lautakunta	2018	2019	2020	2021
Kaupunkiympäristöltk	-55.089	-55.151	-55.197	-55.984
Rakennus- ja lupalk	-14	-14	-14	-14
Joukkoliikenneltk	-210	-150	-150	-150

2.3 Infran investointiohjelma (kh)

Kh:n palvelutilaus*	TA 2018**	TAM 2018*	TS 2019**	TS 2020**	TS 2021**
Strategiset maankäytön hankkeet	20 927 000	20 927 000	19 735 000	20 205 000	16 565 000
Tuloa tuottavat	3 840 000	3 840 000	5 080 000	2 850 000	2 835 000
Toimintoja tukevat	1 270 000	1 270 000	600 000	1 000 000	900 000
Korjausvelkaa alentavat	13 661 000	13 661 000	14 701 000	13 075 000	12 635 000
Liikenteen toimivuus ja turvallisuus	6 500 000	6 420 000	3 730 000	2 805 000	2 610 000
Asukasviihtyisyyttä parantavat	1 766 000	1 766 000	1 815 000	2 225 000	2 415 000
	47 964 000	47 884 000	45 661 000	42 160 000	37 960 000

* Talousarviomäärärahan kohdentaminen kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan kustannuspaikalta 51001 KH/tilaomaisuus kaupunkiympäristötoimialalle

** Kaupunkiympäristötoimialan alkuperäinen talousarvio vuodelle 2018 ja taloussuunnitelmakausille 2019 - 2021

Investointiprojektit ovat tarkemmin operatiivisessa sopimuksessa.

2.4. Toimitilojen investointiohjelma (kh)

Kh:n palvelutilaus*	TA 2018**	TAM 2018*	TS 2019**	TS 2020**	TS 2021**
Korjaukset	23 490 000	23 490 000	22 525 000	15 700 000	8 000 000
Uudisrak	3 600 000	3 600 000	7 884 000	4 500 000	4 500 000
Kohdistamaton > 1 milj. eur investoinnit					11 900 000
Ostot					
Hankkeiden suunnitteluvaraus	600 000	600 000	600 000	600 000	600 000
Yhteensä	27 690 000	27 690 000	31 009 000	20 800 000	25 000 000

* Talousarviomäärärahan kohdentaminen kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan kustannuspaikalta 51001 KH/maaomaisuus toimialalle

** Kaupunkiympäristötoimialan alkuperäinen talousarvio vuodelle 2018 ja taloussuunnitelmakaudelle 2019-2021

Sitovat tilahankkeet (kh)

Kh-palvelutilaus*: Kaupunkiympäristötoimialan tilainvestointiohjelma	Vaihe	Kustannusarvio	TA 2018**	TAM 2018*	Valmistumisvuositaavoite
Peruskorjaukset					
Sivistystoimiala					
Pallivahan koulun peruskorjauksen loppuosa	Käynnissä	3 462 000	550 000	550 000	2018
Puopellon koulun peruskorjauksen loppuosa	Käynnissä	4 398 000	450 000	450 000	2018
Katedralskolanin liikuntarakennuksen peruskorjaus	Käynnissä	2 405 000	1 000 000	1 000 000	2019
Puolalan koulu peruskorjaus	KV 26.10.2016 § 180	14 800 000	6 500 000	6 500 000	2019
Pansion koulu peruskorjaus	KV 16.11.2015 § 197	12 000 000	40 000	40 000	2022
Hepokullan koulun julkisivukorjaus	HS 2017	1 500 000	750 000	750 000	2018
Niitunniskan päiväkodin peruskorjaus	Kh 3.4.2017 § 150	2 575 000	200 000	200 000	2020
Ruiskatu 8, muutostyöt ja tekniset korjaukset	KV 1.6.2015 § 90	16 000 000	6 000 000	6 000 000	2019
Runosmäen monitoimitalo	Kh 24.4.2017 § 169	9 481 000			2021
Uudisrakennuskohteet					
Kaksikerran koulu	KV 16.11.2015 § 197				2024
Viinämäenkadun päiväkoti	Kh 3.4.2017 § 150	6 684 000			2019
Vapaa-aikatoimiala					
Aunelan kirjasto- ja nuorisotila uudisrakentaminen	Kh 19.6.2017 § 290	2 396 000	800 000	800 000	2019
Aluepelastuslaitos					
Kaksikerran/Satavan paloasema uudisrakentaminen	HS 2017	1 864 000	800 000	800 000	2019
Muut					
Taloussuunnittelukauden hankkeiden suunnitteluvaraus			600 000	600 000	
Pienet hankkeet <1 M€			8 000 000	8 000 000	
Taloussuunnitelmakaudella käynnistyvät hankkeet					
Tilainvestoinnit yhteensä			27 690 000	27 690 000	

*Talousarviomäärärahan kohdentaminen kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan kustannuspaikalta 51001 KH/tilaomaisuus toimialalle

** Kaupunkiympäristötoimialan alkuperäinen talousarvio vuodelle 2018

2.5 Muut investoinnit (kh)

Kh:n palvelutilaus*	TA 2018**	TAM 2018*	TS 2019**	TS 2020**	TS 2021**
Kiinteän omaisuuden hankinnat	3 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000
Yhteensä	3 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000

*Talousarviomäärärahan kohdentaminen kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan kustannuspaikalta KH/maaomaisuus 51000 toimialalle

** Kaupunkiympäristötoimialan alkuperäinen talousarvio vuodelle 2018 ja taloussuunnitelmakausille 2019 - 2021

Kaupunkiympäristötoimiala	TA 2018	TAM 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Muut investoinnit (ohjelmistot)	130 000	210 000	0	0	0
Joukkoliikenteen investoinnit	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Yhteensä	630 000	710 000	500 000	500 000	500 000

3.1 Työvoiman käyttö (kv)

Kaupunkiympäristölautakunta (koko henkilökunta Kaupunkiympäristölautakunnan alaisuudessa)

	TOT 2016	TA 2017	TA 2018	TAM 2018 ⁽¹⁾	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Henkilötyövuodet, kaupunkiympäristötoimiala yhteensä (htv)*	371,9	381	352	320			
Henkilötyövuodet, ulkoinen rahoitus (htv) **	14,6	14,6	14,6	14,6			
Palkat ja palkkiot, yhteensä (1000 eur)	15 999	16 650	15 544	15 668			
Palkat ja palkkiot, ulkoinen rahoitus (1000 eur) ***	628	638	641	641			

Lisätietoja:

*Rakennus- ja lupalautakunnan, Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan ja Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnan henkilötyövuodet sisältyvät kaupunkiympäristölautakunnan lukuun.

**Kaupunkiympäristötoimialan henkilötyövuosista ulkoisella rahoituksella noin 14,6 htv:tta (3,8 %).

***Valtio, kunnat, yritykset ja EU vastaavat seuraavista henkilöstökustannuksista:

- Luvat ja valvonta: Kunnat ja teollisuus maksavat 70 % ilmanlaadun tarkkailusta (2,1 htv), Lounais-Suomen Jätehuolto Oy maksaa jätehuoltoviranomaisen tehtävistä 3 htv (100 %). Valtio maksaa valvontaeläinlääkärin palkkakustannukset (100 %, 1 htv). Sopimuskunnat maksavat 20-50 % eläinhoitolan palkkakustannuksista (1,1-1,2 htv). EU vastaa iWater-hankkeen palkkakuluista 31.5.2018 asti (0,4 htv, 100 %).
- Seudullinen joukkoliikenne: Muut Föli-kunnat maksavat yhteensä 8 htv (muut henkilöstökustannukset paitsi palvelutoimiston henkilöstökustannukset jaetaan kuntien kesken asukasluvun mukaisesti).

(1 Organisaatiomuutos, ei suoraan vertailukelpoinen)

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tilat yhteensä (m ²)	21 467	19 155	20 687 *	20 687 *	20 687 *	20 687 *	20 687 *
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)							
Muut tilat (m)							
Alueet yhteensä (ha)	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1
Sisäinen vuokra yhteensä (€)							

Lisätietoja: Tiloissa ovat mukana Kaupunkiympäristötoimialan omassa toiminnassaan käytössä olevat tilat. Alueissa ovat mukana Saramäen ja Itäharjun varastoalueet sekä Röntämäen, Ovakon ja Lauttarannan lumensijoitusalueet.

Kaupunkiympäristötoimiala ei maksa itselleen sisäistä vuokraa käyttämistään tiloista. Tähän tulee muutos.

Joukkoliikenteen palvelutoimiston vuokrasopimus päättyy 31.12.2018.

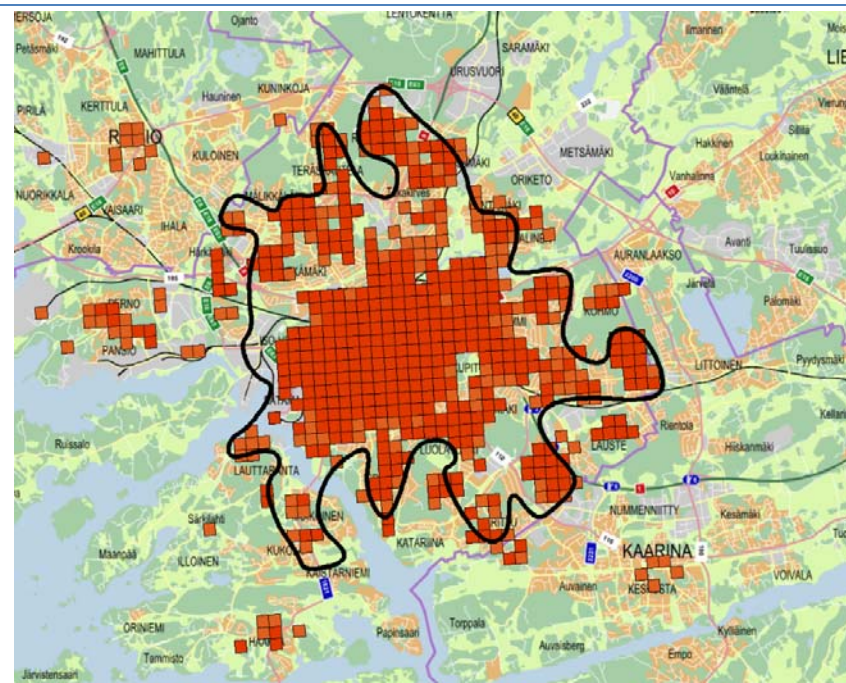
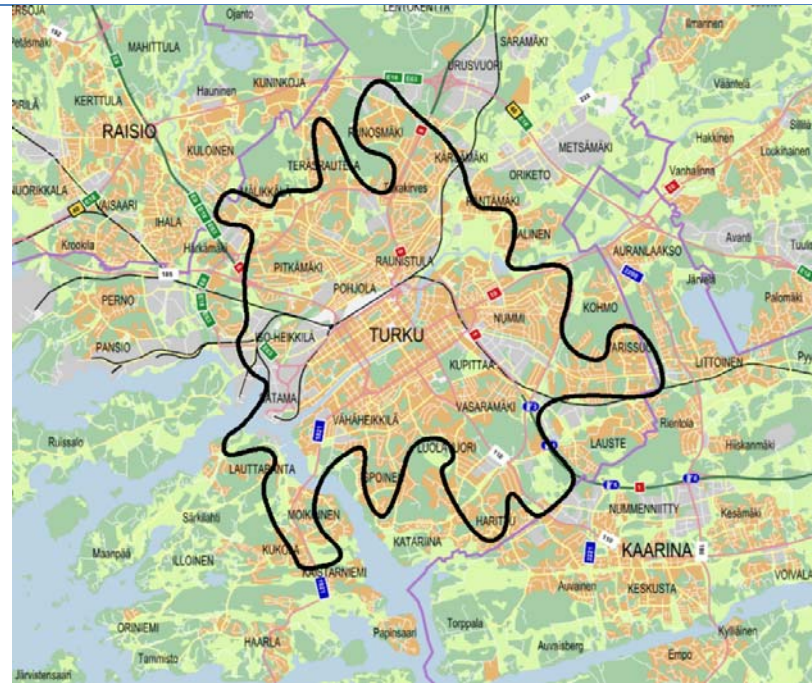
* Päivitys 23.8.2017: Perustettava Tilapalvelukeskus vähentää näillä näkymin vuoden 2018 alusta toimialan neliömäärää 1 003 m².

4.1 Strategiset tavoitteet (kv)

Kaupunkiympäristölautakunta kaikkien osalta ja Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta ** osalta

Tavoite KV1: Monipuolinen ja riittävä tonttivaranto	<i>Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.5</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.4, 3.3.8, 3.3.9</i>			
Toteuttamiskelpoinen tonttireservi	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
- Pientalo- ja rivitalotontit			3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen
- Kerrostalotontit			3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen
- Elinkeino- tontit			3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen
Tavoitteen kuvaus: Asemakaavoja laatimalla kasvatetaan kaavarantoa, joka mahdollistaa toteutuksen ajoittamisen paremmin kysyntää vastaavasti. Kuntien tavoitteena on ylläpitää riittävää tonttivarantoa siten, että tontteja on tarjottavana nopealla toimitusajalla. Tonttivaranto pyritään kuitenkin realisoimaan kohtuullisessa ajassa. Kolmen vuoden varantotavoite perustuu rakennemallin toteuttamiseksi laadittuun seudulliseen asunto- ja maapoliittinen ohjelmaan, joka on hyväksytty valtuustossa 26.1.2015 ohjeellisena noudatettavaksi. Monipuolisella ja riittävällä tonttivarannolla edistetään kaupungin kasvua.							

Tavoite KV2: Kestävä yhdyskuntarakenne	<i>Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.4, 3.3.10, 3.3.7</i>			
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Asemakaavojen asuinkerrosalan sijoittuminen tiivistyville kestävän kaupunkirakenteen vyöhykkeille	58 %		Vähintään 85 %	Vähintään 85 %	Vähintään 85 %	Vähintään 85 %	Vähintään 85 %
Tavoitteen kuvaus: Rakentamista ohjataan keskuksista, asuintiivistymistä, kestävästä liikkumisesta ja lähipalveluista muodostuvalle kaupunkirakenteen vyöhykkeelle. Näin luodaan puitteet maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen kehittämiselle taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla (3.3.1, 3.3.2, 3.3.4, 3.3.5, 3.3.6, 3.3.7, 3.3.9, 3.3.10). Luodaan edellytyksiä kehittää kilpailukykyä ja kestävä kasvua huolehtien mahdollisuuksista turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön.							

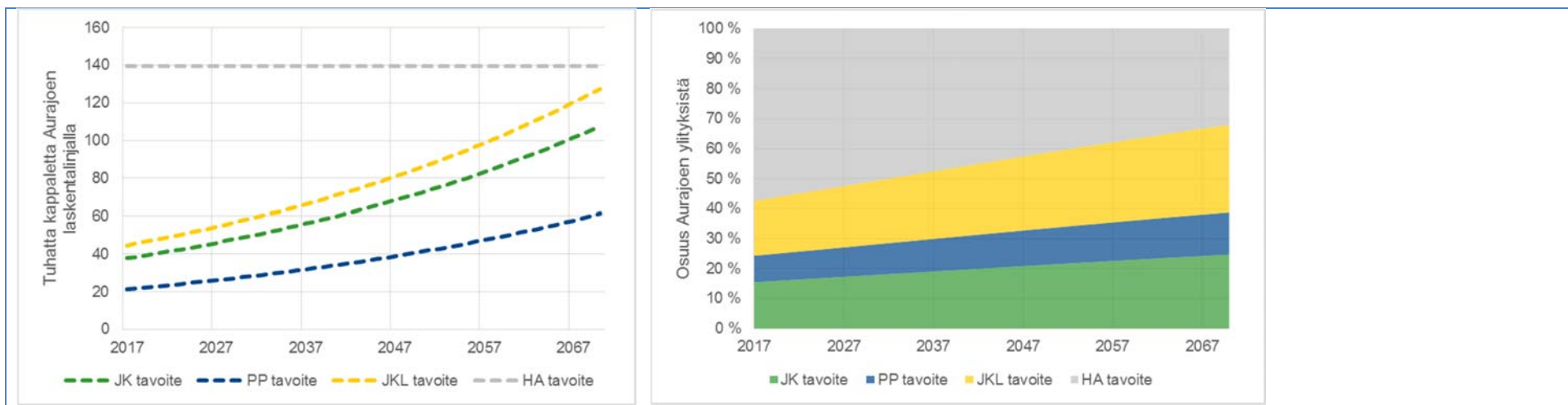

Kuva. Tiivistävä kestävä kaupunkirakenteen vyöhyke. Vyöhyke perustuu 250*250 metrin ruuduille tehtyyn analyysiin Turun kaupunkirakenteesta, jossa on otettu huomioon kestävä liikuminen, lähipalvelut ja alueen asukastiheys. Ominaisuudet pisteytettiin seuraavasti: kävelyetäisyys keskustan palveluista 1 piste, pyöräilyetäisyys keskustasta 15 minuuttia 1 piste, mahdollisuus joukkoliikenteeseen: runkobussilinjat 300 metrin etäisyys linjasta tai 600 metrin etäisyys raitiotie/superbussilinjasta 1 piste, asukas/työpaikka oleva tai tuleva tiheys yli 20 asukasta/ha 1-3 pistettä, kauppa 500 metrin päässä 1 piste, päiväkotia 500 metrin päässä 1 piste ja koulu 500 metrin päässä 1 piste. Oikeanpuoleisessa kuvassa näkyy luokitellut ruudut, jotka ovat saaneet enemmän kuin 4 pistettä.

Tavoite KV3: Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osuus kaikista liikkumismuodoista **	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.7			Muut toteutettavat linjaukset: 2.3, 3.3.6, 3.3.10			
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
- Jalankulun määräindeksi *, indeksi 2017=100	ei laskettu	100,0	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta
- Pyöräilyn määräindeksi *, indeksi 2017=100	ei laskettu	100,0	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta
- Autoliikenteen määräindeksi *, indeksi 2017=100 *		100,0	ei nouse edel- lisestä vuo- desta	ei nouse edel- lisestä vuodes- ta	ei nouse edel- lisestä vuodes- ta	ei nouse edel- lisestä vuodes- ta	ei nouse edel- lisestä vuodes- ta
- Seudullisen joukkoliikenteen matkamäärät, indeksi 2017=100 **		100,0	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta

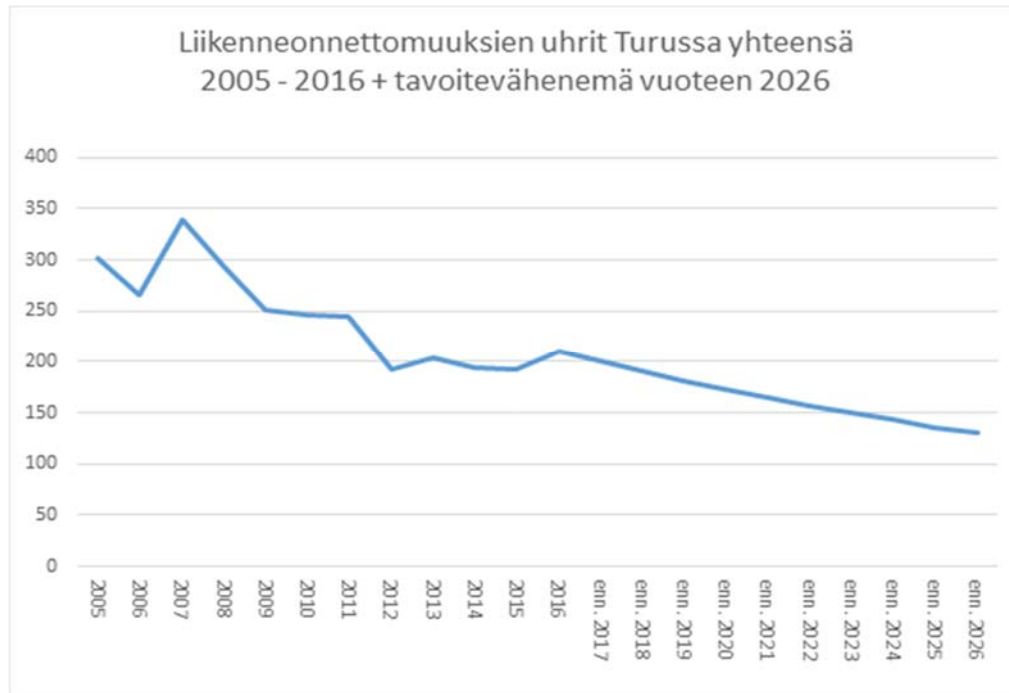
Tavoitteen kuvaus: Rakennemallityön yhteydessä on hyväksytty tavoitteeksi kasvattaa kestävien kulkutapojen kulkumuoto-osuutta Turun kaupungissa yli 66 % tasolle vuoteen 2030 mennessä nykyisestä noin 52 %:sta. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkutapaosuuksien edistäminen mm. vähentää liikenteen tilantarvetta, parantaa turvallisuutta ja vähentää päästöjä. Kattavia tietoja liikkumismuotojen kulkutapajakaumasta saadaan vain noin 5-10 vuoden välein liikennetutkimuksista (laadittu Turun seudulla 2017, 2008 ja 1997), mistä johtuen liikkumismuotojen kehitystä lyhyemmällä aikavälillä seurataan kulkutapakohtaisen määräindeksin perusteella. Määräindeksi ei kerro suoraan kulkutapajakaumakehitystä, koska määräindeksit kuvaavat joukkoliikennettä lukuunottamatta vain keskustan läheisyydessä silloilla liikkumista, mutta näyttävät kuitenkin kehityksen suuntaa. Tavoitteena on, että määräindekseissä autoliikenteen määrä ei kasva ja muiden kulkutapojen määrät kasvavat vuosittain 2 %. * Jalankulun, pyöräilyn ja autoliikenteen määräindeksit perustuvat liikennemäärätietoihin ns. Aura-joen laskentalinjalla (Föri, Martinsilta, Myllysilta, Teatterisilta, Auransilta, Kirjastosilta, Tuomiokirkkosilta, Tuomaansilta, Rautatiesilta, Halistensilta).

** Kaupunkiympäristölautakunta ja Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta hyväksyvät tavoitteen.

Tavoite KV4: Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.6			Muut toteutettavat linjaukset:			
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Kasvihuonekaasupäästöt kt CO ₂ ekv/vuosi	984,2 (enn.tieto)	vähenee	vähenee	vähenee	tarkistettut tavoitteet	tarkistettut tavoitteet	tarkistettut tavoitteet
Tavoitteen kuvaus: Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2040. Ympäristönsuojelu osallistuu kaupungin kasvihuonekaasupäästöjen laskentaan sekä ilmastonmuutostyöhön. Vuosittaiset kasvihuonekaasupäästöt Turussa (kt CO ₂ ekv /vuosi). Turun CO ₂ -raportin mukaiset kasvihuonekaasupäästöt sisältävät seuraavat sektorit: kauko-, sähkö- ja erillislämmitys, maalämpö, kuluttajien ja teollisuuden sähkönkulutus, tieliikenne ja muut liikennemuodot, teollisuus ja työkonet, maatalous ja jätehuolto. Lämmityksen päästöt on normeerattu vastaamaan ilmastollisen vertailukauden 1981 - 2010 keskimääräistä lämmitystarvetta. Sähkönkulutuksen päästöt on normeerattu käyttäen päästökertoimena viiden vuoden liukuvaa keskiarvoa. Laskennassa eivät ole mukana yksityisen tai julkisen sektorin hankintojen välilliset päästövaikutukset.							

Tavoite KV5: Liikenneturvallisuus	<i>Strateginen teema: Rakentuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.10</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.1, 2.3, 3.3.7</i>			
Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä viiden vuoden aikana (henkilöä)	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
	209		vähenee 1 % vuosien 2013-2017 kaudesta	vähenee 1 % vuosien 2013-2017 kaudesta	vähenee 3 % vuosien 2013-2017 kaudesta	vähenee 4 % vuosien 2013-2017 kaudesta	vähenee 9 % vuosien 2013-2017 kaudesta
Tavoitteen kuvaus: Vähennetään liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden määrää kaikkia toimialoja koskevilla toimenpiteillä. Tavoitteena on, että loukkaantuneiden määrä vähenee keskimäärin noin 5 % vuodessa. Liikenneonnettomuuksien määrää verrataan satunnaisvaihteluiden vuoksi viisivuotiskauskoissa. Vertailukohtana on vuosien 2013-2017 viisivuotiskausko.							

Tavoite KV6: Kaupunkikeskustan elinvoimaisuus	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki Strateginen linjaus: 3.3.2				Muut toteutettavat linjaukset:		
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Elinvoimaluku = lauantaiyritysten määrästä vähennetään tyhjät liiketilat, joka suhteutetaan kunnan asukaslukuun (x 1000) (vrt. v. 2016 Tampere 3,724 ja Helsinki 2,756 ja 17 kunnan keskiarvo 2,98)	3,581	3,83	kasvaa	kasvaa	kasvaa	kasvaa	kasvaa
Liiketilojen täyttöaste (vrt. v. 2016 Tampere 93,2 %, Helsinki 95,3 % ja 17 kunnan keskiarvo 88,2 %)	89,7 %	91,65 %	92,0 %	92,0 %	92,5 %	93,0 %	93,5 %
Keskustan suuralueen väkiluku 31.12.	54.490		kasvaa	kasvaa	kasvaa	kasvaa	kasvaa
Tavoitteen kuvaus: Mittattu elävää keskusta-aluetta, joka on rajattu EKK ry:n (Citybook - Keskustan kehittäjän käsikirja 2014) ohjeistuksen mukaisesti.							

Tavoite KV7: Omaisuuksien arvosta huolehtiminen	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3				Muut toteutettavat linjaukset: 3.2		
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018*	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Kiinteän omaisuuden kehittäminen: strategiset maankäytön hankkeet, tuloa tuottavat*			Kaupunkiympäristölautakunnan operatiivisen sopimuksen luvun 2.7 investiointiohjelma toteutuu	Kaupunkiympäristölautakunnan operatiivisen sopimuksen luvun 2.7 investiointiohjelma toteutuu	Kaupunkiympäristölautakunnan operatiivisen sopimuksen luvun 2.7 investiointiohjelma toteutuu	Kaupunkiympäristölautakunnan operatiivisen sopimuksen luvun 2.7 investiointiohjelma toteutuu	Kaupunkiympäristölautakunnan operatiivisen sopimuksen luvun 2.7 investiointiohjelma toteutuu

Infran investointiohjelma: korjausvelkaa alentavat*			Kaupunkiympäristölautakunnan operatiivisen sopimuksen luvun 2.7 investointiohjelma toteutuu	Kaupunkiympäristölautakunnan operatiivisen sopimuksen luvun 2.7 investointiohjelma toteutuu	Kaupunkiympäristölautakunnan operatiivisen sopimuksen luvun 2.7 investointiohjelma toteutuu	Kaupunkiympäristölautakunnan operatiivisen sopimuksen luvun 2.7 investointiohjelma toteutuu	Kaupunkiympäristölautakunnan operatiivisen sopimuksen luvun 2.7 investointiohjelma toteutuu
Tavoitteen kuvaus: Omaisuuden arvosta huolehtiminen on yksi Kaupunkiympäristötoimialan perustehtävistä, joka edellyttää riittäviä investointeja.							

*) Raportoidaan investointiohjelman toteutumisen yhteydessä

4.2 Strategiset tavoitteet (kh)

Tavoite KH1: Monipuolinen ja riittävä tontti-varanto	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.5			Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.4, 3.3.8, 3.3.9			
Tavoitteet kerrosalan lisäykselle (lautakunta)	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
- Asuinpientalot (AO, AP, AR), kem ²	15.535	12.500	23.200	23.200	23.300	23.500	23.600
- Asuinkerrostalot (AK), kem ²	13.935	102.000	131.300	131.300	132.200	133.000	133.900
- Kaupungin maalle sijoittuvan asuinkerros-alan osuus	14 %	>20 %	>20 %	>20 %	>20 %	>20 %	>20 %
- Työpaikkatontit, kem ²	433.750	48.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000
- Kaupungin yhtiöille luovutettavat tontit, kem ²	0	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Kerrosalan lisäystavoitteet perustuvat kh 22.5.2017 § 219 Yleiskaavan 2029 tarkistettuihin tavoitteisiin, joiden mukaan vuonna 2029 Turussa on 220 000 asukasta ja 115 000 työpaikkaa. Väestönkasvun osalta oletetaan, että Turun asukasluku kasvaa tasaisesti noin 2500 asukasta/vuosi. Lisäksi trendikasvun mukainen väljyyskasvu lisää rakentamista noin 0,208 kem²/as/v. Rakentamisesta tavoitellaan kohdistuvan 85 % asuinkerrostaloihin ja 15 % asuinpientaloihin. Pitkällä aikavälillä (v2040 asti) työpaikkatonttien kem² arvioidaan Newsecin 2015 selvityksen ja päivitettyjen yleiskaavatavoitteiden mukaan jakautuvan seuraavasti: vuosittain 33.500 kem² toimistotilaa, 12.500 kem² liiketilaa ja 18.000 kem² teollisuutta.</p> <p>Asemakaavoja laatimalla kasvatetaan kaavavarantoa, jolla edistetään monipuolisten asumis- ja elinkeinojen harjoittamismahdollisuuksia. Kaavavarannon kasvattaminen mahdollistaa toteutuksen ajoittamisen paremmin kysyntää vastaavasti. Asuntotuotannosta vähintään 20 % tulee sijoittua kaupungin omistamille tonteille, mikä mahdollistaa kaupungin omakotitonttien ja valtion tukeman (ARA) kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteuttamisen. Kaupungin maalle kohdistuvasta asuinkerrosalasta osoitetaan kaupungin tuotantoyhtiöille (TVT, TYS, Vaso) 250 asunnon tuotantotavoitteen mahdollistava n. 16.000 kem², joka tarkoittaa 4-6 tonttia/vuosi. Pientalojen asuntotuotantoa tuetaan niin, että tonttireservi vastaa kolmen vuoden asuntotuotantotarvetta.</p>							

Tavoite KH2: Konserniyhtiöille luovutettavat kerrostalotontit	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.5				Muut toteutettavat linjaukset:		
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
TVT (luovutettavat tontit; kohde, kpl)				Puutarhakatu 41, 6500 k-m2 Pääskyvuori 2300 k-m2	Kirstinpuisto 10000 k-m2, Rauhankatu 14b	Turku Energia 10000 k-m2, Mäntymäki	Ruusukortteli
Vaso (luovutettavat tontit; kohde, kpl)						Pääskyvuori 2300 k-m2	
TYS (luovutettavat tontit; kohde, kpl)				Tysssija	Uhrimäki		Kuikkulankenttä
Lisätietoa tavoitteesta/hyötytavoite:							

Tavoite KH3: Palvelusopimusten kilpailutus	Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki Strateginen linjaus: 3.2.6				Muut toteutettavat linjaukset:		
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Toteutuksen vaihe:	Käynnissä	Käynnissä	Käynnissä	Käynnissä	Valmis	Valmis	
Mittari: Kilpailutusten eteneminen	40	60	80	80	100	100	
Lisätietoa tavoitteesta/hyötytavoite: Kaupungin omistamien tuotantoyhtiöiden määräaikaisten palvelusopimusten kilpailuttaminen asteittain siten, että vuoden 2018 jälkeen kaupungin omistamilta tuotantoyhtiöiltä ei tilata palveluita ilman kilpailutusta.							

Tavoite KH4: Otetaan käyttöön muitakin toteutusmuotoja kuin jaettu-/ kokonaisurakka	Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki Strateginen linjaus: 3.2.1				Muut toteutettavat linjaukset:		
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Toteutuksen vaihe (hanke/projekti):							
Mittari: Muita urakkamuotoja käynnissä /vuosi, lkm	1	3	3	3	1	1	1
Lisätietoa tavoitteesta/hyötytavoite: Otetaan käyttöön rakennusprojekteissa muitakin toteutusmuotoja kuin perinteinen jaettu-/kokonaisurakka. Muita toteutusmuotoja voivat olla esim. projektinjohtototeutus tai yhteistyömalleihin perustuvat toteutusmuodot, joista käytetään nimitystä allianssi- tai IPT-toteutus (IPT = integroitu projektitoteutus). Tavoite sisältää myös kaupungin yhtiömuotoisina toteutukseen tulevat tilaratkaisut.							

Tavoite KH5: Hyvä kaupunkiympäristö	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.10				Muut toteutettavat linjaukset:		
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tyytyväisyys (1=erittäin huono, 5=erittäin hyvä):							
liikennealueiden ylläpito * (vertailukunnat v2004-2016: 3,30) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,37)	3,34	3,37	3,34 (Turku 2016)	3,34 (Turku 2016)	3,34 (Turku 2016)	3,34 (Turku 2016)	3,34 (Turku 2016)
puistojen hoitoon * (vertailukunnat v2004-2016: 3,36) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,37)	3,43	3,50	3,51 (vertailukunnat 2016)	3,51 (vertailukunnat 2016)	3,51 (vertailukunnat 2016)	3,51 (vertailukunnat 2016)	3,51 (vertailukunnat 2016)
rakennetun ympäristön viihtyisyyteen ja kauneuteen ** (vertailukunnat v2008-2016: 3,44) (Turku keskiarvo v2005-2016: 3,52)	3,57		3,57 (Turku 2016)	3,57 (Turku 2016)	3,57 (Turku 2016)	3,57 (Turku 2016)	3,57 (Turku 2016)
asuntojen, työpaikkojen ja palvelujen sijoitteluun ** (vertailukunnat v2005-2016: 3,35) (Turku keskiarvo v2005-2016: 3,28)	3,28		3,34 (vertailukunnat 2016)	3,34 (vertailukunnat 2016)	3,34 (vertailukunnat 2016)	3,34 (vertailukunnat 2016)	3,34 (vertailukunnat 2016)
rakennetun ympäristön valvontaan ** (vertailukunnat v2005-2016: 3,24) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,25)	3,31		3,35 (vertailukunnat 2016)	3,35 (vertailukunnat 2016)	3,35 (vertailukunnat 2016)	3,35 (vertailukunnat 2016)	3,35 (vertailukunnat 2016)
liikenneoloihin jalankulkijan kannalta ** (vertailukunnat v2016: 3,91)	3,77		3,91 (vertailukunnat 2016)	3,91 (vertailukunnat 2016)	3,91 (vertailukunnat 2016)	3,91 (vertailukunnat 2016)	3,91 (vertailukunnat 2016)
liikenneoloihin pyöräilijän kannalta ** (vertailukunnat v2016: 3,73)	3,26		3,73 (vertailukunnat 2016)	3,73 (vertailukunnat 2016)	3,73 (vertailukunnat 2016)	3,73 (vertailukunnat 2016)	3,73 (vertailukunnat 2016)

liikenneoloihin autoilijan kannalta ** (vertailukunnat v2005-2016: 3,81) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,77)	3,89		3,89 (Turku 2016)	3,89 (Turku 2016)	3,89 (Turku 2016)	3,89 (Turku 2016)	3,89 (Turku 2016)
julkisen liikenteen hoitoon ** (vertailukunnat v2005-2016: 3,59) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,93)	4,11		4,11 (Turku 2016)	4,11 (Turku 2016)	4,11 (Turku 2016)	4,11 (Turku 2016)	4,11 (Turku 2016)
ilman laadun hoitoon ** (vertailukunnat v2005-2016: 3,44) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,40)	3,63		3,69 (vertailu- kunnat 2016)	3,69 (vertailu- kunnat 2016)	3,69 (vertailu- kunnat 2016)	3,69 (vertailu- kunnat 2016)	3,69 (vertailu- kunnat 2016)
luonnonsuojelun hoitoon ** (vertailukunnat v2005-2016: 3,49) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,51)	3,67		3,67 (Turku 2016)	3,67 (Turku 2016)	3,67 (Turku 2016)	3,67 (Turku 2016)	3,67 (Turku 2016)
Tavoitteen kuvaus: Tavoitteena suurempi seuraavista luvuista 1) vertailukuntien keskiarvo tai 2) Turun luku viimeiseltä vuodelta. * Yhdyskuntatekniset palvelut -kysely (FCG) ** Kaupunki- ja kuntapalvelut -kysely (FCG)							

Tavoite KH6: Itämeren suojelu	<i>Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>			
	<i>Strateginen linjaus:3.3.9</i>						
Itämerihaasteen 80 toimenpiteen toteutumisen seuranta eri toimialalla ja konserniyhtiöissä (toimenpidettä)	TOT 2016	TAE 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
	Turussa käynnissä tai valmiina 70 toimenpidettä	75	75	75	Tavoitteet päivitetään v2018	Tavoitteet päivitetään v2018	Tavoitteet päivitetään v2018
Tavoitteen kuvaus: Kaupunki toimii aloitteellisesti Itämeren suojelussa Itämerihaasteen ja muiden kokonaisuuksien mukaisin toimenpitein. Ympäristönsuojelu koordinoi Itämerihaasteen toteuttamista kaupungin organisaatiossa ja seuraa toimenpideohjelmassa vuosille 2014 - 2018 esitettyjen toimenpiteiden toteutumista kaupunkiorganisaatiossa. Luku kertoo käynnissä olevien ja valmiiden toimenpiteiden lukumäärän. Lisäksi vuonna 2018 päivitetään toimenpideohjelma.							

Tavoite KH7: Maankäytön ja kiinteistökehityksen kumppanuusyhteistyö	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.3</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.1, 3.3.4, 3.3.5</i>			
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Yhteistyöhankkeina toteutettavat hankkeet (1km kv hyväksymät)			4	4	4	4	4
Konsulttitöinä valmisteltavien asemakaavojen osuus (kv hyväksymisvuoden mukaan)			15 %	15 %	20 %	25 %	30 %
Tavoitteen kuvaus: Yhteistyöllä tehostetaan kaupungin laadukasta kehittämistä ja kaupungin kiinteän omaisuuden kehittämistä houkuttelevammaksi. Joustavoitetaan kaavoitusta hyödyntäen kumppanien ja konsulttien asiantuntijuutta ja resursseja nykyistä laajemmin. Yhteistyöllä varmistetaan toteutuskelpoisuus jo kaavoitusvaiheessa. Tavoitteena on tehostaa kaupungin kiinteän omaisuuden luovutuksia ja nopeuttaa kohteen rakentumista.							

Tavoite KH8: Rakennusvalvonnan palvelulupaus	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.2</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>			
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Rakennusvalvonnan kaikkien lupien keskimääräinen käsittelyaika (80 %), vrk	38 vrk 90 % luvista		max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista
Rakennuslupien keskimääräinen käsittelyaika (80 % luvista), vrk			max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista
Toimenpidelupien keskimääräinen käsittelyaika (80 % luvista), vrk			max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista
Maisematyölupien keskimääräinen käsittelyaika (80 % luvista), vrk			max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista
Purkamislupien keskimääräinen käsittelyaika (80 % luvista), vrk			max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista

Sijoittuminen kymmenen suurimman kaupungin rakennusvalvonnan asiakastytyväsyysselvityksessä			Asiakastytyväsyyss vähintään kaupunkien keskiarvo	Asiakastytyväsyyss vähintään kaupunkien keskiarvo	Asiakastytyväsyyss vähintään kaupunkien keskiarvo	Asiakastytyväsyyss vähintään kaupunkien keskiarvo	Asiakastytyväsyyss vähintään kaupunkien keskiarvo
Tavoitteen kuvaus: Lyhyellä käsittelyajalla pyritään palvelemaan asiakkaita mahdollisimman hyvin. 80 % keskimääräistä käsittelyaikaa käytetään indikaattorina 10 suurimman kaupungin osalta.							

Tavoite KH9: Digitaaliset palvelut	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.3</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>			
Sähköisten lupahakemusten osuus (%) kaikista lupahakemuksista rakennusvalvonnassa	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
	21 %	15 %	35 %	35 %	40 %	45 %	50 %
Tavoitteen kuvaus: Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä. Vahvistetaan sähköisen asioinnin osuutta rakennusvalvonnan lupapalveluissa (eService).							

Tavoite KH10: Terveellinen ja turvallinen elinympäristö	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.2</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>			
Ympäristöterveydenhuollon suunnitelmallisten tarkastusten osuus vastaavista toteutuneista tarkastuksista	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
	55 %	66 %	lisääntyy	lisääntyy	lisääntyy	lisääntyy	lisääntyy
Elintarvikevalvonnan valtakunnallisen suunnitelman toteutuminen (%)	18 %		30 %	30 %	35 %	40 %	45 %
Terveydensuojelun valtakunnallisen suunnitelman toteutuminen (%)	97 %		90 %	90 %	90 %	90 %	90 %
Tavoitteen kuvaus: Keskeisenä tavoitteena on lisätä toiminnan suunnitelmallisuutta ja parantaa toiminnan kattavuutta ja vaikuttavuutta. Suunnitelmallisuus parantaa laatua lisäämällä kattavuutta, tarkastusten yhdenmukaisuutta ja toimijoiden tasapuolisuutta.							

Tavoite KH11: Materiaalikierrätys ja jätteiden hyötykäyttö	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.6			Muut toteutettavat linjaukset:			
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Yhdyskuntajätteestä hyödyntämiseen yhteensä	98,6 %		vähintään 98 %	vähintään 98 %	vähintään 98 %	vähintään 98 %	vähintään 98 %
Yhdyskuntajätteestä materiaali-hyödyntämiseen	18,7 %		kasvaa	kasvaa	kasvaa	kasvaa	kasvaa

Tavoitteen kuvaus: Jätehuollon yhteistyöalueella tavoitteena on minimoida jätteen loppusijoitus ja edistää materiaalikierrätystä sekä jätteiden hyötykäyttöä. Tiedot hyödyntämistä saadaan kerran vuodessa. Laskelmassa huomioidaan vain Lounais-Suomen jätehuolto Oy:n vastaanottoaikoille päätyvät yhdyskuntajätteet, ei esim. tuottajien järjestämää hyötyjätteiden keräystä.

4.3 Strategiset hankkeet (kh)

Strateginen hanke	Projekti	Vaihe	Hyötystavoitteet	Projektin tavoite ja tuotokset	Alku (P3)	Loppu P6	Strategiakytös	Lisätietoja
Kaupunkirakenne ja liikennejärjestelmä		P3 Projektin suunnittelun tarkentaminen (Toteutusvaihe)	Kaupunkirakennetta ja liikennejärjestelmää kehitetään pitkäjänteisesti, järjestelmällisesti sekä laaja-alaisesti.	- Koordinoita ja lisätä tietoa käynnissä olevista samantyyppisistä projekteista (esim. riippuvuudet) - Voidaan keskustella ongelmien ratkaisuista - Tunnistaa synergioita samantyyppisissä projekteissa (esim. hankintatarpeiden yhdistäminen) - Tunnistetaan tulevaisuuden kehittämistarpeita/projekteja	27.3.2017		3.3.1 Luodaan pohjaa kasvulle kehittämällä kaupunkia suurina aluekokonaisuuksina	Hanke toteuttaa seuraavia KYTON strategisia tavoitteita: kestävä yhdyskuntarakenne (kv), kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osuus kaikista liikkumiskuodoista (kv), kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen (kv) ja liikenneturvallisuus (kv). Katso projektit operatiivisista sopimuksista.
KYTO digitalisaatio		P3 Projektin suunnittelun tarkentaminen (Toteutusvaihe)	Sujuvoitetaan asiakaspalvelua avaamalla uusia palvelukanavia ja tehostetaan omien resurssien käyttöä.	- Koordinoita ja lisätä tietoa käynnissä olevista samantyyppisistä projekteista (esim. riippuvuudet) - Voidaan keskustella ongelmien ratkaisuista - Tunnistaa synergioita samantyyppisissä projekteissa (esim. hankintatarpeiden yhdistäminen) - Tunnistetaan tulevaisuuden kehittämistarpeita/projekteja	27.3.2017		3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä	Toteuttaa palvelujen digitalisointi -kärkihanketta. Katso projektit operatiivisista sopimuksista.
Pysäköintitoiminnan kehittäminen		P1 Hyötyjen arviointi (Valmisteluvaihe)	Saadon pysäköintitoiminta sujuvammaksi niin asiakkaan kuin kaupunginkin näkökulmasta. Sähköisten palvelujen ja toimintojen lisääminen.	Perustetaan kolme projektia, joita ryhdytään viemään eteenpäin. 1) Asukas-pysäköinnin kehittäminen 2) Pysäköintimittareiden uusiminen ja mobiilimaksamisen kehittäminen 3) Pysäköinninvalvonnan järjestelmän uusiminen/kehittäminen.	30.12.2016		3.3.10 Sujuvaa ja turvallista arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristön ja palvelukanavien suunnittelulla	Hanke liitetään Smart and Wise Turku –kärkihankkeeseen.

4.4 Strategiset maankäytön hankkeet (kh)

KESKUSTAN KEHITTÄMINEN -KÄRKIHANKE	Kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta lisätään luomalla edellytyksiä keskustan palvelurakenteen kehittämiseksi. Keskustan asemaa ja elinvoimaisuutta vahvistetaan kehittämällä keskustaa kaupunkilaisten yhteisenä ja viihtyisenä olohuoneena. Varmistetaan keskustan saavutettavuus ja liikkumisen sujuvuus kaikilla liikennemuodoilla sekä parannetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä. Keskustan kehittämisen kokonaisuus on osa Turun kaupungin keskustan kehittämisen kärkihanketta ja siihen liitettävää toteutus suunnitelmaa. Sisällöllisiä tavoitteita toteutusprojekteille tulee keskustan kehittämisen visiosta (visio julkaistu 14.8.2017).					<i>Strateginen linjaus: 3.3.2</i>
Fortuna -kortteli	Fortuna-korttelin alue kehitetään luovaa taloutta, kaupppaa ja matkailua palvelevaksi alueeksi. Ratkaistaan rakennusten suojelun ja täydennysrakentamisen pääperiaatteet perustuen ja toteuttaen alueen kokonaiskonseptia.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.1.5, 3.3.8</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS			
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Rakennusten myynti + 0,5, piharakenteiden suunnittelu -0,05	Rakennusten myynti + 0,5, piharakenteiden suunnittelu -0,05	Rakennusten myynti + 0,5 Korttelin sisäosien piharakenteiden toteutus -0,55			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Kauppatori	Kauppatorin miljöö kohotetaan arvoiseensa asuun. Tavoitteena on mm. parantaa rakenteiden, rakennusten ja valaistuksen laatua ja ulkonäköä ja järjestää toimintoja siten, että saavutetaan hyvin toimiva ja kaunis kauppatori. Pysäköinti on tarkoitus toteuttaa maan alle. Kauppiaskadun muuttaminen kävelypaikoiksi alueeksi ja Yliopistonkadun muuttaminen kävelyalueeksi myös Kauppatorin kohdalla parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.7</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Arkelologiset kaivaukset. Infran suunnittelu valmistuu. Toteutus käynnistyy -2,05	Arkelologiset kaivaukset. Infran suunnittelu valmistuu. Toteutus käynnistyy -2,05	Toteutus -3,0	Toteutus -6,5	Toteutus -9,0	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Mahdollisista verkostosiirroista vastaa hankkeen toteuttaja.	Mahdollisista verkostosiirroista vastaa hankkeen toteuttaja.				
Fabriikin alue (VR konepaja)	Kaupunkikeskustan ja kulttuurialueen laajentumisalue. Entisestä VR:n konepajarakennuksesta on kehkeytnyt merkittävä myös matkailua palveleva tapahtumapaikka ja yli 400 media-alan työpaikan keskittymä. Luovan talouden ja kulttuurin keskus. Logomon viereen toteutetaan uusi kerrostaloalue, Fabriikki, joka tarjoaa vetovoimaista keskusta-asumista noin 1300 asukkaalle. Yrjänänaukion arvokas puutaloympäristö rauhoittuu kun läpiajoliikenne vähenee Köydenpunojankaaren toteuttamisen myötä. Ratapihan yli rakennettavat sillat parantavat toteutuessaan merkittävästi kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä ja keskusta-alueen palveluiden saavutettavuutta.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.1.5, 3.3.1, 3.3.4</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS		

Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Veturikadun toteutus alkaa, louhintaa -0,5	Veturikadun toteutus alkaa, louhintaa -0,5	Maankäytösopimusmaksu 2/3; + 2,0. Veturikadun rakentaminen. Köydenpunojankadun toteutus alkaa -2,6	Köydenpunojankadun toteutus. Satakunnantien alun järjestelyt, -2,05		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)			Infran toteutus (aikaväli 2019-2020), -1,0			
Logomon silta ja parkki	Ratapihan ylittävä kävelysilta parantaa Logomon luovan talouden keskuksen ja uuden Fabriikki-asuinalueen kytkeä kaupungin keskusta ja mahdollistaa sujuvat yhteydet mm. keskustan hotelli- ja ravintolapalveluihin. Silta mahdollistaa myös pääsyn asemalaitureille, joka edistää matkojen yhdistämisketjuja. Ratapihankadun varren pysäköintitalon toteuttaminen palvelee sekä Logomoa että päärautatieaseman liityntäpysäköintiä. Pysäköintilaitos palvelee tulevaisuudessa myös Matkakeskusta.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.1.5, 3.3.1, 3.3.7</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS			
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Sillan rakentaminen -7,0	Sillan rakentaminen -7,0	Pysäköintitalon suunnittelu			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Linnanfältti	Linnanfältin alueen toteutuksen pääteemoja ovat kokeellinen puurakentaminen, kaupunkirakennetta eheyttävä ympäristöönsä sopeutuva täydennysrakentaminen, visuaalinen ja toiminnallinen kaupunkikeskustamaisuus, asumisen uudet muodot, hankkeen eri toimijoiden yhteistoiminta kehittämistyössä sekä vahvan omaleimaisen imagon ja identiteetin luominen alueelle arkkitehtonisesti modernin yleisilmeen ja ympäristötaiteen avulla. Uudisrakentamisella on tarkoitus vahvistaa historian ja olemassa olevan rakennuskannan antamia lähtökohtia.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.3, 3.3.5, 3.3.10, 3.3.4</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS			
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Tonttien luovutus, +2,5 Maaperän puhdistus -0,2 Infran toteutus, -0,45	Tonttien luovutus, +2,5 Maaperän puhdistus -0,2 Infran toteutus, -0,45	Tonttien luovutus + 2,5 Maaperän puhdistus -0,5 Infran toteutus -0,5	Infran toteutus -0,45		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Vesihuolto valmis	Vesihuolto valmis				
Turku Energian tontti	Turku Energian kortteli on jatkumo Linnankadun varren muille kehittämishankkeille - Harppuunakortteli ja Linnanfältti ja siten toteuttaa strategista tavoitetta luoda pohjaa kasvulle kehittämällä kaupunkia suurina kokonaisuuksina. Selvitetään säilyvän rakennuskannan uusia innovatiivisia käyttötarkoituksia ja mahdollisuuksia rakentaa alueelle uusia asuinrakennuksia. Aluetta kehitetään yhdessä Turku Energian ja TVT Asunnot Oy:n kanssa tavoitteena korttelin elinvoimaisuuden vahvistaminen ja kohtuuhintainen keskusta-asuminen merellisessä ympäristössä.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.4, 3.3.3, 3.3.5, 3.3.8</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Kaava voimassa. Infran suunnittelu. Johtojen ja laitteiden siirrot, -1,307	Kaava voimassa. Infran suunnittelu. Johtojen ja laitteiden siirrot, -1,307	Infran toteutus -0,21 Tonttien luovutus +4,5	Tonttien luovutus +4,5	Tonttien luovutus +4,5	

Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Kakola	Vetovoimainen jokirantaan tukeutuva, rakenteilla oleva keskustan täydennysrakentamisalue noin 1200 asukkaalle. Uudisrakentamisen ohella alueella edistetään vanhan rakennuskannan uudiskäyttöä sekä uuden ja vanhan innovatiivista yhteensovittamista. Entinen vankila-alue kytkee sen ympärillä olevat kaupunginosat toisiinsa, puistoinen mäki-alue lisää ympäröivien kaupunginosien viihtyisyyttä ja on läntisen keskustan oma keidas. Toteutuessaan funikulaari yhdessä förin kanssa parantaa alueen saavutettavuutta ja palvelee myös matkailua.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.2, 3.3.3, 3.3.5, 3.3.8</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Kakolan tornin asemakaavan muutos (MKS) KV, Infran suunnittelu, Funikulaarin rakentaminen -3,0 Infran toteutus, -0,9	Kakolan tornin asemakaavan muutos (MKS) KV, Infran suunnittelu, Funikulaarin rakentaminen -3,0 Infran toteutus, -0,9	Infran toteutus -0,9	Infran toteutus -1,0	Infran toteutus -0,5	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Vesihuolto valmis	Vesihuolto valmis				
Herrainkulma / Linnankatu 24	Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle, kehittää kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä tarjoamalla mm. houkuttelevia asuin- ja työpaikkaympäristöjä ja palveluja. Suunnittelun tavoitteena on myös vahvistaa jalankulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen asemaa keskusta-alueella. Selvitetään alueen erilaisia täydennysrakentamismahdollisuuksia keskustatoiminnoille kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa ympäristössä.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 2.3.7, 3.3.2, 3.3.5</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU				
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Maankäyttösopimus Asemakaava KV	Maankäyttösopimus Asemakaava KV				
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Matkakeskus (yhdistetään mahdollisesti Aninkaisten kokonaisuuteen)	Matkakeskushankkeen tavoitteena on vahvistaa Turun asemaa logistisena solmukohtana. Matkakeskus on osa Tunnin juna -hanketta. Matkakeskusajattelussa yhdistetään samaan palvelukokonaisuuteen kaikki niin kansainväliset, valtakunnalliset kuin kaupunkiseudunkin liikennemuodot. Hanketta toteutetaan kaupunginhallituksessa erikseen määritellyllä palvelukonseptilla ja sisällöllä sekä päätöksessä asetettavien yksityiskohtaisemmin tavoittein. Matkakeskus edesauttaa kestävän liikenteen ja liikkumisen kaupunkirakenteellisia edellytyksiä. Matkakeskuksen hanketta edistetään osana keskustan kehittämisen kärkihanketta. Sen tulee tukea keskustan elinvoiman vahvistamista yhdessä Aninkaisten ja Puutorin alueiden kehittämisen kanssa.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.1, 3.3.7</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Selvitykset	Selvitykset	Selvitykset	Asemakaavaluonnos	Asemakaavaehdotus	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

Turku Ratapiha -hanke	Tavoitteena on luoda edellytykset huomattavalle vetovoimakohteelle, joka sisältää tapahtuma-, liikunta- sekä urheilutoiminnot ja muu elämyksellisyyttä ja hyvinvointia tukevat käyttötarkoitukset sekä asuminen. Sisällössä keskeisiä tavoitteita ovat myös hankkeen kytkeminen tukemaan pohjoisen kasvuvyöhykkeen kehitystä sekä siihen liittyviä tunnin juna- hanketta ja seudullista liikennejärjestelmätöitä. Hankkeesta tullaan yhteistyöllä luomaan myös innovaatioalusta kaupungin smart and wise -kärkihankkeen mukaiseen kehittämiseen, johon keskeisinä osina liittyvät digitalisaatio-, ilmasto- ja hiilineutraalisuustavoitteet. Hankeella toteutetaan osaltaan Keskustan kehittämisen kärkihanketta.					
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI	UUSI				
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavaaluonnos	Asemakaavaaluonnos	Asemakaavaehdotus	Maankäyttösopimus Asemakaava KV		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Österblad	Selvitetään alueen erilaisia täydennysrakentamismahdollisuuksia keskustatoiminnoille kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa ympäristössä. Toteuttaa strategista tavoitetta painottamalla kasvua keskustaan.				<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.2, 2.3.7</i>	
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU			
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavaaluonnos Asemakaavaehdotus	Asemakaavaaluonnos Asemakaavaehdotus	Maankäyttösopimus Asemakaava KV			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Forum kortteli	Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti kehittää kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä.				<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.3</i>	
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI/ SUUNNITTELU	UUSI/ SUUNNITTELU				
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Maankäyttösopimus Asemakaava KV	Maankäyttösopimus Asemakaava KV				
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Keskustan pyörätiet					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.6, 3.3.7</i>	
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI / TOTEUTUS+SUUNN.	UUSI / TOTEUTUS+SUUNN.	TOTEUTUS+SUUNN.	TOTEUTUS+SUUNN.	TOTEUTUS+SUUNN.	

Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus+suunn. -1,06: -Puutarhakatu välillä Koulukatu-Humalistonkatu -Kivenhakkaajanpolku -Kaskenkadun pyöräkaistat	Infran toteutus+suunn. -1,06: -Puutarhakatu välillä Koulukatu-Humalistonkatu -Kivenhakkaajanpolku -Kaskenkadun pyöräkaistat	Infran toteutus+suunn. -1,96: -Itäisen Pitkädän pyöräkaistat -Vatselankatu-Uraputki -Uudenmaankatu	Infran toteutus -1,2: -Puutarhakatu välillä Koulukatu-Aurakatu -Rehtorinpellonk. -Vatselankatu	Infran toteutus -1,0: -Itäinen Rantakatu, keskusta -Aurakatu-Torninkatu	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Ruusukortteli (TVT)	Ruusukorttelin asemakaavassa selvitetään erilaisia täydennysrakentamismahdollisuuksia tavoitteena lisätä kohtuuhintaista keskusta-asumista monipuolisten palveluiden äärellä. Sujuvan arjen ja yhteisöllisyyden edistämiseksi alueelle tavoitellaan myös palveluja eri-ikäisille.				<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.5, 3.3.2, 3.3.10</i>	
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTETUS	TOTEUTUS		
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Päiväkodeille väistö/ uudet tilat	Päiväkodeille väistö/ uudet tilat	Päiväkodeille väistö/ uudet tilat	Tonttien luovutus +5,0		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Telakkaranta	Rakenteilla oleva vetovoimainen merellinen keskustan täydennysrakentamisalue noin 900 asukkaalle. Uudisrakentamisen ohella alueella edistetään vanhan rakennuskannan uudiskäyttöä sekä uuden ja vanhan innovatiivista yhteensovittamista. Entinen telakka-alue kytkee sen ympärillä olevat kaupunginosat toisiinsa; jokirantaan toteutettava arki- ja työmatkaliikennettä palveleva jalankulku- ja pyöräilyreitti edistää terveydelle tärkeää hyötyliikuntaa.				<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.9, 3.3.8, 3.3.7</i>	
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS		
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutusta -0,05	Infran toteutusta -0,05	Infran toteutusta -0,05	Infran toteutusta -0,05		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

AURAJOEN RANNAT	Kytkeytyy Turun keskustan kehittämisen kärkihankkeeseen. Vision pohjalta laaditun toteutussuunnitelman kautta kytkeytyviä toteutusprojekteja liitetään osaksi tätä kokonaisuutta. Hankekokonaisuudella tavoitellaan keskustan Aurajoen varren palveluiden kehittämisen edellytysten parantamista sekä tuetaan mahdollisuuksia palveluiden kehittämiseen.				<i>Strateginen linjaus: 3.3.2</i>	
Tilannekatsaus ja kehittämissuunnitelma	Selvitetään Aurajokeen kytkeytyvän infra ja infraan kytkeytyvien palveluiden kokonaistilanne.				<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia</i>	
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI / HANKEHARKINTA	UUSI / HANKEHARKINTA				
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Tilannekatsaus / Kehittämissuunnitelman laatiminen, -0,05	Tilannekatsaus / Kehittämissuunnitelman laatiminen, -0,05				

Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Agrikolankadun Aurajoen rantaväylä						<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI	UUSI				
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)				infran toteutus -2,0		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

TURUN KAMPUS JA TIE-DEPUISTO -KÄRKIHANKE	Kupittaa - Itäharju aluetta kehitetään osana Turun kampus ja tiedepuisto kärkihanketta. Kokonaisuudella tavoitellaan sekoitettua kaupunkirakennetta. Alue tarjoaa kehittämälustan asumisen, liikenteen, palveluiden ja elinkeinojen kehittämiselle. Aluetta toteutetaan uusilla verkostomaisilla toimintatavoilla. Alueelle luodaan toiminnaltaan aktiivista ja toiminnoltaan monipuolista kaupunkiympäristöstä. Tavoitteena on yhdistää Kupittaa ja Itäharjun alueet yhtenäiseksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi, jolloin suunnittelussa tutkitaan Kupittaa ja Itäharjun alueen kokonaisvaltaista yhdistämistä sillalla, kansiratkaisulla tai rakennuksin. Alueelle luodaan kampuksen ja tiedepuiston sijoittumis- ja investointimahdollisuuksia luovia osakokonaisuuksia, jotka tukevat kärkihankkeen osana laadittavan masterplanin tavoitteita. Kokonaissuunnittelu sovitetaan yhteen alueen visiotyön yhteydessä laaditun masterplanin kanssa. Tavoitteena sekoitettu kaupunkirakenne. Masterplanin konseptitarkasteluun perustuen alueen rakentamisen volyyymi tulee olemaan n. 750 000 - 1 000 0000 k-m2.					<i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>
KUPITTA - ITÄHARJU (OSA KAMPUS JA TIEDEPUISTO -KÄRKIHANKE)						
Itäharjun liittymä	Mahdollistetaan Itäharjun teollisuusalueen liittäminen Helsingin moottoritien katualueeseen alueen toimivien liikennetarkaisujen luomiseksi. Samalla tarkastellaan ympäröivää maankäyttöä.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.4, 3.3.7</i>
Huom. kohdistus ja nimikemuutos. Korvaa Itäharjun aloituskorttelin.	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI/ SUUNNITTELU	UUSI/ SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS		
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavaehdotus Infran suunnittelu, -0,04	Asemakaavaehdotus Infran suunnittelu, -0,04	Asemakaava KV Liittymän toteutus -045			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Itäharjun kärki ja Kupittaa kansi	Tavoitteena on yhdistää Kupittaa ja Itäharjun alueet yhtenäiseksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi, jolloin suunnittelussa tutkitaan Kupittaa ja Itäharjun alueen kokonaisvaltaista yhdistämistä sillalla, kansiratkaisulla tai rakennuksin. Maankäyttö tarkastellaan perustuen visiotyön yhteydessä laadittuun masterplanin ja siitä johdettuun yleissuunnitelmaan.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.4, 3.3.10</i>

Huom. Korvaa Kupittaaan kampuskorttelin ja (AMK Kampus ja Itäharjun silta) kokonaisuuden	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI/ SUUNNITTELU	UUSI/ SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU		
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Kilpailu Asemakaavaluonnos	Kilpailu Asemakaavaluonnos	Asemakaavaehdotus	Maankäyttösopimukset Asemakaava KV		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Voimakatu	Tutkitaan ja mahdollistetaan Itäharjun teollisuusalueen joukkoliikenteen kytkeytyminen (joukkoliikenneakseli) muuhun liikenneverkkoon. Suunnittelun pohjana raitiotielinjaus. Liitetään tarkasteluun liikenneakseliin sitoutuvan maankäytön suunnittelu. Sekoitettua kaupunkirakennetta. Maankäyttö tarkasteluun perustuen visiotyön yhteydessä laadittuun masterplaniin ja siitä johdettuun yleissuunnitelmaan.				<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.10, 3.3.10</i>	
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI	UUSI	SUUNNITTELU			
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)			Asemakaavan valmistelu	Asemakaava KV		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Pääskyvuorenrinne	Tavoitteena on toteuttaa uusi asuinalue, jonka yhteydessä tulee tarkastella alueen liittyminen olemassa olevaan katu-, kävely- ja pyörätieverkkoon. Jaanipuiston merkitystä alueelle tulee vahvistaa. Suunnittelualueen maapohja on kokonaan kaupungin omistuksessa				<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.5, 3.3.4</i>	
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	YLLÄPITO	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus, -1,8 Tonttienluovutus, +1,6	Infran toteutus, -1,8 Tonttienluovutus, +1,6	Infran toteutus -1,5 Tonttien luovutus + 1,6	Infran toteutus -0,4 Tonttien luovutus, + 1,6	Tonttien luovutus, +1,6	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus,-0,5	Infran toteutus,-0,5				

SKANSSI	Skanssin alue on nimetty kaupungin strategiseksi hankkeeksi (Kh 5.11.2012 § 509). Tavoitteena on toteuttaa vetovoimainen kestävä kehityksen periaattein toimiva monipuolinen asuinalue. Alueen sivuitse suunniteltu raitiotielinjaus mahdollistaa tiiviin maankäytön ja liikenteen tukeutumisen tehokkaaseen joukkoliikenteeseen. Alueelle suunnitellaan uusiutuvaa energiaa hyödyntäviä ratkaisuja. 2012 laaditussa yleissuunnitelmassa alueelle mahdollistetaan noin 350.000 - 400.000 kerrosalaneliometriä asuinrakentamista sekä koulu- ja työpaikkatiloja. Uusia asukkaita alueelle tulisi noin 7.000 - 8.000.					<i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>
Skanssin keskuspuisto (huom. nimikemuutos eli entinen Skanssinkatu etelä)	Tavoitteena on Skanssin keskuspuiston virkistysalueen sekä Skanssinkadun päätyyn sijoittuvan kerrostalo- ja palvelukorttelin suunnittelu ja toteuttaminen. Skanssin keskuspuiston virkistysalue toimii alueen sydämenä ja on Skanssin keskeisiä vetovoimatekijöitä. Virkistysalueen läpi kulkevilla jalankulku-, pyöräily- sekä hulevesireiteillä on keskeinen rooli kaupunginosan teknisen toimivuuden kannalta.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia: 3.3.4, 3.3.5</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaava KV Infran suunnittelu ja toteutus (viiheralueet), -0,3	Asemakaava KV Infran suunnittelu ja toteutus (viiheralueet), -0,3	Tonttien luovutus + 1,0 Infran toteutus -1,27 Päiväkodin mahdollistaminen/toteutus	Infran toteutus	Tonttien luovutus +4 Infran toteutus	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Itäskanssi	Itä-Skanssin läpi kulkevan joukkoliikennepainotteisen kadun varteen sijoittuu suuri osa Skanssin tulevasta asuinrakentamisesta. Tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa kestävä kehityksen periaattein toimiva monipuolinen asuinalue palveluineen. Alueen keskelle sijoittuu Skanssin monitoimitalo.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.4, 3.3.6, 3.3.7</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU/TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Monitoimitalon tarveselvitys Maankäyttösopimus Asemakaava KV Infran suunnittelu -0,05	Monitoimitalon tarveselvitys Maankäyttösopimus Asemakaava KV Infran suunnittelu -0,05	Infran suunnittelu Toteutus	Monitoimitalon hankesuunnittelu Infran toteutus -2,396	Tonttien luovutus Infran toteutus -1,4	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)			Infran suunnittelu	Infran toteutus		
Skanssinkatu länsi (Treston)	Skanssinkatu länsi yhdistää asumista ja työpaikkoja. Yritystoiminta alueella jatkuu samalla kun uusien työpaikkojen syntyminen alueelle mahdollistetaan. Alueelle sijoitetaan myös asumista. Alueelle on tavoitteena suunnitella ja toteuttaa kestävä kehityksen periaattein toimiva monipuolinen alue.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.3, 3.3.6</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI/ SUUNNITTELU	UUSI/ SUUNNITTELU	SUUNNITTELU			
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavaehdotus	Asemakaavaehdotus	Maankäyttösopimus Asemakaava KV			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

LINNAKAUPUNKI	Linnakaupungin alueen kokonaistavoite on kehittää siitä uusi kaupunginosa. Alueelle tavoitellaan yhteensä noin 10 000 - 15 000 uutta asukasta. Työpaikka- ja elinkeinoelämälle tavoitellaan noin 450 000 kerrosneliömetrin kaavavarantoa. Alueelle toteutetaan tarvittavat peruspalveluverkon toiminnot sekä kaupalliset palvelut. Alueelle tullaan muodostamaan nykyaikaiset joukkoliikenteen ja kevyenliikenteen verkostot. Linnakaupungin tavoitteena on luoda alueesta vetovoimainen kohde niin asukkaiden kuin elinkeinoelämän näkökulmasta. Toimiva, turvallinen kestävä liikunnan ympäristö. Korkeatasoinen arkkitehtuuri ja laadukkaat julkiset kaupunkitilat. Kantakaupunkimaisen keskustan laajentumisalueen toteuttaminen. Monimuotoinen sekoittunut kaupunkirakenne. Asuntorakentamisen monipuolinen ja laadukas toteuttaminen. Kiinteistöautomaation kehittämisen edellytysten turvaaminen. Osin korkeaa, laadukasta rakentamista.					<i>Strateginen linjaus: 3.3.1, 3.3.4</i>
Kirstinpuisto	Tavoitteena on kaupunkikeskustan laajentaminen ja merellisen kaupunkikeskustan kehittäminen kumppanin kanssa Linnakaupungin osayleiskaavan pohjalta. Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle, kehittää kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä tarjoamalla mm. houkuttelevia asuin- ja työpaikkaympäristöjä kävely- ja pyöräilyetäisyydellä kaupungin keskustasta.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia: 3.3.5, 3.3.7</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaava KV Maankäyttö Sopimus Infrasuunnittelu, -0,3 Infran toteussuunnittelu	Asemakaava KV Maankäyttö Sopimus Infrasuunnittelu, -0,3 Infran toteussuunnittelu	Infran toteussuunnittelu Infran toteutus -0,7 Tonttien luovutus + 1,5	Infran toteussuunnittelu Infran toteutus -0,4 Tonttien luovutus + 1,5	Infran toteutus -0,1 Tonttien luovutus + 1,5	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infrasuunnittelu, -0,05	Infrasuunnittelu, -0,05				
Herttuankulma	Veden läheisyys lisää kaupungin vetovoimaisuutta. Alueelle on tarkoitettu sijoittaa palvelukeskus entisen tupakkatehtaan rakennuksen yhteyteen ja kerrostaloaltainen asuinalue yli 4000 asukkaalle. Alueen pinta-ala on noin 8 ha ja se on suurelta osin kaupungin omistuksessa.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.9, 3.3.8, 3.3.7</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaava lainvoimainen Infran suunnittelu, Johtojen siirrot -1,1	Asemakaava lainvoimainen Infran suunnittelu, Johtojen siirrot -1,1	Infran toteutus -0,65	-0,25	-2,0	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran suunnittelu -1,0	Infran suunnittelu -1,0	Infran toteutus			
Vaasanpuisto	Tavoitteena on kaupunkikeskustan laajentaminen ja merellisen kaupunkikeskustan kehittäminen entiselle jätevedenpuhdistamon alueelle. Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle, kehittää kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä tarjoamalla mm. houkuttelevia asuin- ja työpaikkaympäristöjä ja monipuolista asumista kävely- ja pyöräilyetäisyydellä kaupungin keskustasta. Veden läheisyys lisää kaupungin vetovoimaisuutta. Alueen osayleiskaava mahdollistaa korkean rakentamisen. Alueella on merkittävä pilaantuneiden maiden ongelma johon on löydettävä taloudellisesti kannattava toteutusmalli.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.4, 3.3.5, 3.3.9</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Selvitykset	Selvitykset	Uusi asemakaavaluonnos Infran esisuunnittelu	Asemakaavaehdotus	Asemakaava KV Infran suunnittelu 0,025	

Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)				Infran suunnittelu -0,03		
Harppuunakortteli	Tavoitteena on kaupunkikeskustan laajentaminen ja merellisen kaupunkikeskustan kehittäminen. Kumppanuuskaava. Asuntotuotantoa.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.7, 3.3.4, 3.3.9</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI/YLLÄPITO	UUSI/YLLÄPITO				
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Hulevesilinjojen rakentaminen, -0,25	Hulevesilinjojen rakentaminen, -0,25	Pintarakenteiden toteutus, -0,105	-0,23		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Linnan makasiinit	Tavoitteena on kaupunkikeskustan laajentaminen ja merellisen kaupunkikeskustan kehittäminen kumppanin kanssa. Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle, kehittää kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä tarjoamalla mm. houkuttelevia asuin- ja työpaikkaympäristöjä kävely- ja pyöräilyetäisyydellä kaupungin keskustasta.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI	UUSI	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU		
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Selvitykset	Selvitykset	Selvitykset, kumppanin valinta, asemakaavaluonnos	Asemakaavaehdotus	Asemakaava KV	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

LOGICITY	Logistiikan ja tuotannollisten toimialojen LogiCity on yksi kaupungin maankäytön painopistealueista. Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle luomalla uusia teollisuus- ja logistiikan työpaikka-alueita lentokentän yhteyteen. Tavoitteena on myös mahdollistaa Toijalan radan hyödyntämistä osana siihen rajoittuvien teollisuuskorttelien toimintaa. Ajankäytämällä alueella olevien teollisuuskorttelien asemakaavat luodaan edellytykset kysyntää vastaavalle kaupungin omistuksessa olevalle elinkeinotonttitarjonnalle.					<i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>
Vaiste (ent. Maa-ainespuisto)	Maa-ainespuiston asemakaava-alueella tavoitteena on ensisijaisesti laajan ylijäämämassojen sijoituspaikan sekä muiden maa-ainesten käsittelyä ja varastointia mahdollistavan alueen sijoittaminen Saramäkeen. Aluetta laajennetaan koskemaan Vaisten aluetta. Muutoksella mahdollistetaan laajemman kokonaisuuden ja tätä kautta logistiikka ja työpaikatonttitarjonnan edellytykset.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.1.3, 3.3.4, 3.3.7</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran suunnittelu ja toteutus, -0,57	Infran suunnittelu ja toteutus, -0,57	Infran suunnittelu ja toteutus -0,55	Infran suunnittelu ja toteutus -0,5	Infran toteutus	

Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Mustasuo	Mustasuon asemakaava-alueella tavoitteena on mahdollistaa Toijalan radan hyödyntämistä osana siihen rajoittuvien teollisuuskortteleiden toimintaa. Mustasuon kaava-alueen toteuttaminen lisää kaupungin omistuksessa olevaa elinkeinotonttitarjontaa.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.1.3, 3.3.4, 3.3.7</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Maankäyttösopimus Asemakaava KV	Maankäyttösopimus Asemakaava KV		Infran suunnittelu	Infran toteutus	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)				Infran suunnittelu	Infran toteutus	

BLUE INDUSTRY PARK	Tavoitteena on suunnitella Pernoon meri- ja metalliteollisuuden keskittävää tuotannollista kohdetta. Aluekokonaisuus, joka on yksi viidestä strategisista maankäytön hankkeesta ja muiden ohella tukee Turun asemaa osana pohjoista kasvukäytävää. Alueen kehittämistä koordinoidaan kehittämissuunnitelman pohjalta.					<i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>
Väyläinvestoinnit	Mahdollistetaan alueen uudet liittymäjärjestelyt. Erillinen päätös.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI / TOTEUTUS	UUSI / TOTEUTUS	TOTEUTUS			
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Telakan liittymän asemakaava KYLK Telakan uusi katuyhteys suunnittelu ja toteutus -2,0	Telakan liittymän asemakaava KYLK Telakan uusi katuyhteys suunnittelu ja toteutus -2,0	Telakan uusi katuyhteys toteutus, -1,3	-0,465		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

HALISTENVÄYLÄ	Halistenväylän hankekokonaisuus muodostuu kahdesta eri projektista eli Koroistenkaaresta ja Koroisista. Koroistenkaaren projektissa on tavoitteena muuttaa Koroistenkaaren ja Ohitustien väliin jäävän asemakaavoittamaton alue pääosin liiketie- ja toimistorakennusten alueeksi, joka liitetään olemassa olevaan katuverkoston Koroistenkaaren tietä jatkamalla Topinojan tieliittymään saakka. Koroisten projektissa tavoitteena on mahdollistaa uuden katuyhteyden rakentaminen Markulantieltä Halistensillalle sekä tämän kadun yhdistäminen Koroistenkaareen. Tarkoituksena on myös mahdollistaa uudisrakentaminen soveltuvilla alueilla sekä luoda edellytyksiä jokivarren aktiivisemmalle virkistyskäytölle. Hankkeeseen liittyy myös uuden siirtolapuutarha-alueen toteutuksen mahdollistaminen joka toteutetaan erillisenä asemakaavallisena tarkasteluna.					<i>Strateginen linjaus: 3.3.7</i>
Koroistenkaari	Tavoitteena on muuttaa Koroistenkaaren ja Ohitustien väliin jäävän asemakaavoittamattoman suurelta osin kaupungin omistuksessa oleva alue pääosin liiketie- ja toimistorakennusten alueeksi. Uusi alue liitetään olemassa olevaan katuverkoston Koroistenkaaren tietä jatkamalla Topinojan tieliittymään saakka. Tarkoituksena on myös selkiyttää alueen ulkoilu- ja virkistysreitistö. Samalla tutkitaan Kaarinan kaupungin puolelle sijoittuvan tuotanto- ja liiketiealueen liittämistä katuverkoston Turun kautta.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.1.3, 3.3.4</i>

Huom. Koroistenkaaren jatkeen toteuttaminen osana kehäväylää riippuu Koroisten toteutusaikataulusta	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	SUUNNITTELU/TOTEUTUS	SUUNNITTELU/TOTEUTUS	TOTEUTUS			
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	katusuunnittelu valmis Infran toteutus alkaa, Varikkokatu ja Sarvankatu -0,95	katusuunnittelu valmis Infran toteutus alkaa, Varikkokatu ja Sarvankatu -0,95	Infran toteutus, Varikkokatu ja Sarvankatu -0,75			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus, -0,7	Infran toteutus, -0,7	Infran toteutus - 0,4			
Koroinen	Liikenteellisesti tavoitteena on mahdollistaa uuden katuyhteyden rakentaminen Markulantieltä Halistensillalle sekä tämän kadun yhdistäminen Koroistenkaareen. Samalla Gregorius XI:n tien liikennejärjestelyjä kehitetään. Vanhan Tampereentien ja rautatien tasoristeyksen tilalle suunnitellaan alikulkua nykyistä tasoristeystä etelämmäksi. Vanhan Maarian Kirkkosillan on tarkoitus jäädä kevyen liikenteen käyttöön. Rautatien osalta kaavoituksen yhteydessä selvitetään kaksirataistamista sekä mahdollisten paikallisiinapysäkkien sijoittumista alueella. Tavoitteena on mahdollistaa uudisrakentaminen soveltuvilla alueilla sekä luoda edellytyksiä jokivarren aktiivisemmalle virkistyskäytölle. Alue on kaupungin omistuksessa.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.4, 3.3.5</i>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavan valmistelu, -0,1	Asemakaavan valmistelu, -0,1	Asemakaava KV, Infran yleissuunnittelu -0,1	Infran suunnittelu -0,1	Infran suunnittelu	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)				Infran suunnittelu	Infran suunnittelu	
Koroisten siirtolapuutarha	Mahdollistetaan siirtolapuutarhatoimintojen toteutus alueelle.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.2, 3.3.3</i>
Huom. Siirtolapuutarha on irroitettu Koroisten kokonaisuudesta omaksi kaavaksi.	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI/SUUNNITTELU	UUSI/SUUNNITTELU				
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaava KV/Tekniikan ja alueen slu	Asemakaava KV/Tekniikan ja alueen slu	Toteutus	Luovutus		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

RUNKOBUSSILINJASTO	<p>Turun kaupungin strategia jatkuu vuoteen 2040 ja Turun kaupunkiseudun rakennemalli vuoteen 2035. Myös kaupungin kärkihankkeet katsovat vahvasti tulevaisuuteen. Turun seudulla on kehitetty määrätietoisesti uutta seudullista joukkoliikennettä, Föliä. Kesällä 2014 toteutettu muutos toi suuria parannuksia lippujärjestelmään ja matkustajainformaatioon. Joukkoliikennejärjestelmän ydin - bussilinjasto - vaatii kuitenkin vielä kehittämistä ja muutoksia, jotta joukkoliikenteen kulkutapaosuutta sekä kaupunkiseudun viihtyisyyttä ja vetovoimaa saadaan kehitettyä kaupungin linjausten mukaisesti. Toteuttaa MAL-sopimusta.</p> <p>Runkobussilinjasto hankekokonaisuuden tavoitteet kh päätöksen 8.8.2016 mukaisesti;</p> <ul style="list-style-type: none"> - joukkoliikenteen runkolinjaston edellyttämien etuuksien toteuttamissuunnitelma laaditaan vuoden 2016 loppuun mennessä - toteuttamissuunnitelman perusteella joukkoliikennekatu- ja etuusjärjestelyt sekä liikennevaloetuedet toteutetaan taloussuunnitelmakaudella 2017 - 2020 talousarvion raameissa - linjastouudistus toteutetaan yhdellä kertaa vuonna 2020 - linjastouudistus perustuu Kauppatorin kautta kulkeviin runkolinjoihin sekä keskustan ulkopuolelle toteutettavaan kehärunkolinjaan - täydentävän linjaston roolia selkeytetään perustuvaksi entistä enemmän syöttöyhteyksiin - laskelma liikennöinnin lisäämisestä aiheutuvista kustannuksista tuodaan kaupunginhallituksen käsittelyyn vuoden 2018 loppuun mennessä 					<p><i>Strateginen linjaus: 3.3.7</i></p>
						<p><i>Toteuttaa myös strategia linjauksia</i></p>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI/ SUUNNITTELU	UUSI/ SUUNNITTELU	SUUNNITTELU/ TOTUETUS	TOTEUTUS		
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	joukkoliikennekaistojen suunnittelu, -0,05	joukkoliikennekaistojen suunnittelu, -0,05	joukkoliikennekaistojen toteutus joukkoliikennekatujen suunnittelu pysäkkijärjestelyt, -0,5	joukkoliikennekaistojen toteutus joukkoliikennekatujen toteutus pysäkkijärjestelyt, -0,65		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

TOPINPUISTO	<p>Topinpuiston alueen kasvavaa kiertotalousliiketoimintaa edistetään maankäytön ratkaisulla. Topinpuistossa kehitetään vanhasta kaatopaikka-alueesta nykyajan haasteisiin vastaavaa kiertotalouskeskusta. Visiona on tehdä Turusta nollajäte-alue, mikä merkitsee täydellistä siirtymistä jo nyt vähäisestä jätteen loppusijoituksesta kaikkien materiaalien hyötykäyttöön. Alueelle on koottu materiaali-kiertotalouden yritysten keskittymä ja sitä vahvistetaan edelleen kehittämiskumppanuuksien ja vaikuttavien pilottihankkeiden kautta. Kiertotalouden kehitystyö on myös osa Turun kaupungin Smart and Wise -kärkihanketta. Hanke toteuttaa Kaupunkiympäristötoimialan strategisen sopimuksen tavoitetta KH11: materiaali-kierrätys ja jätteiden hyötykäyttö.</p>					<p><i>Strateginen linjaus: 3.3.6</i></p>
						<p><i>Toteuttaa myös strategia linjauksia</i></p>
	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	Kaavatalous netto milj. €

Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	UUSI	UUSI	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU		
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Selvitykset, kaavaluonnos	Selvitykset, kaavaluonnos	Asemakaavaehdotus Infran suunnittelu	Asemakaava KV		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

4.7 Infrastruktuurin ylläpito (kh)

1.000 €	TOT 2016	TAM 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tavoitetasot yhteensä (sis. tulot ja palkat)	24.435	24.174	25.168	23.468	22.388	22.990	23.607

Lisätietoja: Kaupunkiympäristötoimiala tilaa yleisten alueiden, katu- ja viheralueiden ylläpitotyöt valtakunnallisten hoito- ja kunnossapitoluokitusten mukaisesti. Ylläpito käsittää sekä talvi- että kesäaikaisen hoidon ja kunnossapidon. Ylläpitotöiden tilaaminen perustuu kolmeen tuotekokonaisuuteen, jolla haetaan kaupunkien välistä kustannustenvertailun mahdollisuutta:

Perustuotteet (12,320 milj. euroa) sisältävät pakolliset lakisääteiset tehtävät ja muut välttämättömät hoitoon liittyvät tehtävät. Perustuotteita ovat talvihoito, viheralueiden hoito, liikennealueiden hoito, puhtaanapito sekä kalusteiden, varusteiden ja rakenteiden hoito.

Erillistuotteet (8,540 milj. euroa) sisältävät muut tehtäväkokonaisuudet sekä kunnossapitotyöt. Kunnossapitotöillä pyritään hillitsemään korjausvelan kasvua. Erillistuotteita ovat katu- ja viheralueiden kunnossapitotyöt, talvihoidon erillistuote, lumen kuljetus ja lumensijoituspaikat, kunnossa- ja puhtaanapidon erillistuote, ilkivalta ja tapahtumat, leikkipaikkojen hoito ja kunnossapito, talousmetsien hoito, ulkoilusaaret, erityisalueiden hoito, laiturit, venepaikat, vesiväylät, ulkovalaistus ja liikennevalot.

Erityistuotteet (2,608 milj. euroa) sisältävät kaupunkikohtaisia tehtäviä ja palveluita, jotka eivät ole normaaleja ylläpitotehtäviä, mm. Föri, liikennekeskus ja katulämmityksen kustannukset. Erityistuotteisiin sisältyy myös infrapalveluiden ylläpitoyksikön yleiskustannukset.

Perus- ja erillistuotteilla on tuotekortit, joissa on määritelty sekä laatuun että määräaikoihin liittyvät vaateet. Kaikilla tuotteilla on oma kustannus seurantansa. Yksilöidymät tuotekuvaukset ja budjetit sisältyvät operatiiviseen sopimukseen. Hoitoluokituksia tarkastetaan katu- ja viheralueilla vuosittain.

5.1 Henkilöstön työhyvinvointi (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Ohjelman alatavoite	Kaupungin tavoite 2018	Toimialan TAE 2018	Toimialan TA 2018
Turussa jokaisen tulee voida kokea, että työ lisää hyvinvointia	Työssä jaksamista tukeva työnantajapolitiikka	Sairauspoissaolot alle suurten kaupunkien keskiarvon Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä laskenut	Sairauspoissaoloprosentti 3,0-4,0 % Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä laskenut	Sairauspoissaoloprosentti 3,0-4,0 % Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä laskenut
Aktiivinen osaamisen ennakointi	Strategisesti ohjattujen kehityskeskusteluiden käyminen Täydennyskoulutuksen riittävyys ja oikeellisuus	Osaamisesta on keskusteltu vuosittain: Keskitettyyn järjestelmään rekisteröidyt kehityskeskustelut Koulutus on tarvetta vastaavaa ja suunnitelmallista: Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä / vakituinen työntekijä	Keskitettyyn järjestelmään rekisteröityjen yksilö- tai ryhmäkehityskeskusteluiden määrä on suurempi kuin kaupungissa keskimäärin Koulutussuunnitelman mukaisten rekisteröityjen koulutuspäivien määrä / vakituinen työntekijä	Keskitettyyn järjestelmään rekisteröityjen yksilö- tai ryhmäkehityskeskusteluiden määrä on suurempi kuin kaupungissa keskimäärin Koulutussuunnitelman mukaisen rekisteröityjen koulutuspäivien määrä / vakituinen työntekijä
Turku on vetovoimainen työnantaja	Taloudellisesti vastuullinen palveluiden tuottaminen	Työvoiman käyttö pysyy ennallaan tai laskee edellisestä vuodesta: HTV (ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita) Turun vetovoimaisuus työnantajana näkyy työvoiman saatavuudessa: Hakemuksia / työpaikka (Kuntarekry)	Kaupunkiympäristötoimialan HTV:n tavoite asetetaan sopimuksen kohdassa 3.1: Maltillinen lisäys kaupungin kasvun edistämiseksi Turun vetovoimaisuus työnantajana näkyy työvoiman saatavuudessa: Hakemuksia / työpaikka (Kuntarekry)	Kaupunkiympäristötoimialan HTV:n tavoite asetetaan sopimuksen kohdassa 3.1: Maltillinen lisäys kaupungin kasvun edistämiseksi Turun vetovoimaisuus työnantajana näkyy työvoiman saatavuudessa: Hakemuksia / työpaikka (Kuntarekry)

6.1 Tiedoksi annettavat tunnusluvut (kh)

Tunnusluku	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
VOLYYMI								
Hyväksytyt asemakaavat yhteensä (lkm), merkittävät (kv)	12	9	19	11	15	13	12	
Hyväksytyt asemakaavat yhteensä (lkm), vähäiset (ltk)	12	7	4	8	7	8	11	
Hyväksytytjen asemakaavojen (kv) sisältämä uuden ja käyttötarkoituksenmuutoksen alaisen kerrosalan lisäys yhteensä (kem2)	258.505	56.015	155.635	209.790	267.080	253.750	526.250	
- pientalot (AO, AP)	92.425	7.100	31.620	21.860	17.140	51.270	7.940	
- kerrostalot (AK)	10.300	7.350	76.965	101.730	137.540	54.280	7.600	
- elinkeinot, palvelut	155.780	41.565	47.050	86.200	112.400	148.200	510.710	
Kaupungin maalle sijoittuvan hyväksytytjen asemakaavojen (kv) asuinkerrosalan osuus				63 %	36 %	13 %	14 %	
Asemakaavojen asuinkerrosalan sijoittuminen tiivistyväälle kestävän kaupunkirakenteen vyöhykkeelle	29 %	80 %	78 %	86 %	89 %	55 %	58 %	
Jalankulun määräindeksi, indeksi 2017=100					100,8	ei laskettu	ei laskettu	100,0
Pyöräilyn määräindeksi, indeksi 2017=100					97,6	ei laskettu	ei laskettu	100,0
Autoliikenteen määräindeksi, indeksi 2017=100					ei laskettu	ei laskettu	97,3	100,0
Seudullisen joukkoliikenteen matkamäärät, indeksi 2017=100					ei verrannollinen			100,0
LAATU JA VAIKUTTAVUUS								
Tyytyväisyys (1=erittäin huono, 5=erittäin hyvä)								
- liikennealueiden ylläpito* (vertailukunnat v2004-2016: 3,30) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,37)	3,34	3,15	3,24	3,23	3,47	3,27	3,34	3,37
- puistojen hoito* (vertailukunnat v2004-2016: 3,36) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,37)	3,27	3,25	3,30	3,31	3,50	3,47	3,43	3,50
- rakennetun ympäristön viihtyisyyteen ja kauneuteen** (vertailukunnat v2004-2016: 3,44)	-	-	3,46	-	3,61	3,74	3,57	

Tunnusluku	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
(Turku keskiarvo v2004-2016: 3,52)								
- asuntojen, työpaikkojen ja palvelujen sijoitteluun ** (vertailukunnat v2004-2016: 3,35) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,28)	-	-	3,22	-	3,13	3,35	3,28	
- rakennetun ympäristön valvontaan ** (vertailukunnat v2004-2016: 3,24) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,25)	-	-	3,29	-	3,27	3,40	3,31	
- liikenneoloihin jalankulkijan kannalta ** (vertailukunnat v2016: 3,91)				kysymys jaettu, aiemmin kevytliikenne			3,77	
- liikenneoloihin pyöräilijän kannalta ** (vertailukunnat v2016: 3,73)				kysymys jaettu, aiemmin kevytliikenne			3,26	
- liikenneoloihin autoilijan kannalta ** (vertailukunnat v2004-2016: 3,81) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,77)	-	-	3,73	-	3,79	3,82	3,89	
- julkisen liikenteen hoitoon ** (vertailukunnat v2004-2016: 3,59) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,93)	-	-	3,92	-	4,02	4,09	4,11	
- ilman laadun hoitoon ** (vertailukunnat v2004-2016: 3,44) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,40)	-	-	3,26	-	3,72	3,78	3,63	
- luonnonsuojelun hoitoon ** (vertailukunnat v2004-2016: 3,49) (Turku keskiarvo v2004-2016: 3,51)	-	-	3,38	-	3,66	3,64	3,67	
*Yhdyskuntatekniset palvelut -kysely (FCG), **Kaupunki- ja kuntapalvelut -kysely (FCG)								
Kaupunkikeskustan elinvoimaisuus: elinvoimaluku = lauan-taiyritysten määrästä vähennetään tyhjä liiketilat, joka suhteutetaan kunnan asukaslukuun (x1000) (vrt. v2016 Tampere 3,724, Helsinki 2,756 ja 17 kunnan keskiarvo 2,98)							3,581	3,83
Kaupunkikeskustan elinvoimaisuus: Liiketilöiden täyttöaste (vrt. v2016 Tampere 93,2 %, Helsinki 95,3 % ja 17 kunnan keskiarvo 88,2 %)							89,7 %	91,65 %
Keskustan suuralueen väkiluku 31.12.	49.536	50.054	50.684	51.558	53.004	53.443	54.490	
Asemakaavoitetun alueen pinta-ala (km ²)	9692,76 +141,67	9702,88 +10,13	9728,27 +25,39	9731,75 +3,48	9751,64 +19,89	9767,54 +15,90	10131,74 +364,20	
Asemakaavapäätöksistä tehdyt valitukset (lkm)	3	2	8	5	6	5	5	

Tunnusluku	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Asemakaavapäätösten pitävyys, % (ratkaisujen lkm)	100 % (4 kpl)	92 % (3 kpl)	100 % (5 kpl)	100 % (5 kpl)	95 % (7 kpl)	100 % (8 kpl)	100 % (4 kpl)	
Asunnot: lukumäärä, yhteensä	105.919	106.981	108.151	109.342	110.608	111.600	113.769	
- pientaloissa, %	25,8	25,6	25,6	25,6	25,7	25,5	25,6	
- kerrostaloissa, %	72,4	72,7	72,8	72,8	72,7	73,0	72,9	
- muut, %	1,8	1,7	1,6	1,7	1,6	1,5	1,5	
Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä (henkilöä)	242	241	189	201	190	192	209	
Henkilöautotiheys (henkilöautoa / 1000 asukasta)	411	414	413	411	409	409	409	
- liikennekäytössä	459	466	469	471	471	473	478	
Kasvihuonepäästöjen määrä (kt CO ₂ ekv/vuosi)				1147,2	1164,4	988,7	984,2 (enn.tieto)	
Hengitettävien hiukkasten vrk-raja-arvojen ylityspäivät				8	0	8	2	
Materiaalikierrätys ja jätteiden hyötykäyttö								
- Yhdyskuntajätteestä hyödyntämiseen yhteensä						90,4 %	98,7 %	
- Yhdyskuntajätteestä materiaalihyödyntämiseen						18 %	18,7 %	
- Yhdyskuntajätteestä energiahyödyntämiseen						72,4 %	79,9 %	
SAATAVUUS JA PEITTÄVYYS / KATTAVUUS								
Ympäristöterveydenhuollon suunnitelmallisten tarkastusten osuus vastaavista toteutuneista tarkastuksista (%), toteutunut / tarkastukset yhteensä)				71 % 1283/ 1819	64 % 1255/ 1976	58 % 891 / 1534	55 % 829 / 1512	
Elintarvikevalvonnan valtakunnallisen suunnitelman toteutuminen (%), toteutunut / suunnit.)				24 % 757 / 3164	25 % 780 / 3164	22 % 694 / 3140	18 % 635 / 3623	
Terveydensuojelun valtakunnallisen suunnitelman toteutuminen (%), toteutunut / suunnit.)				87 % 327 / 374	68 % 292 / 432	75 % 153 / 204	97 % 193 / 200	
TUOTTAVUUS JA TEHOKKUUS								
Ulkoisen rahoitus ympäristönsuojelun tutkimus- ja kehittämistoimintaan				169.000	122.000	17.000	65.000	
Asemakaavoituksen kesto (mediaani) käynnistämisestä hyväksymiseen (kv), kk	20,9	21,4	23,5	24,2	29,5	29,3	25,9	

7.1 Muu kaupunkitasoinen ohjaus (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma	Tavoitteet ja toimintapolitiikka rakennetun ympäristön laadun parantamiseksi
Asunto- ja maankäyttöohjelma	Maankäyttö- ja rakennuslain periaatteet
Ilmasto- ja ympäristöohjelma	Kestävä kehitys
Infrahankkeiden tarveselvitys- ja hankesuunnitteluohje, valmistellaan vuonna 2017	Investointiohjelma
Itämerihaasteen toimenpideohjelma	Ohjaa ja koordinoi Turun kaupungin Itämeritoimenpiteitä vuosina 2014-2018
Kaupunkiseudun asunto- ja maapoliittinen ohjelma liitteenään Turun kaupungin kaavoitus- ja toimenpideohjelma rakennemallin toteuttamiseksi	Kuntien maanhankinta, maankäyttö- ja rakennuslain periaatteet, tontinluovutus, asemakaavojen toteutumisen edistäminen, haja-asutusalueelle rakentaminen, asuntotuotannon määrälliset ja laadulliset tavoitteet vuoteen 2025 asti. Kaavoitusohjelma ja valmiiden asemakaavojen varanto, arvio rakentuvista asunnoista ja asukkaiden määrästä, arviot rakentuvista työpaikka-alueista vuosille 2015-2018, suuntaa-antavana vuoteen 2025. Voimassa olevat ohjelmat 2014-2017, ohjelmat päivitetään vuonna 2017.
Maakuntakaava	Turun kaupunkiseudun maankäyttö ja kaupan ohjaus, tavoitevuosi 2035
Maakuntastrategia	Maakunnan kehittämisen pitkän aikavälin hankkeet
Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimus 2016-2019	Kuntien ja valtion yhteinen tahtotila ja toimenpiteet rakennemallin toteuttamiseksi
Meluntorjunnan toimintasuunnitelma	Sisältää pitkän ajan suunnitelman melun aiheuttamien haittojen vähentämiseksi sekä ehdotukset keskeisimmistä meluntorjuntatoimista lähivuosille
Rakennusperintöohjelma	Linjaus rakennetun ympäristön vaalimisen ja rakennussuojelun periaatteista, joita sovelletaan ohjeellisenä rakennettua ympäristöä koskevissa suunnitelmissa, toimenpiteissä ja päätöksissä
Sopimus seudullisesta joukkoliikenteestä	Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta
Sopimus yhteisestä jätehuoltolautakunnasta	Turun kaupunkiseudun jätehuoltolautakunta
Tilahankkeiden tarveselvitys- ja hankesuunnitteluohje	Investointiohjelma
Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035	Kaupunkiseudun kilpailukyvyyn ja vetovoiman edistäminen, väestö- ja työpaikkatavoitteet ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen vuoteen 2035 asti
Turun seudun rakennemallialueen liikennejärjestelmäsuunnitelma 2035	Seudun liikennejärjestelmän kehittämisen suuntaviivat, pääteemat ja toimenpiteet
Vesihuollon kehittämissuunnitelma	Sisältää alueet, jotka on tarkoitus saattaa vesihuoltolaitoksen vesijohto- ja viemäriverkoston piiriin

Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontasuunnitelma	Kolmivuotisen suunnitelman pohjalta laaditaan vuosittainen valvontaohjelma, jonka perusteella toteutetaan vuosittaista ympäristönsuojelulain, vesilain, jätelain ym. ympäristölakien valvontaa toimialalla. Voimassa oleva suunnitelma 2015-2017, suunnitelmaa päivitetään v. 2017.
Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma 2015-2019	Viisivuotisen ohjelman perusteella laaditaan vuosittain ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma, jonka perusteella toteutetaan elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka- ja eläinlääkintähuoltolakien valvontaa toimialalla
Jätehuoltopoliittinen ohjelma Lounais-Suomessa 2017 - 2022	Jätehuoltopoliittisessa ohjelmassa esitetään, miten jätehuolto on järjestetty Lounais-Suomen jätehuolto Oy:n osakaskunnissa sekä asetetaan tavoitteet ohjelmakaudelle 2017 - 2022.

Strateginen sopimus 2018, sivistystoimiala

1.1 Kuvaus toiminnasta (kh)

Sivistystoimialan tavoitteena on järjestää korkeatasoisia ja laadukkaita kasvatus- ja opetuspalveluja, jotka johtavat aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Henkilöstö on laadukkaan kasvatuksen lähtökohta, joten henkilöstön osaamiseen kohdennetaan resursseja.

Varhaiskasvatusta järjestetään kaupungin omissa päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja avoimena varhaiskasvatustoimintana. Kaupungin ohjaamaa ja valvomaan yksityistä varhaiskasvatusta hankitaan pääsääntöisesti palvelusetelillä. Yksityiset palveluntuottajat tuottavat päiväkotihoidon, ryhmäperhepäivähoitoa, perhepäivähoitoa sekä leikkitoimintaa. Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa ja kouluissa. Esiopetusta ostetaan myös yksityisiltä palveluntuottajilta.

Perusopetusta järjestetään perusopetuslain ja opetussuunnitelman mukaisesti oppivelvollisille. Turun kaupungissa on erikoisluokkatointia mm. kielissä, matematiikassa, liikunnassa, musiikissa ja kuvataiteessa. Kaupungin koulujen lisäksi Turussa perusopetusta tarjoavat myös Turun normaalikoulu sekä Turun Steiner-koulu.

Lukiokoulutusta järjestetään lukiolain ja opetussuunnitelman mukaisesti. Lukiokoulutusta annetaan suomenkielisenä Turun kaupungin kuudessa päivälukiossa sekä Turun iltalukiossa, ruotsinkielisenä Katedralskolan i Åbossa ja englanninkielisenä Turun kansainvälisessä koulussa. Kaupungin lukioiden lisäksi Turussa lukiokoulutusta tarjoavat myös Turun normaalikoulun lukio sekä Turun Steiner-koulun lukio. Erityinen koulutustehtävä Turun lukioilla on Kerttulin lukiossa (urheilu- ja ICT-linjat), Puolalanmäen lukiossa (musiikki), Turun klassillisessa lukiossa (ilmaisulinja) ja Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa (meri- ja luonnontiede-linjat) sekä lisäksi Turun Normaalikoulussa (IB-linja).

Ammatillista koulutusta tarjotaan suomeksi ja ruotsiksi ammatillisen koulutuksen lain ja ammatillisten perustutkintojen perusteiden mukaisena tutkintoon johtavana koulutuksena Turun ammatti-instituutissa. Ammatillisten perustutkintojen lisäksi tarjotaan valmistavaa ja valmentavaa koulutusta. Oppisopimuskoulutusta tarjotaan Turun oppisopimustoimistossa. Oppisopimuskoulutus toteutetaan henkilökohtaisen opetussuunnitelman perustalta, joka perustuu koulutuskohtaisiin opetussuunnitelmiin.

Turun työväenopistoissa tarjotaan vapaan sivistystyön lain mukaisesti opetusta Turun suomenkielisessä työväenopistossa sekä suomen että muilla kielillä ja Åbo svenska arbetarinstitutissa ruotsinkielellä.

1.2 Toimintaympäristön muutokset (kh)

Perusopetusta rahoittavan peruspalvelujen valtionosuuksien leikkaaminen, erillisavustusten väheneminen ja toisen asteen yksikköhintojen aleneminen ovat heikentäneet Turun kaupungin taloudellista tilannetta. Talouden tasapainotus edellyttää myös sivistystoimialalla toimintojen sopeuttamista. Taloudellisten resurssien riittävyyden ja kohdentamisen lisäksi haasteina sivistystoimialan palveluja järjestettäessä ovat kaupunginosien eriarvoistuminen ja väestörakenteen muutos.

Kaupungin asukasluku kasvaa noin 1800 asukkaalla vuodessa. Tämä lisää myös sivistystoimialan palveluiden kysyntää. Myös muun kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä on edelleen nopeassa kasvussa. Työperäinen maahanmuutto kasvattaa Turun kansainvälisen koulun kysyntää.

Sopimuskauden merkittävimmät uudisrakennushankkeet ovat Syvälahden ja Yli-Maarian monitoimitalot, joista ensin mainittu valmistuu elokuussa 2018 ja jälkimmäinen joulukuussa 2018. Oppilaitoksia ja päiväkoteja peruskorjataan laajasti. Vuoden 2017 merkittävin peruskorjauskohde on Puolalan koulu.

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat lainsäädäntö ja valtakunnallinen ohjeistus sekä kuntien omat ohjausasiakirjat. Kaupunginhallitus

päätti 18.4.2016 § 154, ettei subjektiivista oikeutta rajata tai ryhmäkokoja kasvateta. Varhaiskasvatussuunnitelmasta on tullut normiasiakirja 1.8.2017 oppilaitosten opetussuunnitelmien tapaan. Lainsäädäntö, kaupungin omat tavoitteet ja palvelujen kysynnän kasvu antavat reunaehdot varhaiskasvatuksen palvelujen järjestämiselle ja kehittämiselle.

Laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista tuli voimaan 1.3.2017. Laajaa julkista keskustelua on synnyttänyt siirtyminen kokonaan tai osittain maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Tässä sopimuksessa ei ole otettu huomioon maksuttomuuden toteutumista miltään osin.

Perusopetuksessa oppilasmäärät ovat kääntyneet kasvuun. Sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen osalta palvelujen kysynnän kasvun taustalla on kaupungin asukasluvun merkittävä kasvu sekä varhaiskasvatuksen osallistumisasteen kasvu.

Hallitusohjelmassa panostetaan digitalisointiin kuitenkin voimakkaasti ja tarkoitukseen on luvattu 300 miljoonaa euroa valtakunnallisesti. Sivistystoimiala on hankkinut uudet päätelaitteet vuosiluokille 4 ja 7 vuoden 2017 aikana. Laitteet tulevat oppilaille henkilökohtaisiksi kolmen vuoden käyttöajalla. Siten kaikilla 4.-9. -luokkalaisilla on päätelaite 1.8.2019 lukien. Varhaiskasvatuksessaikin digitalisaatioon tulisi panostaa, vaikka siihen ei toistaiseksi ole luvattu valtakunnallista rahoitusta.

Ammatillisen koulutuksen reformi poistaa vuonna 2018 jaottelun nuorten ja aikuisten ammatilliseen koulutukseen, jonka jälkeen ammatillinen koulutus muodostaa yhden kokonaisuuden.

Nuorisotakuu edellyttää, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu- opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Sivistystoimiala huolehtii osaltaan koulutustakuun toteuttamisesta siten, että kaikille opinhaluisille voidaan tarjota opiskelupaikka.

Aikuisten perusopetus ollaan siirtämässä lukiokoulutuksen palvelualueelta ammatillisen koulutuksen palvelualueelle. Aikuisten perusopetuksen toimintamalli uudistetaan valtakunnallisesti vuoden 2018 aikana.

Osaavan työvoiman kysyntä on kasvamassa merkittävästi Varsinais-Suomessa. Ammatillinen koulutus tulee tehokkaasti vastata tähän kysyntä tarpeeseen.

Maakuntauudistukseen liittyen on linjattu, että perusopetuslainmukainen aamu- ja iltapäivätoiminta siirtyy sivistystoimialalle myös siltä osin kun se on ollut hyvinvointitoimialan järjestämää. Lisäksi koulupsykologitoiminta on siirtymässä hyvinvointitoimialalta sivistystoimialalle. Lisäksi sivistystoimialan uimaopetus ja koululiikunnanohjaus ovat siirtymässä vapaa-aikatoimialalle.

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (kv)

Kehittämistyön keskiössä ovat nuorisotakuun toteuttaminen erityisesti koulutustakuun osalta, osallisuus ja koulutuksellinen tasa-arvo, vieraskielisen väestön suomen ja ruotsin osaamisen kehittäminen sekä hyvinvoinnin lisääminen. Kehittämissuunnitelmassa tehdään tiivistä yhteistyötä kaupunkitasolla, seudullisesti, maakunnallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisestikin.

Pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen pyritään siirtämällä toiminnan painopistettä entistä enemmän aikuisten kouluttamisen suuntaan.

Eryityisesti oppilaitoksissa terveyden edistämisen painopiste on kansallisen kärkihankkeen eli Liikkuva Koulu-projektin toteuttamisessa yhdessä vapaa-aikatoimialan kanssa. Lisäksi kehitetään päiväkotien ja oppilaitosten kalusteita uusien oppimisympäristöjen ja paremman ergonomian edellyttämällä tavalla. Päiväkotien ja oppilaitosten tarjottavia aterioita viedään entistä terveellisempään suuntaan.

Yksinäisyyden vähentämisessä korostetaan edelleen kiusaamisen vastaista toimintaa ja toisaalta

turkulaistumisen edistämistä. Lisäksi koulutuksen nivelvaiheissa pyritään tehokkaampaan ryhmittämiseen.

Vanhemmuuden tukeminen on sivistystoimialan perustoimintaa kaikilla palvelualueilla.

Toisen asteen koulutuksen vetovoimaa ja laatua kehitetään sekä läpäisyastetta pyritään edelleen vahvistamaan puuttumalla keskeyttämisen syihin ja tukemalla valmistumista sekä kehittämällä pedagogiikkaa. Ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuutta ja työelämälähtöisyyttä vahvistetaan entisestään sekä mahdollistetaan yksilölliset opinpolut.

Opettajien pedagogista osaamista, tieto- ja viestintätekniikan valmiuksia ja työelämäyhteyksiä vahvistetaan. Oppimisympäristöjä arvioidaan ja niitä kehitetään ottamalla huomioon opetuksen ja varhaiskasvatuksen digitalisaation mukana tuomat uudistukset sekä opetussuunnitelmien mukainen toimintakulttuurin kehittäminen.

Perusopetuksen ja lukioiden palveluverkko on toimiva. Em. palveluiden koulurakennuksista osa on peruskorjauksen tarpeessa. Varhaiskasvatuksen palveluverkko on muotoutunut aikanaan ilman kokonaissuunnitelmaa. Rakennukset ovat tyydyttävässä kunnossa ja palveluverkko vaatii tarkastelua useissa kaupunginosissa. Myös ammatillisen

koulutuksen käytössä olevat rakennukset ovat peruskorjauksen tarpeessa vuoteen 2030 mennessä. Ennen peruskorjauksiin ryhtymistä tulisi selvittää yksiköiden määrän vähentämistä ja oppimisympäristöihin tehtäviä muutoksia.

Oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta ja tasa-arvoisuutta vahvistetaan.

Valtionosuuteen oikeuttavat ammatillisen koulutuksen aloituspaikat paikat pidetään käytössä talousarvion sallimissa rajoissa.

Sivistystoimiala on aktiivisesti mukana tiedolla johtamisen kehittämishankkeissa, jolla pyritään saamaan tietoa eri järjestelmistä aiempaa nopeammin ja tehokkaammin.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan talousarvioesityksessä ei ole voitu varautua toimintoihin, joiden osalta puuttuvat valtion päätökset ja joiden rahoittamiseen on saatavissa valtionosuuksia. Tällä sopimuksella kaupunginvaltuuston on sitouduttava talousarviovarauksiin, joiden toteutuminen edellyttää lisätalousarviota ja muulla tavoin huomioon ottamista, jos valtio tekee näiden rahoittamiseksi positiiviset päätökset.

1.4 Lausekkeet

Lausekkeet Kv
Haetaan mukaan maksuttomaan varhaiskasvatuksen kokeiluun ja sitoudutaan valtion rahoituksen vastineeksi kattamaan kaupungin maksuosuus kokeilusta.
Laaditaan varhaiskasvatuksen ja nykyisen palveluverkon tilan selvitys kytkettynä yhteen lapsimääräennusteen sekä maankäytön- ja asumisen suunnittelun kanssa.

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kh)

	TOT 2016	TA 2017 yhteensä	TAE 2018	TAM 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Kasvatus- ja opetuslautakunta							
Toimintatulot	29.124.486	27.019.595	22.174.708	23.320.809	22.098.595	22.627.463	22.943.971
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintamenot	318.455.755	312.196.310	321.238.538	319.849.614	315.552.595	323.104.463	327.623.971
Toimintakate	-289.331.269	-285.176.715	-299.063.830	-296.528.805	-293.454.000	-300.477.000	-304.680.000
Muutos-%		-1,4 %	4,9 %	4,0 %	-1,1 %	2,4 %	1,4 %
Investointikulut	-1.616.561	-1.815.000	-4.110.500	-4.110.500	-940.000	-1.005.000	-825.000
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustuotot							
NETTO	-1.616561	-1.815.000	-4.110.500	-4.110.500	-940.000	-1.005.000	-825.000
Muutos-%		12,3 %	126,5 %	126,5 %	-77,1 %	6,9 %	-17,9 %

Lisätietoa toimialalle kohdistuvista tilainvestoinneista (vrt. tilapalvelujen investointiohjelma):

TILAINVESTOINNIT SIVISTYSTOIMIALA

KIINTEISTÖLIKELAITOKSEN TILAPALVELUIDEN INVESTOINTIOHJELMA	Hyväksytty kustannusarvio	TAE 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020	Valmistusvuositaavoite
Pallivahan koulun peruskorjauksen loppuosa	3 462 000	500 000	1 009 000			2018
Luostarivuoren koulun peruskorjauksen loppuosa	1 383 000	350 000				2017
Puopellon koulun peruskorjauksen loppuosa	4 398 000	1 450 000				2017
Katedralskolan (peruskorjaus)	10 413 000	1 900 000	700 000			2017
Puolalan koulu (peruskorjaus)	13 100 000	300 000	6 400 000	5 400 000	1 000 000	2019
Pansion koulu (peruskorjaus)	n/a		40 000			2022
Kakskerran koulu (uudisrakennus)	n/a			40 000		2024

TASEEN ULKOPUOLISET KOHTEET	Hyväksytty kustannusarvio	Valmistusvuositaavoite
Syvälahden koulu	26 000 000	2017
Yli-Maarian koulu ja päiväkoti	22 000 000	2018
Raunistulan päiväkoti	4 400 000	2016
Tallimäen kentän päiväkoti	5 000 000	2017
Turun Suomalainen Yhteiskoulu	9 713 000	2018

VALMISTELUSSA OLEVAT KOHTEET	Valmistusvuositaavoite
Viinamäenkadun päiväkodin peruskorjaus	2018
Niitunniskantien päiväkodin peruskorjaus	2019
Talinkorventien päiväkodin peruskorjaus	2021
Piinokankadun päiväkodin peruskorjaus	2021
Varissuon koulu (peruskorjaus)	2022
Runosmäen monitoimitalo (varhaiskasvatus, nuoriso ja kirjasto)	2021
Ruiskatu 8 (ammatti-instituutti)	2019
Juhana Herttuan koulutalo (peruskorjaus)	2021
Jäkärilän päivähoitotilat	2016
Samppalinnan koulu	2021
Ammatti-instituutin tilaratkaisut (Juhannuskukkula, Aninkainen, logistiikkakoulutus)	2017

2.2 Määrärahat palvelualueittain (kh)

1.000 €			
Palvelu- tai tulosalue	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Yhteiset toiminnot	4.190	-46.680	-42.491
Yhteinen hallinto	407	-7.283	-6.876
Varhaiskasvatus	5.401	-63.642	-58.241
Perusopetus	6.019	-113.794	-107.775
Ruotsinkielinen kasvatus ja opetus	2.295	-15.793	-13.498
Lukiokoulutus	1.228	-24.917	-23.689
Ammatillinen koulutus	3.782	-47.741	-43.959

2.3 Muutokset (kv)

Kaupunginvaltuusto

1.000 €, Kasvatus- ja opetuslautakunta	2018	2019	2020	2021
Määrärahalisäys	3.000			

Kaupunginhallitus

-

Kaupunginjohtaja

1.000 €, Kasvatus- ja opetuslautakunta	2018	2019	2020	2021
KIKY-työnantajamaksualennus	-1.402			
Perusopetuksen päätelaitehankintaprojekti, laitteet leasing-hankintana	-600			
Lautakunnan ehdotusten poistaminen	-1.675			
Perusopetuksen suunnitteluluvun pienennys	-800			
Varhaiskasvatuksen suunnitteluluvun pienennys	-1.100			
Toiminnan tuottavuustavoite	-202			

Lautakunta (muutos kaupunginvaltuuston vahvistamaan suunnitteluluukuun)

1.000 €, Kasvatus- ja opetuslautakunta	2018	2019	2020	2021
Kasvatus- ja opetuslautakunta 20.9.2017, käyttötalous	9.745			
Kasvatus- ja opetuslautakunta 20.9.2017, investoinnit	1.966	-415	-265	-445

3.1 Työvoiman käyttö (kv)

	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TAM 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Henkilötyövuodet (htv)	3669,0	3 670	3704,6	3 648,0*	3709,6	3716	3731
Palkat ja palkkiot	139 943 066	137 125 641	139 982 269	139 550 658	137 203 122	140 486 695	142 451 789

TAE2018 lisätty kaupunginjohtajan päätöspöytäkirjan mukainen vakanssien (6 kpl:ta) siirto määrärahoineen matkailun palvelukeskuksesta Turun ammatti-instituuttiin (7.12.2017/13149-2017/§193).

*HTV tavoitearvoa vuodelle 2018 ei voida tässä kohtaa antaa/asettaa sitovaksi. Osa-aikaisten opettajien sopimusten kirjaamiskäytäntöjä muutettu työaikaprosentin osalta syksyllä 2017realistisemmaksi. Aikaisemmin osa-aikaiset opettajat olleet suuremmalla osuudella mukana HTV laskennassa. Syksystä 2018 lukien kaikki voimassa olevat sopimukset on kirjattu/tullaan kirjaamaan uuden käytännön mukaan. Tämän jälkeen jatko-toimenpiteet tavoiteasetannassa voidaan aloittaa.

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tilat yhteensä (m ²)	321 913	320 353	325 772	325 772	328 800	328 942	329 164
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	321 913	320 353	325 772	325 772	328 800	328 942	329 164
Muut tilat (m)							
Alueet yhteensä (ha)							
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	50 600 254	51 257 699	51 801 656	51 801 656	53 966 498	54 518 947	54 714 739

Lisätietoja:

TAE 2018 luvut perustuvat 16.3.2017 hetken ennusteeseen vuoden 2018 tila- ja vuokramääristä. Tämän lisäksi TAE 2018 lukuun ovat vaikuttaneet seuraavat kohteet: Yli-Maarian koulu ja päiväkoti 1/2019 alkaen.

Arviot vuosien TS 2019-2021 tila- ja vuokramääristä pohjautuvat TAE 2018-lukuun sekä olettamukseen, että seuraavat tilahankkeet toteutuvat:

TS 2019:

Luopuminen 3/2019 Moision koulun lisärakennuksesta ja Tommilankadun tiloista.

Puolalan koulun peruskorjauksen valmistuminen 8/2019 ja luopuminen Sepänkatu 2 väistötiloista.

Rauninaukion päiväkodin korvaava tila ("Kastun päiväkoti") 1/2019 alkaen, luopuminen Paltankadun päiväkodista jo 7/2017.

Sofiankadun päiväkodin korvaava tila (Tallimäen kenttä) 8/2018 alkaen, samalla luopuminen Sofiankadun päiväkodista.

Katedralskolanin liikuntasalin peruskorjauksen valmistuminen 8/2019.

TS 2020:

Viinämäenkadun päiväkodin uudisrakentaminen 1/2020 ja samalla luopuminen Lanantien esiopetustiloista.

TS 2021:

Niitunniskantien päiväkodin peruskorjaus 1/2021 (väistötilakulut eivät vielä tiedossa).

Huom! Wäinö Aaltosen koulu, Ylikylän koulutalon vuokrasopimus irtisanottu 4/2017. Luopumista ei ole huomioitu luvuissa korvaavien tilojen puuttuessa.

4.1 Strategiset tavoitteet (kv)

Tavoite 1: Varhaiskasvatuksen palveluverkon tarkastelu	<i>Strateginen linjaus: 2.2.6.</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.2, 2.2.8.</i>		
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Varhaiskasvatuksen palveluverkon tarkastelu tehdään ja esitetyt toimenpiteet toteutetaan.		Selvitetään Jäkärän ja Varissuon sekä ruotsinkielisten varhaiskasvatuksen tarpeet	Selvitetään Länsikeskuksen alueen, Skanssin ja saarten varhaiskasvatuksen tarpeet	Selvitetään Länsikeskuksen alueen, Skanssin ja saarten varhaiskasvatuksen tarpeet	Selvitetään Linnakaupungin varhaiskasvatuksen tarpeet	Selvitetään Itäharjun varhaiskasvatuksen tarpeet	
Tavoitteen kuvaus:							

Tavoite 2: Uusien digitaalisten toimintaympäristöjen omaksuminen	<i>Strateginen linjaus: 2.2.2</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.1, 3.2.3</i>		
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Siirrytään perusopetuksen 4.-9.-luokilla uudenlaiseen oppimisympäristöön ja toteutetaan laaja opettajien koulutusohjelma		Henkilökohtaiset päätelaitteet kaikilla 4. ja 7.-luokkalaisilla	Henkilökohtaiset päätelaitteet kaikilla 4.-5. ja 7.-8.-luokkalaisilla	Henkilökohtaiset päätelaitteet kaikilla 4.-5. ja 7.-8.-luokkalaisilla	Henkilökohtaiset päätelaitteet kaikilla 4.-9.-luokkalaisilla	Henkilökohtaiset päätelaitteet kaikilla 4.-9.-luokkalaisilla	
Tavoitteen kuvaus: Luodaan malli henkilökohtaisten päätelaitteiden hankintaan kaikille oppilaille 4.-9.luokilla. Tuetaan oppimisympäristöjen kehittämistä projekteilla, opettajien koulutuksella ja vertaistuellla. Panostetaan myös varhaiskasvatuksen toimintaympäristön digitalisointiin.							

Tavoite 3: Toteutetaan ammatillisen koulutuksen reformi	<i>Strateginen linjaus: 2.2.8</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.7., 2.2.1.</i>		
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Uudistetaan ammatillinen nuorten ja aikuisten koulutus reformin mukaisesti ottaen samalla huomioon alueen positiivinen rakennemuutos			Palvelualueiden yhdistäminen toteutunut ja yhdistettyjen tiimien toimin-	Palvelualueiden yhdistäminen toteutunut ja yhdistettyjen tiimien toimin-	Uusien tutkintojen perusteiden mukaiset koulutukset tuoteistettu	Reformin uudistukset näkyvät keskeisissä laatumittareissa: keskeyttä-	Uudistusten toteutumisen itsearviointi toteutetaan ja toimintaa kehi-

			taa kehitetään	taa kehitetään		minen vähe- nee, tutkinto- jen ja tutkin- non osien suo- rittaminen lisääntyy	tetään tulosten pohjalta
<p>Tavoitteen kuvaus: Yhdistetään ammatillisen koulutuksen ja aikuiskoulutuksen palvelualueet 2018 alusta pois lukien Työväenopisto. Yhtenäistetään toimintaohjeet ja otetaan käyttöön, luodaan ja otetaan käyttöön joustavat oppimispolut ja mahdollistetaan yksilöllinen opintojen eteneminen, lisätään työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja kehitetään oppimisympäristöjä. Lisätään ammatillisen koulutuksen määrää haettavalla ulkoisella määrärahalla, suunnataan koulutusta kasvualoille, tarjotaan osatutkintoja ja nopean työllistymisen mahdollistavia opintopolkuja.</p>							

4.2 Strategiset tavoitteet, kh (kh)

Hyvinvointi ja aktiivisuus

Nuorisotyöttömyyden vähentäminen ja pitkäaikaistyöttömien aktivointi	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava kaupunki Strateginen linjaus: 3.1.4			Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.7			
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Arviointikriteerit:							
Nuorisotyöttömien osuus	13,6 %	13,0 %	11,5 %	11,5 %			
Työllisyysmäärärahan vaikuttavuus:							
Henkilöitä aktivointi- ja työkykypalveluiden piirissä	1574	1400	4000	4000			
Kokonaisasiakasmäärä	2679	3300	7500	7500			
Uusien asiakkaiden määrä	2713	2300	4500	4500			
Työmarkkinatuen kuntaosuudella olevien ohjausaktiivointitoimiin	1164	1100	1300	1300			
Aktiivointiaste *	59 %	42 %	50 %	50 %			

Tavoitteen kuvaus: Nuorisotyöttömien osuuden vähentäminen ja kunnan maksuosuuden vähentäminen toimenpiteillä, jotka toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa huomioiden opiskelu ja toimintakyky.

* Aktivoidut (asiakkuuden lopettamissyynä on: työllistetty, opiskeluun siirtynyt, kuntouttavassa työtoiminnassa olevat, Koho-harjoittelussa olevat) jaettuna kokonaisasiakasmäärällä 3000

Terveiden elämäntapojen edistäminen (liikkuva koulu)	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.1.1			Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.2, 2.3.1, 2.3.7			
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TS 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Arviointikriteerit:							
Ylipainoisten lasten ja nuorten osuus:							
- 4 vuotiaat		Pohjaluku käyttöön	Osuus laskee	Osuus laskee			
- 5 lk			Osuus laskee	Osuus laskee			
- 8 lk			Osuus laskee	Osuus laskee			
Turkulaisten koululaisten fyysinen toimintakyky (Move).							
Vertailu kansalliseen viitearvoon: 5 lk tytöt ja pojat							
- 20 m viivajuoksu	Ensimmäinen Move-mittaus toteutettu	Pohjaluku käyttöön	Tulos paranee	Tulos paranee			
- vauhditon kolmiloikka			Tulos paranee	Tulos paranee			
- ylävartalon kohotus			Tulos paranee	Tulos paranee			
- Etunojapunnerrus			Tulos paranee	Tulos paranee			

- Liikkuvuus - Heitto-kiinniottoyhdistelmä			Tulos paranee Tulos paranee	Tulos paranee Tulos paranee			
Tavoitteen kuvaus: Tavoitteena on turkulaisten perheiden kannustaminen terveiden elämäntapojen omaksumiseen. Toimenpitein lisätään lasten ja nuorten liikkumista ja aktiivisuutta sekä vähennetään ylipainoa. Turun Liikkuva koulu-projektia jatketaan lv 2017/2018.							

4.3 Strategiset hankkeet (kh)

Hanke	Projekti	Vaihe	Tavoite ja tulokset	Alku	Loppu	Strategia-kytkös
	Tulevaisuuden älykkäät oppimisympäristöt	P3 Projektin suunnittelun tarkentaminen (Toteutusvaihe)	Tavoitteena on vahvistaa oppimiseen sekä erilaisiin älykkäisiin fyysisiin ja virtuaalisiin oppimisympäristöihin liittyviä palveluja, tuotteita ja teknologioita kehittävien ja tarjoavien yritysten (startup- ja pk-yritykset sekä veturiyritykset) liiketoimintamahdollisuuksia.	1.9.2017	31.12.2019	2.2.2 Turun seudulla monipuoliset sivistyspalvelut saadaan esteettömästi kaikkien ulottuville hyödyntämällä uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia ja alueellista yhteistyötä
Sito/Nuorisotakuu	Useita projekteja palvelualueilla	P4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	Hankkeen tavoitteena on nuorisotakuun toteuttamisen tuki, seuranta ja koordinointi. Hanke kokoaa yhteen sivistystoimialan keskeiset nuorisotakuuprojektit ja tukee niiden tavoitteiden saavuttamista sekä edistää projektien välistä yhteistyötä.	1.1.2015	31.12.2019	2.2.7 Vuonna 2017 nuorisotakuu toteutuu laajan poikkihallinnollisen yhteistyön tuloksena.
Sito/Terveiden elämäntapojen edistäminen	Liikkuva koulu 2017	P4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	Koulupäivän aikaisen aktiivisuuden edistäminen ja istumisen vähentäminen (aktiivinen ja toiminnallinen oppiminen, koulupäivän rakenne, liikkumaan aktivoiva harraste-toiminta aamu- ja iltapäivissä sekä lasten, nuorten, henkilökunnan ja huoltajien osallistaminen, liikkumaan aktivoivien olosuhteiden luominen)	1.8.2017	31.7.2018	2.1.1 Luodaan puitteet hyvinvoinnille laajalaisella yhteistyöllä
Sito/Tieto- ja viestintäteknologian opetus- ja ohjauksen käytön kehittäminen	Perusopetuksen päätelaiteprojekti	P4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö opetuksessa ja oppimisessa on luontevaa, kun päätelaitteet ovat aina saatavilla, kun niitä tarvitaan. Oppilaiden taito hyödyntää digitaalisia välineitä paranee merkittävästi. Kouluissa voidaan vähentää OPAS-työasemien määrää ja vapauttaa suurin osa perusopetuksen tietokonehuoneista muuhun käyttöön. Digitaalisten oppimateriaalien hyödyntäminen mahdollistuu.	31.8.2016	31.7.2020	2.2.2 Turun seudulla monipuoliset sivistyspalvelut saadaan esteettömästi kaikkien ulottuville hyödyntämällä uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia ja alueellista yhteistyötä

5.1 Henkilöstön työhyvinvointi (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Ohjelman alataavoite	Kaupungin tavoite 2018	Toimialan TAE 2018	Toimialan TA 2018
Turussa jokaisen tulee voida kokea, että työ lisää hyvinvointia	Työssä jaksamista tukeva työnantajapolitiikka	Sairauspoissaolot alle suurten kaupunkien keskiarvon Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä laskenut	Sairauspoissaolot alle 3,6 % Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä jää alle 16.	Sairauspoissaolot alle 3,6 % Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä jää alle 16.
Aktiivinen osaamisen ennakointi	Strategisesti ohjattujen kehityskeskusteluiden käynnistäminen Täydennyskoulutuksen riittävyys ja oikeellisuus	Osaamisesta on keskusteltu vuosittain: Keskitettyyn järjestelmään rekisteröidyt kehityskeskustelut Koulutus on tarvetta vastaavaa ja suunnitelmallista: Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä vähintään 3/ työntekijä	Keskitettyyn järjestelmään rekisteröidyt kehityskeskustelut 80 % Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä on vähintään 3/ työntekijä	Keskitettyyn järjestelmään rekisteröidyt kehityskeskustelut 80 % Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä on vähintään 3/ työntekijä
Turku on vetovoimainen työnantaja	Taloudellisesti vastuullinen palveluiden tuottaminen	Työvoiman käyttö pysyy ennallaan tai laskee edellisestä vuodesta: HTV (ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita) Turun vetovoimaisuus työnantajana näkyy työvoiman saatavuudessa: Hakemuksia / työpaikka (Kuntarekry)	Työvoiman käyttö pysyy suunniteltuna: HTV 3696 Hakemuksia yli 17 /työpaikka	Työvoiman käyttö pysyy suunniteltuna: HTV 3696 Hakemuksia yli 17 /työpaikka

6.1 Tiedoksi annettavat tunnusluvut (kh)

Tunnusluku	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Volyymi									
Lukiokoulutuksen koulutuspaikat	4007	3828,6	3836,7	3818					
Ammatillisen koulutuksen koulutuspaikat	5711,8	5802,9	5865,4	5900					
Työväenopistojen toteuttama opetus h/vuosi	24 866	23 703	23 829	23 000					
Laatu ja vaikuttavuus									
Ammatillisen koulutuksen läpäisy	73,8 %	71,9 %	70,6 %	70 %					
Ammatillisen koulutuksen keskeyttäminen (negatiivinen)	4,9 %					
Tyytyväisyys päivähoitoon	..	3,87	3,96	3,96					
Tyytyväisyys peruskouluun	..	3,94	4,01	4,09					
Tyytyväisyys lukiokoulutukseen	..	3,99	4,10	4,14					
Tyytyväisyys ammatilliseen nuorten koulutukseen	..	3,81	3,96	3,97					
Tyytyväisyys aikuisten ammatilliseen koulutukseen	..	3,80	3,90	3,82					
Tyytyväisyys työväenopistot		3,98	4,05	3,97					
Saatavuus ja peittävyys									
Varhaiskasvatuspalvelujen piirissä olevat* (vuoden lopussa, määrä/%)	9398/80,3	9413/78,7	9776/81	9906/82,2					
Koulukuljetusten piirissä olevat peruskoululaiset 20.9. (määrä/%)	2631/20,3	2568/19,8	2461/18,8	2237/17,1					
Tuottavuus ja taloudellisuus									
Eri palvelumuotojen kustannukset kuudessa suurimman kaupungissa (kallein=1/6)									
kunnallinen päiväkotihoido	2/6	2/6	yli keskitason	keskitasolla					
perusopetus	2/6	2/6	yli keskitason	keskitasolla					
lukiokoulutus	5/6	4/6	alle keskitasolla	keskitasolla					

			son						
ammattillinen koulutus (käyttökustannukset sis. poistot suhteessa saatuun valtionosuuteen, %	100,1	99,9	101,1						

*Lapsia kunnan järjestämässä ja tukemassa päivähoitossa.

7.1 Muu kaupunkitasoinen ohjaus (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
KuntaKesu	

Strateginen sopimus 2018, vapaa-aikatoimiala

1.1 Kuvaus toiminnasta (kh)

Laissa ja asetuksissa, kaupungin strategiassa ja ohjelmissa ja hallintosäännössä säädetyllä tavalla vapaa-aikatoimiala ja sen lautakunnat edistävät asukkaiden ja asiakkaiden hyvinvointia ja aktiivisuutta sekä kaupungin kilpailukykyä ja kestävä kehitystä.

Kulttuurilautakunnan tehtäväalueena on laissa yleisistä kirjastoista(1490/2016), museolaissa(729/1992, 877/2005), kuntien kulttuuritoiminnasta annetussa laissa (728/1992), teatteri- ja orkesterilaissa(730/1992, 1066/2007, 342/2014) ja taiteen perusopetuksesta annetussa laissa(633/98) säädettyä huolehtia kulttuuripalvelujen kehittämisestä ja järjestämisestä sekä edistää ja tukea kaupungissa harjoitettavaa kulttuuritoimintaa.

Kuntien kulttuuritoiminnasta annettu laki (728/1992): Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kunnan tehtävänä on myös järjestää kunnan asukkaille mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen sekä harrastusta tukevaan opetukseen taiteen eri aloilla. Laissa kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä.

Laki yleisistä kirjastoista(1490/2016) määrittelee kunnan tehtäväksi yleisen kirjaston toiminnan järjestämisen. Yleiset kirjastot ovat maksuttomina perus- ja lähipalveluja. Kirjaston omien aineistojen käyttö, lainaus ja varaaminen sekä ohjaus ja

neuvonta on maksutonta. Kunta voi periä myöhässä palautetuista aineistoista, varatun aineiston noutamatta jättämisestä ja muista suoritteista kohtuullisen maksun. Kunta voi järjestää yleisen kirjaston toiminnan itse taikka yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan yleisiä kirjastoja koskevista keskeisissä päätöksissä osana kuntalain [\(410/2015\) 22 §:ssä](#) säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kunnan tulee olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden ja muiden yhteisöjen kanssa.

- Kirjastopalvelut huolehtii tieto- ja kulttuurisisältöjen tarjoamisesta sekä niihin liittyvistä hakuvälineistä ja opastuspalveluista, ylläpitää kirjastoja sekä tarjoaa edellytyksiä asukkaiden oman tiedon ja kulttuurin tuottamiseen ja kansalaistoimintaan. Kirjastopalvelut johtaa Vaski kirjastojen yhteistä palvelujärjestelmää ja toimii Varsinais-Suomen maakuntakirjastona opetus- ja kulttuuriministeriön määräämällä tavalla.

Museolaki (729/1992, 877/2005): Museotoiminnan tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa väestön ymmärrystä kulttuuristaan, historiastaan ja ympäristöstään. Museoiden tulee edistää kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevan tiedon saatavuutta tallentamalla ja säilyttämällä aineellista ja visuaalista kulttuuriperintöä tuleville sukupolville, harjoittamalla siihen liittyvää tutkimusta, opetusta ja tiedonvälitystä sekä näyttely- ja julkaisu- toimintaa.

- Museopalvelut huolehtii kulttuuri- ja taideperinnön, luonnontieteellisen aineiston sekä niihin liittyvä tiedon keräämisestä, säilyttämisestä, välittämisestä ja tutkimuksesta. Museopalvelut toimii Varsinais-

Suomen maakuntamuseona opetus- ja kulttuuriministeriön määräämällä tavalla.

Teatteri- ja orkesterilaki (730/1992, 1066/2007, 342/2014): Teatteri- ja orkesteritoiminnan tavoitteena on taiteellisista lähtökohdista tuottaa teatteri- ja orkesteripalveluja ja edistää niiden alueellista saatavuutta sekä saavutettavuutta eri väestöryhmille.

- Turun Kaupunginorkesteri (TFO) tehtävänä on musiikkikulttuurin vaaliminen, edistäminen ja julkisten konserttien järjestäminen (sekä mahdollistaa ulkopuolisten järjestäjien erilaiset esitykset ja tapahtumat tilavuokrauksen keinoin).
- Yhtiöksi vuonna 2014 muuttuneen Turun kaupunginteatteri Oy:n tehtävänä on näyttämötaiteen tuottaminen, kehittäminen, edistäminen ja teatteriesitysten tuottaminen. Kulttuurilautakunta on solminut Turun kaupunginteatteri Oy:n kanssa toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen. Sopimuksessa on määritelty yhtiön teatteripalveluiden tavoitteet ja kaupungin osoittaman avustuksen suuruus, jotka vahvistetaan vuosittain.

Liikuntalaki(390/2015) asettaa kunnan tehtäväksi yleisten edellytysten luomisen liikunnalle paikallistasolla. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle:

1) järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen;

2) tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoimintaa; sekä

3) rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Laissa painotetaan eri toimialojen yhteistyötä sekä paikallisen, kuntien välisen ja alueellisen yhteistyön kehittämistä. Asukkaita tulee kuulla liikuntaa koskevista keskeisistä päätöksistä osana kuntalain [\(410/2015\) 22 §:ssä](#) säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Lisäksi kunnan tulee arvioida asukkaitensa liikunta-aktiivisuutta osana terveydenhuoltolain [\(1326/2010\) 12 §:ssä](#) tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

- Liikuntapalvelut luo edellytyksiä kuntalaisen liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja ja järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

Nuorisolain(1285/2016) mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Kunnan tulee em. tehtävää hoitaessaan olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisotalojen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret. Lisäksi nuorisolautakunnan tehtäväalueena on toteuttaa lastensuojelulain [\(417/2007\) 3 a §:ssä](#) tarkoitettua tukea ja erityistä tukea.

Nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa nuorisovaltuustossa tai vastaavassa nuorten vaikuttajaryhmässä säädetään kuntalain [\(410/2015\) 26 §:ssä](#). Sen lisäksi, mitä nuorisolaissa tai muualla laissa säädetään, kunnan tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevista asioista.

- Nuorisopalvelut tukee nuorten kasvua ja itseenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät (kh)

Taustaa

Nykyisessä hallitusohjelmassa (Sipilä) vapaa-ajatoimialan kannalta oleellisia asioita ovat palvelujen (mm. taide, kulttuuri, liikunta) saavutettavuuden parantaminen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä eriarvoisuuden vähentäminen. Kaikki Turun strategiset tavoitteet, erityisesti hyvinvoinnin edistämisen ja sosioekonomisen tasa-arvoisuuden teemat, löytyvät ohjelmasta. Kohderyhmistä se nostaa lapset ja nuoret sekä teemoista esim. digitaalisuuden edistämisen.

Valtioneuvoston selonteossa *kulttuurin* tulevaisuudesta ”Kulttuuri vuonna 2035” nostetaan keskeisimmiksi mahdollisuuksiksi kestävä kulttuuri, kulttuurinen moninaisuus ja luovuus. Tärkeiksi toiminnan alueiksi kuvataan taide-, kulttuuriperintö - ja kirjastopolitiikka.

Tutkimuksen ”Nuoret luukulla” (THL ja nuorisotutkimusverkosto, 2015) mukaan suomalainen palvelujärjestelmä ei vastaa hankalimmassa asemassa olevien nuorten tarpeisiin. Nuorten alentunut toimintakyky ja passiivinen elämänsenne ovat yhteydessä heikkoihin elämäntaitoihin.

Maakunta- ja soteuudistus

Hallitus linjasi 5.4.2016 käymissään neuvotteluissa, että maakunnille vuoden 2019 alusta lukien kuuluvat mm. sosiaali- ja terveydenhuolto, alueelliset kehittämistehtävät sekä maakunnallisen kulttuurin edistäminen. **Kunnat** ovat paikallisen osallistumisen, demokratian, sivistyksen ja elinvoiman yhteisöjä, jotka hoitavat asukkaiden päättämiä itsehallintotehtäviä (yleinen toimiala) ja laissa säädettyjä paikallisia tehtäviä. Kunnat vastaavat jatkossakin työllisyyden hoidosta ja edistämisestä, osaamisen ja sivistyksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä, **liikunta-, kulttuuri- ja muista vapaa-ajan palveluista sekä nuorisotoimesta**. Vastuu sosiaali- ja terveystalouksista tulee olemaan eri organisaatiolla kuin vastuu muista lapsille ja nuorille tärkeistä palveluista. Kunnan ja maakunnan välille syntyy rajapinta, joka on tarpeen huomioida palveluita suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Eriarvoistuminen(asuinalueet ja väestöryhmät)

Jarkko Rasinkankaan tutkimuksen(v. 2013) mukaan sosiaalinen eriytyminen alkoi voimistua 1990-luvun laman aikana. Rasinkankaan mukaan (alustus v. 2017) alueelliseen eriytymiseen ja sen seurauksiin voi vaikuttaa mm. sosiaalisella sekoittamisella(yhdyskuntasuunnittelu ja asuntopolitiikka), alueiden vetovoimaisuudesta huolehtimalla(lähipalvelut ja -koulut), kotouttamalla, syrjinnän vastaisilla toimenpiteillä, paikallisten verkos-

tojen kuulemisella, nuoria tukemalla ja jalkautamalla. THL:n kaupungistumista selvittävään Urmi-hankkeeseen liittyvän tutkimuksen mukaan Turussa on tapahtunut eniten asuinalueiden välistä eriytymistä tulotason perusteella. Myös etninen eriytyminen on voimakkainta Turun seudulla (verrattu Helsinkiin ja Tampereeseen).

Alueelliset kehitysnäkymät -katsauksessa(ELY-keskus ja keskeiset aluekehittäjät) syksyllä 2016 ennakoidaan, että positiiviseen suuntaan kääntynyt talouskehitys jatkuu lähiajat. Myös työttömyys laskee ja työpaikkoja avautuu aiempaa enemmän. Ongelmana on, että pitkäaikaistyöttömien määrä kasvaa edelleen. Työvoiman kysynnän piristymisen johdosta keskustelu osaavan työvoiman saavuudesta tulee korostumaan.

Turussa pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien alle 18 - vuotiaiden henkilöiden osuus kaikista alueella asuvista alle 18 - vuotiaista on korkeampi kuin muissa isoissa kaupungeissa (Sotkanet). Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus on myös Turussa suurempi kuin keskimäärin Suomessa (ATH 2014).

Liikkumattomuus

Eniten yksinäisyyttä kokevat passiiviset liikkujat, 18 - 29 - vuotiaat ja 50 - 64 - vuotiaat. Elämänlaatusa huonoimmiksi arvioivat passiiviset liikkujat ja 65 - 75 - vuotiaat. (FCG/Kapa 2015). Lihavien aikuisten osuus (kehon painoindeksi vähintään 30 kg/m², %) nousi Turussa vuonna 2014 yli valtakunnallisen keskiarvon.

Palvelujen tarvetta kuvaavat tunnusluvut	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
<i>Yhteiset</i>									
Asukasluku	180 272	183 824	185 908	187 604	187 882	189 099	190 255	191 356	192 417
0 - 9 -vuotiaiden määrä	16 121	16 356	16 730	16 782	16 813	16 894	16 957	16 989	17 056
10 - 18 -vuotiaiden määrä	13 715	13 794	13 761	13 727	13 872	13 985	14 128	14 414	14 627
19 - 28 -vuotiaiden määrä	35 131	35 384	35 939	36 757	35 787	35 677	35 345	34 916	34 382
29-64 -vuotiaiden määrä	81 543	81 818	82 117	82 337	82 659	83 150	83 805	84 479	85 118
yli 65 vuotiaat	35 562	36 472	37 361	38 001	38 751	39 393	40 020	40 558	41 234
Alueiden eriarvoistuminen: Muunkielisten osuus suurin/pienin (pienalue) (yli 100 asukkaan pienalueet)	Varissuo 41,4 %/ Kurjenmäki läntinen 0 %	Varissuo 42,3 %/ Kurjenmäki läntinen 0 %	Varissuo 43,9 %/ Maanpää 0 %	Varissuo 46,2 %/ Maanpää 0 %					
Alueiden eriarvoistuminen: Työttömät suurin/pienin (pienalue) (Pienalueet, joissa työvoiman määrä yli 100)	Varissuo 32,4 % / Papinsaari 2,1 %	Varissuo 34,7 % / Papinsaari 4,9 %	Lopulliset tiedot saa- daan syksyl- lä 2017	Pansio lt. 36,6 %* / Toijainen 4,0* % *=ennakkoti eto					
<i>Kulttuuri</i>									
Kulttuurin harrastamisen aktiivisuus 18 -79 v. Aktiivisten osuus %, FCG/Kapa			16,2 %	17 %					
<i>Liikunta</i>									
Liikunnan harrastamisen aktiivisuus, 18 - 79 v. Aktiivisten osuus % FCG/Kapa	-	40 %	44 %	41 %					
<i>Nuoriso</i>									
Alle 25 -vuotiaiden työttömien määrä	2226 (7/2013)	2095 (1/2015)	2013 (1/2016)	1873 (1/2017)					

1.4 Lausekkeet

Lausekkeet kv	Lausekkeet kh	Lausekkeet kj
Tehdään kesäkuun 2018 loppuun mennessä selvitys siitä miten eri kokoisten kolmannen sektorin kulttuuritoimijoiden toiminnan tukemista voidaan kehittää ja toimintaa edistää entistä paremmin.-		-
		-
		-

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kv)

	TOT 2016	TA 2017 yhteensä	TAE 2018	TAM 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Kulttuurilautakunta							
Toimintatulot	-4 346	-3 626	-3 855	-3 855	-3 766	-3 803	-3 846
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintamenot	37 088	36 308	36 797	39 670	39 566	40 250	40 796
Toimintakate	33 143	32 682	32 942	35 815	35 800	36 448	36 950
Muutos-%		-1,4%	0,8%	9,40 %	0,13 %	1,81 %	1,38 %
Investointikulut		945	475	875	540	540	540
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustuotot							
NETTO	413	945	475	875	540	540	540
Muutos-%		128,81 %	-49,74 %	-7,41 %	-38,29 %	0,00 %	0,00 %

	TOT 2016	TA 2017 yhteensä	TAE 2018	TAM 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Liikuntalautakunta							
Toimintatulot	-3 536	-4 164	-4 045	-4 045	-4 695	-4 728	-4 838
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintamenot	21 975	22 747	24 687	24 651	25 244	25 591	25 987
Toimintakate	18 439	18 582	20 642	20 606	20 550	20 863	21 150
Muutos-%		0,78	8,7	10,89 %	-0,27 %	1,52 %	1,38 %
Investointikulut			450	450	200	200	200
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustuotot							
NETTO	287	370	450	450	200	200	200
Muutos-%		28,92	21,62	21,62	-125	0	0

	TOT 2016	TA 2017 yhteensä	TAE 2018	TAM 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Nuorisolautakunta							
Toimintatulot	-1 366	-1 029	-879	-879	-1 015	-937	-953
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintamenot	9 475	9 070	9 060	9 018	9 185	9 294	9 422
Toimintakate	8 108	8 040	8 181	8 139	8 171	8 357	8 470
Muutos-%		-0,84 %	1,7 %	1,23 %	0,39 %	2,28 %	1,35 %
Investointikulut							
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustuotot							
NETTO	56	90	120	120	120	120	120
Muutos-%		60,71 %	33,33 %	33,33 %	0	0	0

Ks. Liite 1 Lisätietoa tilainvestoinneista

2.2 Määrärahat palvelualueittain (kh)

1.000 €			
Palvelu- tai tulosalue	Toimitatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Vapaa-aikatoimialan hallinto	0	12 037	12 037
Kulttuurilautakunnan avustukset			
Kaupunkikulttuuri			
Projektit		57	57
Kaupunginork. ja kons.talo (nettoyks.)	866	5 767	4 902
Turun kaupunginkirjasto	753	11 611	10 858
Museokeskus (nettoyksikkö)	2 237	10 198	7 961

1.000 €			
Palvelu- tai tulosalue	Toimitatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Liikuntalautakunta yhteiset	0	13 918	13 918
Liikuntapalvelukeskus, järjestöliikunta	0	1 590	1 590
Liikuntapalvelukeskus, aktivointi	330	1 006	676
Liikuntapalvelukeskus, liikuntapaikat	3 715	8 237	4 522

1.000 €			
Palvelu- tai tulosalue	Toimitatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Nuorisoasiainkeskus, hallinto			
Kehittäminen, johto ja johdon tuki	498	7 610	7 112
Tekemällä oppiminen	366	951	586
Ohjaus ja tuki	15	456	441

2.3 Muutokset (kv)

Kaupunginvaltuusto

1.000 €, Kulttuurilautakunta	2018	2019	2020	2021
KIKY-työnantajamaksualennus	-140			
Kaupunginteatteri Oy:n vuokra-avustuksen tarkistaminen	-275			
Määrärahan siirto, Kaupunginteatteri Oy:n vuokra-avustus	2 700			
Toiminnan tuottavuustavoite	-23			
Suunnitelmakauden tavoitteiden tarkistaminen		2 458	2 227	2 250

1.000 €, Liikuntalautakunta	2018	2019	2020	2021
KIKY-työnantajamaksualennus	-35			
Toiminnan tuottavuustavoite	-1			
Suunnitelmakauden tavoitteiden tarkistaminen		180	143	150

1.000 €, Nuorisolautakunta	2018	2019	2020	2021
KIKY-työnantajamaksualennus	-36			
Toiminnan tuottavuustavoite	-6			
Suunnitelmakauden tavoitteiden tarkistaminen		0	-18	-20

Kaupunginhallitus

1.000 €, Kulttuurilautakunta	2018	2019	2020	2021
KIKY-työnantajamaksualennus	-140			
Kaupunginteatteri Oy:n vuokra-avustuksen tarkistaminen	-275			
Määrärahan siirto, Kaupunginteatteri Oy:n vuokra-avustus	2 700			
Toiminnan tuottavuustavoite	-23			
Suunnitelmakauden tavoitteiden tarkistaminen		2 458	2 227	2 250

1.000 €, Liikuntalautakunta	2018	2019	2020	2021
KIKY-työnantajamaksualennus	-35			
Toiminnan tuottavuustavoite	-1			
Suunnitelmakauden tavoitteiden tarkistaminen		180	143	150

1.000 €, Nuorisolautakunta	2018	2019	2020	2021
KIKY-työnantajamaksualennus	-36			
Toiminnan tuottavuustavoite	-6			
Suunnitelmakauden tavoitteiden tarkistaminen		0	-18	-20

Kaupunginjohtaja

1.000 €, Kulttuurilautakunta	2018	2019	2020	2021
KIKY-työnantajamaksualennus	-140			
Kaupunginteatteri Oy:n vuokra-avustuksen tarkistaminen	-275			
Määrärahan siirto, Kaupunginteatteri Oy:n vuokra-avustus	2 700			
Toiminnan tuottavuustavoite	-23			
Suunnitelmakauden tavoitteiden tarkistaminen		2 458	2 227	2 250

1.000 €, Liikuntalautakunta	2018	2019	2020	2021
KIKY-työnantajamaksualennus	-35			
Lautakunnan ehdotusta ei esitetä sisällytettäväksi talousarvioon	300			
Toiminnan tuottavuustavoite	-1			
Määrärahan siirto, liikunnanohjaajien siirto	200			
Suunnitelmakauden tavoitteiden tarkistaminen		180	143	150

1.000 €, Nuorisolautakunta	2018	2019	2020	2021
KIKY-työnantajamaksualennus	-36			
Toiminnan tuottavuustavoite	-6			
Suunnitelmakauden tavoitteiden tarkistaminen		0	-18	-20

Lautakunta (muutos kaupunginvaltuuston vahvistamaan suunnittelulukuun)

1.000 €, Nuorisolautakunta	2018	2019	2020	2021
Nuorisoleirikeskus Ahtelan valtionavustuksen menetyksen kompensointi, Nuorisolautakunta, 21.9.2017	100			

1.000 €, Liikuntalautakunta	2018	2019	2020	2021
Uimaopettajien ja koululiikunnanohjaajien siirtyminen sivistystoimialalta vapaa-aikatoimialalle liikunta-palveluihin, Liikuntalautakunta, 19.9.2017	270			
Tuloarvion alentaminen maksuttoman liikunnan säilyttämiseksi, Liikuntalautakunta, 19.9.2017	300			

1.000 €, Kulttuurilautakunta	2018	2019	2020	2021

3.1 Työvoiman käyttö (kv)

	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TAM 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Henkilötyövuodet (htv)	593,6	613	610,5	614,5	614,5	614,5	614,5
Palkat ja palkkiot	20 418 918	20 318 246	20 510 000	20 898 810	20 727 000	21 265 000	21 584 000
Kulttuurilautakunta (htv)	396,5	410	406	406	406	406	406
Kulttuurilautakunta (palkat ja palkkiot)	13 739 348	13 633 346	13 742 000	13 833 394	13 900 000	14 269 000	14 483 000
Liikuntalautakunta (htv)	92,1	95,5	97	101	101	101	101
Liikuntalautakunta (palkat ja palkkiot)	3 197 149	3 300 234	3 357 000	3 458 225	3 367 000	3 454 000	3 506 000
Nuorisolautakunta (htv)	105,0	107,5	107,5	107,5	107,5	107,5	107,5
Nuorisolautakunta (palkat ja palkkiot)	3 482 421	3 384 666	3 411 000	3 557 191	3 453 000	3 542 000	3 596 000

Lisätietoja:

TA2017 Palkat ja palkkiot (€) ovat toimintasuunnitelman 2017 mukaiset oikaistut luvut.

TA 2018 liikuntapalveluiden henkilötyövuosien kasvu johtuu palloiluhallista. Museopalveluiden henkilötyövuosia on tarkennettu lähemmäksi todellista tasoa.

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Vapaa-aikatoimiala yhteensä

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tilat yhteensä (m ²)	137 099	144 182	143 025	143 025	143 989	143 916	143 917
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	137 099	144 182	143 025	143 025	143 989	143 916	143 917
Muut tilat (m ²)							
Alueet yhteensä (ha)	222,3	222,3	222,3	222,3	222,3	222,3	222,3
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	19 557 222	20 189 444	21 392 559	21 392 559	21 552 542	21 675 907	21 675 907
Lisätietoja: Kts. lautakuntakohtaiset erittelyt.							

Kulttuurilautakunta

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tilat yhteensä (m ²)	49 297	49 160	49 514,5	49 514,5	49 539	49 822	49 823
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	49 297	49 160	49 514,5	49 514,5	49 539	49 822	49 823
Muut tilat (m ²)							
Alueet yhteensä (ha)	28,3	28,3	28,3	28,3	28,3	28,3	28,3
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	7 338 048	7 336 359	7 314 430	7 314 430	7 330 208	7 418 613	7 418 613

Lisätietoja:

TAE 2018 luvut perustuvat 16.3.2017 hetken ennusteeseen vuoden 2018 tila- ja vuokramääristä. Arviot vuosien TS2019-2021 tila- ja vuokramääristä pohjautuvat TAE 2018-lukuun sekä olettamukseen, että seuraavat tilahankkeet toteutuvat:

- Syvälahden koulun kirjastotilat 8/2018 ja luopuminen Wäinö Aaltosen koulun kirjastotiloista 8/2018
- Yli-Maarian monitoimitalon kirjasto 12/2018 alkaen ja Maarian kirjastosta luopuminen 12/2018.
- Jyrkkälän kirjastotilan uudisrakentaminen ja luopuminen nykyisestä Jyrkkälän kirjastotilasta 1/2020.

Liikuntalautakunta

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tilat yhteensä (m ²)	71 086	78 305	77 272	77 272	77 582	77 582	77 582
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	71 086	78 305	77 272	77 272	77 582	77 582	77 582
Muut tilat (m ²)							
Alueet yhteensä (ha)	130	130	130	130	130	130	130
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	9 966 204	10 600 115	11 894 328	11 894 328	11 895 556	11 895 556	11 895 556

Lisätietoja:

TAE 2018 luvut perustuvat 6.7.2017 tietoihin vuoden 2018 tila- ja vuokramääristä. Arviot vuosien TS2019-2021 tila- ja vuokramääristä pohjautuvat TAE 2018-lukuun sekä olettamukseen, että seuraavat tilahankkeet toteutuvat:

- Ei tiedossa olevia uusia tilahankkeita.

Nuorisolautakunta

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tilat yhteensä (m ²)	16 717	16 717	16 238,5	16 238,5	16 869	16 513	16 513
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	16 717	16 717	16 238,5	16 238,5	16 869	16 513	16 513
Muut tilat (m ²)							
Alueet yhteensä (ha)	64	64	64	64	64	64	64
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	2 252 971	2 252 970	2 183 801	2 183 801	2 326 778	2 361 738	2 361 738

Lisätietoja:

Nuorisopalvelujen alueissa lisäksi 1 ha (Inari) ja 23 vesiha (Tippisund).

TAE 2018 luvut perustuvat 6.7.2017 tietoihin vuoden 2018 tila- ja vuokramääristä. Arviot vuosien TS2019-2021 tila- ja vuokramääristä pohjautuvat TAE 2018-lukuun sekä olettamukseen, että seuraavat tilahankkeet toteutuvat:

- Syvälahden koulun nuorisotilat 8/2018 ja Hirvensalon kerhokeskuksesta luopuminen 8/2018
- Yli-Maarian monitoimitalon nuorisotila 12/2018 alkaen ja Moisio nuorisotilasta luopuminen 12/2018.
- Jyrkkälän nuorisotilan uudisrakentaminen ja luopuminen nykyisestä Jyrkkälän nuorisotilasta 1/2020.

4.1 Strategiset tavoitteet (kv)

Tavoite 1: Aktiivisuus mahdollisimman monen turkulaisen elämäntavaksi	Strateginen teema: Aktiivinen kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.3.7(Hyvän elämän Turku luodaan ottamalla aktiivisuus elämäntavaksi)			Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.4, 2.3.5, 2.3.6			
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
kirjaston lainat	3 065 195	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
kirjaston käynnit	1 973 181	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
konserttikävijät	72 422	66 000	70 000	70 000	60 000	60 000	60 000
museokäynnit	353 010	300 000	310 000	310 000	320 000	320 000	325 000
uimalaitosten käynnit	637 862	700 000	750 000	750 000	760 000	760 000	770 000
Nuoret kävijät nuorisopalvelujen ohjatuissa palveluissa (käyntikerrat)	-	148 000	149 000	210 000 (luvussa mukana lapset ja nuoret 0-29-v)	210 000	210 000	210 000
<p>Tavoitteen kuvaus: Aktiivinen vapaa-aika tarjoaa elämään sisältöä ja on olennainen osa hyvän elämän perustaa. Aktiivinen kaupunkilainen voi hyvin. Liikkuminen elämäntavaksi. Kulttuuri tekee hyvää. Turku kehittää edelleen uudenlaisia kulttuuriin osallistumisen ja kulttuurin harrastamisen muotoja. Lasten ja nuorten kasvu tasapainoiseen elämään. Vakiinnutetaan kaupungin eri alueilla työskentelevien kaupungin toimijoiden yhteistyö.</p>							

Tavoite 2: Kumppanuuksia kehittämällä ja laajentamalla tuotetaan monimuotoisia palveluja kustannustehokkaasti	Strateginen teema: Aktiivinen kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.3.2(Toteutetaan palveluja yhteistyöllä kansalais- ja järjestötoiminnan kanssa)			Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.1, 2.1.1, 2.3.6			
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Sopimuksen tehneiden(kulttuuriavustukset) kävijämäärä	601 214	601 200	601 200	601 200	601 000	601 000	601 000
Avustuksia saaneiden urheiluseurojen harrastajamäärä	60 214	57 000	59 600	60 000	60 000	60 000	60 000

Avustuksia saaneiden nuorisoyhdistysten ja nuorten toimintaryhmien määrä	97	97	103	103	105	110	115
Tavoitteen kuvaus: Palveluissa tarkastellaan tuottamistapoja kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyönä sekä tuotetaan niitä enenevästi kumppanuudella. Yhteistyötä tehdään kaupungin toimijoiden varmistamana niin, että kansalais- ja järjestötoiminta on vahvasti mukana ja vastuussa. Tuotetaan toimialat ja muut toimijat ylittäviä palvelupolkuja. Sekä kaupungin omassa toiminnassa että vapaalla kentällä toteutetaan uudenlaisia kulttuuritoiminnan muotoja ja kaupunkikulttuuritapahtumia.							

Tavoite 3: Mahdollistetaan digitaalisuuden kautta monikanavaiset ja vuorovaikutteiset palvelut	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.3, 2.3.6</i>			
	<i>Strateginen linjaus: 3.2.3 (Digitaalisia palveluja kehitetään)</i>						
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Kirjaston verkkokäynnit (vaski)	1,57 milj.	1,6 milj.	1,7 milj.	1,7 milj.	1.75 milj.	1,75 milj.	1,75 milj.
Kirjaston e-aineistolainat	27 736	35 000	38 000	38 000	40 000	40 000	40 000
Museon Digitaalisesti saavutettavien objektien määrän lisäys /vuosi	51 107	+ 4 500	+ 4 500	+ 4 500	+ 4 500	+ 4 000	+ 4 000
Harrastehaku	-	Testaus	Pilotointi	Pilotointi	Mittari määritellään	Määritelty mittari	Määritelty mittari
Some-ajokortti koulutuksen käyneiden suhteellinen osuus (%) henkilökunnasta (koulutuskokonaisuus rakennetaan 2018 ja täysimittaisena käynnissä 2019)	-	-	10 % (uusi mittari)	10 %	30 %	70 %	100 %
Tavoitteen kuvaus: Kaupungin palvelukanavia kehitetään ja palveluja digitalisoidaan laajamittaisesti parhaita käytäntöjä ja valtakunnallista yhteistyötä hyödyntäen. Digitaalisuutta hyödynnetään uudenlaisissa kulttuuriin osallistumisessa. Digitaalisia palveluja kehitettäessä sekä tietojen avoimuutta ja yhteiskäyttöä lisättäessä tietoturvan eri näkökulmat otetaan huomioon.							

Tavoite 4: Edistetään asukkaiden kansalais-taitoja	<i>Strateginen teema: Aktiivinen kaupunkilainen</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.5, 2.3.6</i>			
	<i>Strateginen linjaus: 2.3.1(Tuetaan aktiivista elämäntapaa luomalla edellytyksiä omatoimiselle aktiivisuudelle)</i>						
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Kävijät orkesterin lastentapahtumissa, maahanmuuttajatapahtumissa ja yleisökasvatustapahtumissa yhteensä		18 700	17 700	17 700	15 000	15 000	15 000

Museon neuvontapalvelujen käyttöpahtumat	3 114	4 350	3 500	3 500	4 000	4 000	4 000
Kirjaston käyttäjäkoulutuksen osanottajamäärä	13 498	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000
Ohjatut nuoret (9-18 -vuotiaat nuoriso- ja kausikorttilaiset ja harrastekursseille osallistuneet sekä 15 - 29 -vuotiaat Fendarissa, Starttipajassa ja seinättömässä pajatoiminnassa sekä etsivässä nuorisotyössä olleet)	-	-	2 800	Ohjaus ja tuki: 1315 (Työllisyyden kuntakokeilu tulo asiakasvirtaa) Tekemällä oppiminen: 2100	Ohjaus ja tuki: 1185 (kokeilu päätynyt) Tekemällä oppiminen: 2100	Ohjaus ja tuki: 1190 Tekemällä oppiminen: 2100	Ohjaus ja tuki: 1200 Tekemällä oppiminen: 2100
Tavoitteen kuvaus: Aktiivisuuden lisäämisessä olennaisia osatekijöitä ovat omatoimisuuden ja itsepalvelun mahdollistaminen ja palveluohjauksen kohdistaminen passiivisiin asukkaisiin. Osallisuus on hyvinvoinnin tärkeä osatekijä, jonka tulee näkyä asukkaille konkreettisenä tekemisen mahdollisuutena erityisesti asukkaiden omilla asuinalueilla. Korostetaan luovuutta ja innovatiivisuutta kaupungin toiminnassa ja palvelutuotannossa sekä tuodaan kulttuuria eri muodoissaan asukkaiden arkeen ja vapaa-aikaan.							

TEATTERI	TP 2015	TP 2016	Ennuste 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Toiminnalliset tavoitteet							
Täyttöprosentti	74,7	72,7	75	75	75	75	75
Ryhmäasiakkaiden määrä	30 285	35 791	30 000	37 000	38 000	40 000	40 000
Katsojamäärä	101 932	115448	105 000	132 000	122 000	122 000	122 000
Ensi-iltojen määrä	9	8	7	8	8	6-9	6-9

4.2 Strategiset tavoitteet, kh (kh)

Kaupungin toimialojen yhteiset

Hyvinvointi ja aktiivisuus

Nuorisotyöttömyyden vähentäminen ja pitkäaikaistyöttömien aktivointi	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava kaupunki Strateginen linjaus: 3.1.4				Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.7			
	Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Nuorisotyöttömien osuus	13,36	13,0 %	11,5 %	11,5 %				
Työllisyysmäärärahan vaikuttavuus: Henkilöitä aktivointi- ja työkykypalveluiden piirissä	1574	1400	4000	4000				
Kokonaisasiakasmäärä	2679	3300	7500	7500				
Uusien asiakkaiden määrä	2713	2300	4500	4500				
Työmarkkinatuen kuntaosuudella olevien ohjausaktiivointitoimiin	1164	1100	1300	1300				
Aktiivointiaste *	50 %	42 %	50 %	50 %				
Tavoitteen kuvaus: Nuorisotyöttömien osuuden vähentäminen ja kunnan maksuosuuden vähentäminen toimenpiteillä, jotka toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa huomioiden opiskelu ja toimintakyky.								
* Aktivoituidet (asiakkuuden lopettamisena on: työllistetty, opiskeluun siirtynyt, kuntouttavassa työtoiminnassa olevat, Koho-harjoittelussa olevat) jaettuna kokonaisasiakasmäärällä 3000								

Terveiden elämäntapojen edistäminen	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.1.1				Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.2, 2.3.1, 2.3.7		
	Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Ylipainoisten lasten ja nuorten osuus: - 4 vuotiaat - 5 lk - 8 lk	-	Pohjaluku käyttöön	osuus laskee osuus laskee osuus laskee	osuus laskee osuus laskee osuus laskee			
Turkulaisten koululaisten fyysinen toimintakyky (Move). Vertailu kansalliseen viitearvoon: 5 lk tytöt ja pojat - 20 m viivajuoksu	Turku/Suomi alin kolmannes tytöt 33/32 %	pohjaluku käyttöön	toimintakyky kasvaa	toimintakyky kasvaa			

<ul style="list-style-type: none"> - vauhditon kolmiloikka - ylävartalon kohotus - Etunojapunnerrus - Liikkuvuus - Heitto-kiinniottoyhdistelmä 	pojat 37/36 % tytöt 36/30 % pojat 46/42 % tytöt 44/38 % pojat 47/42 % tytöt 26/22 % pojat 25/20 % tytöt 38/36 % pojat 36/37 %						
Hyton terveysasemilla asioineet DM 2-pysyväisdiagnoosin (tyypin 2 diabetes) omaavien turkulaisten määrä	8158	-	Määrä laskee	Määrä laskee			
Terveytensä vähintään hyväksi kokevien turkulaisten osuus (turkulaiset vrs. kansallinen taso)	62,6/62	-	Osuus kasvaa	Osuus kasvaa			
Tavoitteen kuvaus: Tavoitteena turkulaisten perheiden kannustaminen terveiden elämäntapojen omaksumiseen. Toimenpitein lisätään lasten ja nuorten liikkumista ja aktiivisuutta sekä vähennetään ylipainoa.							

Vanhemmuuden tuki	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.1.1 ja 2.1.2			Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1			
Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Lastensuojelun piirissä olevien 0-17 v osuus ikäryhmästä	7 %	Osuus pysyy alle Kuusikko-kuntien keskiarvon	Osuus pysyy alle Kuusikko-kuntien keskiarvon	Osuus pysyy alle Kuusikko-kuntien keskiarvon			
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen	Hyvinvointi -suunnitelma valmis	Toimeenpano suunnitelman mukaisesti	Toimeenpano suunnitelman mukaisesti	Toimeenpano suunnitelman mukaisesti			
Tavoitteen kuvaus: Vanhemmuutta tukemalla luodaan edellytyksiä perheiden itsenäiselle selviämiselle ja ehkäistään ongelmien kasautumista ja muuttumista vaikeammiksi. Perhe kokonaisuutena ja vanhemmuus huomioidaan kaikissa palveluiden järjestämisessä.							

Yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentäminen	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.1.1			Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.3, 3.1.4, 2.3.5			
Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus % (ATH) - 20-54 -vuotiaat (turkulaiset vrs kansallinen ka)	-	Laskee	Laskee	Laskee			
		Laskee	Laskee	Laskee			

- 55-74 -vuotiaat (turkulaiset vrs. kansallinen ka)	-	Laskee	Laskee	Laskee			
- +75-vuotiaat (turkulaiset vrs kansallinen ka)	-						
Ei yhtään läheistä ystävää % oppilaista (Kouluterveyskysely 2015) *	-	Laskee	Laskee	Laskee			
- 8-9lk (turkulaiset vrs. kansallinen ka)	-	Laskee	Laskee	Laskee			
- Lukion 1. ja 2. vuosikurssit (turkulaiset vrs. kansallinen ka)	-	Laskee	Laskee	Laskee			
- Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (turkulaiset vrs. kansallinen ka)	-	Laskee	Laskee	Laskee			
Kiusaamiseen ei ole puututtu koulun aikuisten toimesta % (Kouluterveyskysely 2015) *		Laskee	Laskee	Laskee			
- 8. ja 9. luokan oppilaat (turkulaiset vrs. kansallinen ka)	-	Laskee	Laskee	Laskee			
- Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat (turkulaiset vrs kansallinen ka)	-	Laskee	Laskee	Laskee			

Tavoitteen kuvaus Lasten ja työikäisten yhteisöllisyyden lisääminen ja ikäihmisten yksinäisyyden vähentäminen mm. palveluohjauksen keinoin.

*) Kouluterveyskysely suoritetaan joka toinen vuosi ja vuoden 2015 sähköinen tiedonkeruu epäonnistui. Tuloksia ei ole saatavilla.

4.3. Strategiset hankkeet

Strateginen hanke	Vaihe	Hyötytavoitteet	Projektin tavoite ja tuotokset	Alku (P3)	Loppu P6	Strategiakytös	Lisätietoja
Vapa: Aktiivisuuden edistäminen alue- ja kohderyhmätyöllä	P3 Projektin suunnittelun tarkentaminen (Toteutusvaihe)	Toimialan kaikkien palvelualueiden yhteistyöllä luodaan uusia keinoja passiivisten tavoittamiseen. Tunnistetaan vapaa-ajallaan passiivisia kohderyhmiä sekä heidän haasteitaan ja tarpeitaan. Niihin vastataan aktiivisuutta edistävillä kehittämisprojekteilla, joiden seurauksena kaupunkilaisten aktiivisuus lisääntyy.	Aktivointia edistäviä projekteja valmistellaan ja toteutetaan hallinnon ja palvelualueiden yhteistyönä. Projektien tuotoksena syntyy aktiivisuutta edistäviä palveluja ja toimintatapoja huomioiden myös kohderyhmät ja asuinalueet.	1.6.2017	1.1.2019	2.3.7 Hyvän elämän Turku luodaan ottamalla aktiivisuus elämäntavaksi	Toteuttaa toimialan strategista tavoitetta. Operatiivisten sopimusten projektit: Nlk: #mäliikun: Nuorisopalveluiden tilojen liikunnallinen virikkeistäminen Kultlk: Uuden palvelukonseptin kirjastoauton hankinta Kultllk: Jalkautuminen 2018 Liiklk: Liikuntaneuvonnan palveluketju Liiklk: Voimaa vanhuuteen kärkihanke 2017-2018 Hall: Aktivointityön ja sen viestinnän koordinaatio ja tuki
VaPa: Digitaalisten medioiden hyödyntäminen	P1 Hyötyjen arviointi (Valmisteluvaihe)	Digitaalisuuden kautta mahdollistuvat monikanavaiset palvelut ja saavutettavuuden parantaminen. Keskiöön nousevat käyttäjälähtöinen suunnittelu ja palveluihin liittyvä sisältövuorovaikutus ja datan kerääminen. Palvelujen yksilöllistämisen ja kohderyhmäfokusoinnin kautta voidaan palveluille paremmin tavoitella pitkäkestoisia vaikutuksia.	Uudet digitaaliset kanavat tarjoavat myös mahdollisuuksia uusien asiakkaiden tavoittamiseen; mennään sinne, missä asiakkaat ovat. Palvelujen yksilöllistämisen ja kohderyhmäfokusointi.	15.8.2017	1.1.2020	3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä	Toteuttaa toimialan strategista tavoitetta. Operatiivisten sopimusten projektit: Nlk: Some-ajokortti (some-strategia) Kultlk: Kapan käyttöönoton edellyttämät toimenpiteet Kultlk: Koha - kirjastojärjestelmän uudistaminen

Strateginen hanke	Vaihe	Hyötytavoitteet	Projektin tavoite ja tuotokset	Alku (P3)	Loppu P6	Strategiakytkös	Lisätietoja
							Kultlk: TFOVirtual Kultlk: Kuvaseläus- ja myyntijärjestelmä museon valokuva-arkistolle Kultlk: MIP Museopalveluiden rakennus- ja arkeologisten tietokantojen eheytytys Kultlk: MuseumPlusRian käyttöönotto museossa Liiklk: Asiakastietojen keruu Kultlk/Liiklk/Nik: Uuden avustusjärjestelmän käyttöönotto Hall: Palvelujen digitaalisuutta parantavien projektien yhteistyötä lisätään.
Vapa: Kansalaistaidot ja saavutettavuus	P1 Hyötyjen arviointi (Valmisteluvaihe)	<p>Vapaa-aikatoimialan jokaisella palvelualueella on oma selkeä osaamisenalueensa ja vastuunsa kansalaistaitojen edistämiseksi, aina uimaopetuksesta medialukutaidon vahvistamiseen.</p> <p>Yhteiskunnalle on kannattavaa, että kaupunkilaisten kansalaistaidot ja elämännhallintataidot ovat hyvällä tasolla. Tämä heijastuu koettuun hyvinvointiin ja yhdenvertaisuuteen, ja toteuttaa tavoitetta paremman elämän Turusta.</p>	Vapaa-aikatoimialan tulee saavutettavasti tarjota kaupunkilaisille mahdollisuuksia osallistua palveluihin sekä edistää heidän kansalaistaitojaan. kunkin palvelualueen osaamisen mukaisesti.	1.1.2018	1.1.2020	2.3.1 Tuetaan aktiivista elämäntapaa luomalla edellytyksiä omatoimiselle aktiivisuudelle	Toteuttaa toimialan strategista tavoitetta. Operatiivisten sopimusten projektit: Nik: OBU - Nuorisopalveluiden osallistuva budjetointi Kultlk: Kellutuksen vaikutusten ja hyötyjen seuranta Kultlk: Vuorovaikutussuunnitelman jalkauttaminen ja henkilökunnan osaamisen kehittäminen Liiklk: Liikkuva koulu - hanke Hall: Omatoimisuutta ja osallisuutta edistäviä

Strateginen hanke	Vaihe	Hyötytavoitteet	Projektin tavoite ja tuotokset	Alku (P3)	Loppu P6	Strategiakytös	Lisätietoja
							yhteisiä projekteja työstetään.
Vapa: Kumppanuudet	P1 Hyötyjen arviointi (Valmisteluvaihe)	Kumppanuuksien kautta mahdollistetaan kaupunkilaisille parempaa palvelua, kattavampia palvelupaketteja ja ajassa kiinni olevia sisältöjä. Kumppanuuksien kehittäminen parantaa resurssien käyttöä. Jaetun asiantuntijuuden ja moniammatillisen yhteistyön kautta myös oman henkilökunnan osaaminen kasvaa. Tavoitteena monialainen osaaminen ja monipuolinen palvelutuotanto sekä uudistuva avustustoiminta.	Vähenevien resurssien ja yhä monialaisempaan osaamiseen liittyvien vaatimusten kasvaessa vapaa-aikatoimialan palvelualueiden tulee panostaa kumppanuuksien kehittämiseen. Kumppanuuksien kautta saatavien uusien oivalluksien ja niiden pohjalta syntyvän paremman palvelun tavoitteena on kaupunkilaisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen.	1.1.2018	1.1.2019	2.3.2 Toteutetaan palveluja yhteistyöllä kansalais- ja järjestötoiminnan kanssa	Toteuttaa toimialan strategista tavoitetta. Operatiivisten sopimsten projektit: NIK: Harrastemenu / palvelupaletti Kultik / NIK: Monitoimitalojen yhteistoiminnan kehittäminen (Syvälahti ja Yli-Maaria) Kultik: Yhteisöllisestä osaamisesta personalisoituun oppimiseen – avain kirjastojen osaamisen johtamiseen! Kultik: Sinfonia palloiluhallille Kultik: Yliopistoyhteistyön toimintamallin kehittäminen Liiklk: Liikunta- ja urheilutapahtumat osana kaupungin vetovoimaisuutta - toimintamallin suunnittelu Hall: Hallintopalvelut koordinoi ja tukee toimialan yhteistyötä ja kumppanuuksia kehittäviä yhteisiä projekteja.

5.1 Henkilöstön työhyvinvointi (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Ohjelman alatavoite	Kaupungin tavoite 2018	Toimialan TAE 2018	Toimialan TA 2018
Turussa jokaisen tulee voida kokea, että työ lisää hyvinvointia	Työssä jaksamista tukeva työnantajapolitiikka	Sairauspoissaolot alle suurten kaupunkien keskiarvon Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä laskeut	Sairauspoissaolojen määrä laskee edellisestä vuodesta Varhe -maksujen määrä laskee	Sairauspoissaolojen määrä laskee edellisestä vuodesta Varhe -maksujen määrä laskee
Aktiivinen osaamisen ennakointi	Strategisesti ohjattujen kehityskeskusteluiden käyminen Täydennyskoulutuksen riittävyys ja oikeellisuus	Osaamisesta on keskusteltu vuosittain: Keskitettyyn järjestelmään rekisteröidyt kehityskeskustelut Koulutus on tarvetta vastaavaa ja suunnitelmallista: Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä / vakituinen työntekijä	Keskitettyyn järjestelmään rekisteröityjen kehityskeskustelujen määrä nousee edellisestä vuodesta Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä/vakituinen työntekijä	Keskitettyyn järjestelmään rekisteröityjen kehityskeskustelujen määrä nousee edellisestä vuodesta Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä/vakituinen työntekijä
Turku on vetovoimainen työnantaja	Taloudellisesti vastuullinen palveluiden tuottaminen	Työvoiman käyttö pysyy ennallaan tai laskee edellisestä vuodesta: HTV (ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita) Turun vetovoimaisuus työnantajana näkyy työvoiman saatavuudessa: Hakemuksia / työpaikka (Kuntarekry)	Työvoiman käyttö pysyy vahvistetun htv -määrän sisällä (ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita)	Työvoiman käyttö pysyy vahvistetun htv -määrän sisällä (ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita)

Asukkaiden 18 - 79 v., tyytyväisyys kirjastopalveluihin, ast. 1-5, FCG/Kapa	4,55 (2012)	4,29	4,38	4,39					
Asukkaiden, 18 - 79 v., tyytyväisyys museoihin, ast. 1-5, FCG/Kapa	4,14 (2012)	4,16	4,26	4,25					
Asukkaiden 18-79 v tyytyväisyys kulttuuripalveluihin (teatteri, musiikki, taide), ast. 1-5, FCG/Kapa	4,15 (2012)	3,89	3,90	4,20					
Kulttuurin vapaa kenttä, sopimuksen tehneet avustusten saajat, kävijät/vuosi	538499	507563	582 941	601 214					
Kulttuurilautakunnan avustuksilla tuettujen tuotantojen määrä	-	-	254	302					
<i>Liikunta</i>									
Avustuksia saaneiden urheiluseurojen harrastajamäärä	-	59 936	56 606	60 214					
Asukkaiden 18-79 v tyytyväisyys liikuntaolosuhteisiin (kentät, uimahallit ja -rannat, salit), ast. 1-5, FCG/Kapa	3,91 (2012)	3,91	3,94	3,90					
Kuntalaisten 18-79 v tyytyväisyys liikuntapalveluista tiedottamiseen, ast. 1-5 (FCG/Kapa)	(3,7 v.2007)	3,78	3,71	3,67					
<i>Nuoriso</i>									
Avustuksia saaneiden nuorisoyhdistysten ja nuorten toimintaryhmien määrä/vuosi	-	-	85	105					
Suunnitelmallisesti tuetut nuoret/vuosi (Ohjaus- ja tuki: ohjatut nuoret)	682	493	425	661					
Yksilöllisesti ja ryhmätoiminnassa tavoitetut nuoret (nuorisokortti ja ryhmät)	-	-	-	2557					
SAATAVUUS JA PEITTÄVYYS / KATTAVUUS									
TUOTTAVUUS JA TALOUDELLISUUS									
<i>Kulttuuri</i>									
Kulttuurin avustusten määrä/asukas	7,97	7,16	7,25	7,05					

7.1 Muu kaupunkitasoinen ohjaus (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	Nuorisopalvelut sekä liikunta- ja kirjastopalvelut : Lastensuojelulain ja nuorisolain edellyttämä monialainen yhteistyö, jossa mm. kerätään tietoa lasten ja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä koordinoidaan palveluja
Turvallisuussuunnitelma	Toimialan kaikki palvelut ::Sujuvan ja turvallisen arjen tukeminen mm. saavutettavilla palveluilla sekä turvallisilla ja esteettömillä toimitiloilla ja -alueilla,. Erityistoimenpiteitä nuoriso- ja liikuntapalveluissa
Rakennusperintöohjelma	Museopalvelut: Kulttuuriympäristön historiallisen kerroksisuuden edistäminen ja siihen liittyvän tiedon saatavuuden parantaminen.
